לציונות–לסוציאליזם–לאחוות עמים

על המשמר

יום ד', כ"א בתשרי תשמ"ח, 14 באוקטובר 1987 / שנת מ"ח מס' 13469 / המחיר –.1 ש"ח כולל מע"מ

הנשיא הרצוג ורה"מ שמיר ייפגשו בחודש הבא עם הנשיא ריגן

סומרסט, ניו־ג'רסי. — נשיא ישראל חיים הרצוג יערוך ביקור ממלכתי בבית־הלבן ב־10 בנובמבר, וראש ממשלת ישראל יצחק שמיר ייפגש באורח לא רישמי עם הנשיא רונאלד רייגן כ־20 בנובמבר — על כך נמסר אתמול.

בהודעה של הבית־הלבן, שפורסמה כאן במהלך מסע הרצאות של הנשיא, נאמר כי ביקורו של הרצוג „הוא בעל משמעות מיוחדת, מאחר שהוא נערך בשנה, שבה מציינים את יום השנה ה־40 של מדינת־ישראל".

יצחק שמיר יבוא לארה"ב בחודש הבא לביקור פרטי ופגישתו עם רייגן תוארה כבלתי רישמית.

נמשך אי השקט בשטחים

הפגנות בביר זיית ברמאללה, בשכם ובמזרח ירושלים ● תקריות והפגנות גם ברצועת עזה ● נסגרו אוניברסיטאות שכם ואל־אזהר בעזה ● גורמים בטחונים מעריכים כי התסיסה קשורה בביקור שולץ ● שר הבטחון נפגש עם כ־150 אישים פרו־ירדנים

מאת כתב „על המשמר" בדרום והכתב עתי"ם

ועד הנאמנים של המכללה האיסלמית באוניברסיטת אל־אזהר בעזה הורה אתמול לסגור את הקמפוס של המוסדות האקדמיים עד שבת הקרובה, ולשלוח הביתה את כ־5000 הסטודנטים.

זאת לאחר שבהתנגשויות עם כוחות הבטחון בשבוע האחרון נפצעו שבעה סטודנטים וגם מחבלים שנהרגו בשבועיים האחרונים ברצועת עזה השתייכו לארגונים דתיים קיצוניים, שחלק מהסטודנטים מזדהים אתם.

גם אתמול נמשכו הפרות הסדר ברצועת עזה ובשעות הבוקר המוקדמות נחסמו דרכים באבנים וצמיגים בוערים. צעירים ירו אבנים בכלי רכב ישראליים, ונופצו שמשות כלי הרכב. בשעות היום התחדש המסחר בעזה (המשך בעמוד 2)

שר הבטחון יצחק רבין בעת פגישתו עם אישים פלשתינים פרו־ירדנים (צילום: רחמים ישראלי)

בוטלה פגישה עם שאסון

שלשום בוטלה פגישה בין נציג השוק המשותף קלוד שאסון לבין קבוצה מצומצמת של אישים מן השטחים לאחר שברגע האחרון הוזמנו לפגישה תומכי ירדן מן הקבוצה שנועדה עם ראש הממשלה יצחק שמיר באחרונה. תומכי אש"ף ביטלו את כוונתם לבוא אל שאסון משנודע להם הדבר.

ההתפתחות הזאת מכבידה על ארצות הברית בהכנת רשימת המוזמנים לג'ורג' שולץ. (המשך בעמוד 2)

רבין בראיון מיוחד ל„על המשמר"

הגירוש הוא הנשק היעיל ביותר, אך התהליך מסובך

מאת כתב „על המשמר"

בראיון חג ל„על המשמר" אומר שר הבטחון יצחק רבין, כי אינו רואה סיבה לשנות את עמדתו נגד הפעלת עונש מוות. „הסיבות שבעבר הביאו אותי לא לתמוך בעונש מוות לא נשתנו", אמר.

שר הבטחון הזכיר, כי בבתי הדין הצבאיים קיימת אפשרות להטיל גזר־דין מוות על פי החוק, אולם יש הנחיה מינהלית לתובעים, שלא לתבוע זאת.

שר הבטחון אמר עוד, כי גורמי הבטחון פועלים נגד הטרור בכל הכלים האפשריים במסגרת החוק, ומדי פעם מתאימים את שיטות הפעולה. הוא הוסיף, כי לו היה קל יותר לנקוט בצעדים כמו גירוש, הרי זה הנשק היעיל ביותר. אולם תהליך הגירוש מורכב ומסובך. רבין הטעים, עם זאת, כי אינו רואה סיבות לשנות היום את החקיקה בנושאים אלה, מאחר שאין שום ודאות, שהדבר יביא לשיפור המצב.

(הראיון המלא ראה בגוף הגליון).

מיום ששי — שיבושים גם בטלוויזיה הלימודית

מאת אתי רונאל, כתבת „על המשמר"

החל מיום ששי הקרוב ישובשו גם שידורי הטלוויזיה הלימודית, התכנית „מוסף המוספים" לא תשודר, ונראה שגם שידורה של התכנית „ערב חדש" ביום א' יבוטל — כך מסר אתמול יו"ר ועד עתונאי הטלוויזיה הלימודית דב נתיב.

סיבת ההשבתה — דרישת העובדים להשוואת שכרם לשכר העתונאים בטלוויזיה הכללית. לדבריהם, נמשכת הסחבת בתחום זה משנת 1972 — מועד חתימת ההסכם בדבר ההשוואה. דבר זה גרם לתנאי שכר, דרגות, תקנים והחזר הוצאות הנחותים מאלה של עובדי הטלוויזיה הכללית. לפני שבועיים הוכרז סכסוך עבודה, אלא שמו"מ בין ההנהלה לעובדים יחל רק ביום ב'. עילה נוספת להשבתת „הלימודית" היא רצונם של עובדיה להזדהות עם מאבקם של עתונאי רשות השידור.

אתמול הביעה הנהלת איגוד העיתונאים הארצי את תמיכתה במאבקם של עתונאי הטלוויזיה הלימודית.

הבוקר תנסה הנהלת ה„לימודית" לשכנע את העתונאים לדחות את עיצומיהם עד לסיום הדיון בתביעותיהם בנציבות שרות המדינה.

הבוקר תפגש גם הנהלת רשות השידור עם נציגי האיגוד הארצי של העתונאים בלשכתו של הממונה הארצי על יחסי העבודה נחמן אורי. יחד עם זאת, טוענת הנהלת רשות השידור שאין לה מה להציע לעתונאים השובתים.

יצויין, כי בדיקה כלכלית שערכה הנהלת רשות השידור העלתה, כי הענות לתביעות העתונאים פירושה פיטוריהם של כ־500 עתונאים, מפיקים, טכנאים ועובדי מנהלה מכלל עובדי הרשות ברדיו ובטלוויזיה היות ומדובר בתוספת שכר לכל הסקטורים.

אתמול הורתה הנהלת הרשות (המשך בעמוד 2)

נשיא קוסטה ריקה זכה בפרס נובל לשלום

אוסלו. — נשיא קוסטה ריקה אוסקר אריאס סאנשז זכה בפרס נובל לשלום לשנת 1987, כאות הוקרה ל„פעולתו למען השלום באמריקה המרכזית" — נאמר בהודעה שפורסמה היום על ידי ועדת פרס נובל בבירת נורבגיה.

„מאמציו הביאו להסכם על תוכנית שלום שנחתמה בגואטמלה ב־7 באוגוסט של שנה זו" אמר יו"ר הוועדה אגיל אאורויק לכתבים.

„כאדריכל ראשי של תוכנית השלום, תרם הנשיא אריאס תרומה בולטת לאפשרות שהאיזור, השסוע מריבות ומלחמת אזרחים, יחזור למצב של יציבות ושלום, נאמר בהודעה.

סאנשז שנולד ב־13 בספטמבר 1941 בהרדיה ליד סן־חוזה, נמנה עם אחת המשפחות העשירות ביותר בקוסטה־ריקה, העוסקת בגידול קפה.

דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר" מדווחת, שראש הממשלה יצחק שמיר שיגר אתמול ברכה לנשיא קוסטה־ריקה, אוסקר אריאס סאנשז, לרגל ההחלטה להעניק לו את פרס נובל לשלום.

באוסלו הובעה פליאה נוכח הענקת פרס נובל לשלום לנשיא קוסטה־ריקה, מאחר שמשקיפים סברו שהמועמדים בעלי הסיכויים הטובים ביותר הם — נשיאת הפיליפינים קוראסון אקינו, המנהיג השחור הכלוא בדרום אפריקה נלסון מנדלה או ארגון הבריאות העולמי.

סאנשז, שנבחר כנשיא ארצו ב־1986 — הוא הנשיא ה־47, והצעיר ביותר בתולדות קוסטה־ריקה — קיבל על עצמו את תפקיד עושה שלום באמריקה המרכזית.

(עיר ועי"צ)

הרמטכ"ל: יש גלי אלימות — ואנו בסוף הגל הנוכחי

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

„ידוע לנו בוודאות שהחוליה של ששת המחבלים, שברחו מכלא עזה ביצעו מספר רציחות ופיגועים חבלניים מאז בריחתם לפני כחצי שנה" — דברים אלה אמר אתמול הרמטכ"ל רב אלוף דן שומרון.

הרמטכ"ל סייר אתמול בלוויית ראש המפק"ש האלוף אורי שגיא בבית הספר לשריון של צה"ל. בתום סיורו שוחח הרמטכ"ל עם כתבים לעניני צבא.

בהתייחסו לגל הארועים והפיגועים בשטחים אמר שומרון: מתברר שיש גלים של אלימות, וקשה לקבוע סיבות (המשך בעמוד 2)

סוכלה בריחת 8 מחבלים מכלא ביו"ש

מאת זהבה מוזס, כתבת „על המשמר"

בריחתם המתוכננת של 8 מחבלים, מתוכם 3 השפוטים למאסר עולם, מהכלא המרכזי ביהודה ושומרון שבשכם סוכלה אתמול אחרי הצהריים בביקורת פתע שערכו הסוהרים.

סמוך ל־4 אחה"צ ערך כת סוהרים בראשותו של קצין הבטחון של הכלא כלאי ויסמן שלמה ביקורת פתע באגף מספר 3. באחד התאים, בו שוהים כיום 8 מחבלים, ניכרה אי נוחות בקרב הכלואים בעת שנערך החיפוש בתא. התנהגותם עוררה את חשד הסוהרים, ובמהלך החיפוש זחל אחד מהם אל מתחת המיטה התחתונה, ובפינה הקיצונית של התא גילה שתי מרצפות שבורות, שהודבקו ברבק פלסטי והחזירו צליל חלול כשהקיש עליהן. הדבר דווח למפקד הכלא סגן גונדר מוסיף עבאס, שהורה לסוהרים לתפוס עמדות מסביב לכלא, ובמקביל לעקור את המרצפות. משנעקרו המרצפות התגלתה המנהרה שעומקה 20 ס"מ, אורכה 40 ס"מ, ואשר הגיעה אל הקיר החיצוני ממנו יוצאים לחצר הכלא.

להערכתו של גונדר דוד בקיר בכל הנראה התכוונו המחבלים (המשך בעמוד 2)

לחברתנו לעבודה
אילנה פרידמן
ברכות חמות על בואה של אחותך לישראל,
אידה נודל
נעמת
חברות נעמ"ת שליוו אותך במאבק לאורך כל הדרך

לא כסוחרים בשוק

ערב פדיון המניות הבנקאיות נקלעו הבנקים לגרעונות נזילות. בנק ישראל הבין סוף סוף את תפקידו, ונחלץ למלא חלק מהחסר כדי למנוע עליית הריבית במשק לתקופת מעבר, אך הצעד שננקט הוא בלב חצוי.

הסכום שיועמד לרשות הבנקים לתקופה של כ־12 יום הוא כמחצית מן הסכום הדרוש. משום מה החליט הבנק המרכזי כי הריבית שישלמו הבנקים תקבע במכרז.

באמצעות שיטת המכרז יגרום הבנק המרכזי לייקור הריבית, מאחר שבנקים קטנים יוכלו לגרום להעלאת המחיר במכרז, כי אצלם מתרכז הביקוש בשוליים. אם מטרת הצעד היא למנוע את ייקור הריבית במשק הרי צורת המכרז עשויה דווקא לגרום להעלתה.

בנק ישראל, שהוא הבנק המרכזי, אינו צריך להתנהג כסוחר קטן ולשווק את הכסף במחיר המירבי האפשרי, אלא לפעול מתוך שיקולי מדיניות ומניעת זעזועים בשוק הכספים. המחסור בכסף נגרם בגלל פעולות ספיגה של האוצר, לכן לא היתה כל סיבה סבירה שלא למסור את ההלוואה המוניטארית בריבית קבועה של 15 אחוז על פי גודל הונם של הבנקים.

כתוצאה מהריבית המופרזת במשק ישנם נתונים על נסיגה בפעילות הכלכלית בחודשים האחרונים. הייצור התעשייתי ירד בחודשי הקיץ ב־2 אחוזים, לאחר התאוששות וגידול. מתרבות גם הידיעות, כי מפעלים יצרניים נוספים נקלעים לקשיים כספיים, כתוצאה מנטל הריבית שעולה בשיעורה בתוצר על שכר העבודה. כתוצאה מכך נחלשו הביקושים לעובדים.

לחצים אינפלציוניים חדשים במשק עלולים להיווצר לא רק בגלל עודפי נזילות ועודפי ביקוש, אלא גם כתוצאה מהתעלויות. המחיר הגבוה לכסף הוא הגורם העיקרי לייקור עלויות הייצור.

בנוסף למניעת העלאת הריבית, על משרד האוצר והבנק המרכזי לנקוט מדיניות יזומה, שתאפשר את הורדת הריבית עד לרמה המקובלת בארצות המתועשות. לשם כך יש להמנע מפעילות שתמנע את ירידת הריבית הצפויה לאחר הפדיון של המניות הבנקאיות בסוף החודש. ירידת שיעור הריבית תמנע סגירת מפעלים, ואת הצורך בתוכניות סיוע למפעלים שיקלעו למצוקה בגין מדיניות מוניטארית זו.

מצד השני בנק ישראל המאפשר תשלום ריבית של 18־20 אחוז לבעלי פקדונות, מעביר הכנסות גבוהות ובלתי מוצדקות מהמגזר היצרני למגזר הפיננסי, ויוצר רווחים קלים. אלה יוצר רווחה מדומה בסקטור הפיננסי על חשבון היצור. זוהי מדיניות בלתי שקולה ובלתי אחראית, המעיבה על פני המשק לטווח הארוך, שיש לבסס על צמיחת ענפי היצור והיצוא.

עמוד אחורי
על המשמר

ציורמצב

רק רקע/סרי־לאנקה

צנחנים הודים בג'אפנה

המיעוט הטאמילי בסרי־לאנקה ממשיך להילחם ברוב הסינהאלזי באי. הסכם השלום שנחתם שם ב־29 ביולי לא הביא בינתיים לרגיעה המקווה. במסע הטרור המחודש, המתנהל מאז ה־6 באוקטובר, הרגו לוחמי „הנמרים" הטאמילים יותר ממאה בני־אדם, ביניהם חיילים, שוטרים וסתם אזרחים שנטבחו באכזריות בדרכים.

אצבעות מאשימות הופנו לעבר חיילי צבא הודו, שהוצבו באי כדי להגן על ההסכם שהושג. החיילים גילו למורת רוחם, כי כדי להגן על השלום, עליהם להיות מוכנים למלחמה במורדים הטאמילים, שהודיעו בשבוע שעבר על סרובם להכיר בהסכם.

שבוע של היסוסים, שנבעו בין השאר מהעובדה שלטאמילים יש קשרי־דם וידידות עם תושבי המדינה ההודית השכנה, טאמיל־נאדו, הסתיים אתמול. במפקדות ראש ממשלת הודו, רג'יב גנדי, הונחתו אתמול צנחנים הודים על העיר ג'אפנה, בירת המורדים ומעוזם בצפון סרי־לאנקה. בסיוע ארטילריה וטנקים ינסו הצנחנים לחסל לחלוטין את „הנמרים".

הצלחה צבאית תסייע לראש ממשלת סרי־לאנקה, גוניוס ג'ייווארדנה, להביא את הסכם השלום עליו חתם לאישור בבית הנבחרים בקולומבו. כישלון יחזק את כוחה של האופוזיציה, המתנגדת להסכם.

ג'וניור ג'איווארדנה, נשיא סרי־לאנקה

בכל מקרה, האוכלוסיה האזרחית תמשיך בינתיים לשלם את מחיר המאבק.

ירון אמיתי

מדף / סיפורת־תרגום

תרבית חיידקים בברלין

הנס פאלאדה; „איש קטן, לאן?"; מגרמנית: צבי ארדן; ציור עטיפה: אבנר כץ; זמורה, ביתן — מוציאים לאור; אוקטובר 1987; 275 עמודים.

חמש שנים חלפו מאז שהיתי בברלין בעשרה ימים. עיר מוזרה, מרתקת, שונה כמעט בכל מכל עיר גרמנית אחרת. התגוררתי בבניין שנשרד מהפצצות בעלות הברית. חלק הפנימי, הפונה לחצר, עדיין מראה לעין כל את נקבי הקליעים מאז. הנס פאלאדה תיאר את ברלין של שנות ה־20 המאוחרות, בזמן שהאינפלציה הרקיעה שחקים ומשרה, כל משרה, הייתה בגדר נס ונכס. הבניין, אשר והיה קיים כבר אז. והאנשים...

לאותם פקידים ופועלים ומובטלים היו אז שתי אלטרנטיבות לתלות בהן תקוותם, שכמעט נראו כאחת: קומוניזם ונאציזם. הם חיפשו מפלט ומצאו אותו או אצל מעריצי סטאלין, שחלמו על אוטופיה של שלטון הפועלים, או, מה שקרה ברוב־כלל, באספות ה„שטורם" הנאציות. שם שכחו את מה שהינם.

פאלאדה משרטט את המצע עליו גדל הנאציזם, כמו תרבית חיידקים במעבדה, דרך חייהם ומאבקם לשרוד של פינברג, חתן מתבולל, ו„טליה" שלו. הכתיבה פשוטה, תמימה מאוד, מושכת ומרתקת. כך גם אצל רבים מיוצרי בין שתי המלחמות בגרמניה, עמיתיו של ברטולד ברכט, אותם אלה שחזו את שעומד להתרחש ויצירתם לא עשתה די כדי למנוע.

„איש קטן, לאן", אינו גורם לך לשכוח. אך הוא גורם, אולי, להבין את הגדולה בקושיות: איך נסחפו כל כך הרבה „אנשים קטנים", שהיו חלק מהתרבות העשירה בעולם, אחר מטורף אחד בעל שגעון־גדלות, לעשות את המעשים שאדם, כל אדם, אינו יכול לעשות. הם יכלו.

אמי לודין

בשטח / צעדת ירושלים

ווקמנים מול מדים

קודם עלה בוקר אופטימי ושמש ראשונית סינוורה הרים רדומים עטויים ענני צינה. הטבע אוהב דומם נאיבי.

אחר־כך הגיעו הטובים לצעדה, צעדת ירושלים. טיפטפו נוכחותם על קפה ראשון. התמקמו לפי הסדר ברשימת המיועדים למדליות. שקטים, נחושים בדעתם, מתרכזים לקראתם.

בקילומטר הראשון עוד דיברו בלחש. שלא יפריעו קימתו של בוקר, חיפשו אחר הקורדינציה של הגוף וסגנון ההליכה היעיל ביותר. העבירו שקיות אוכל מיד ליד. בקילומטר השלישי, לפני הסיבוב, פתחו ואכלו. בחולצות נטבעו כתמי זיעה גאים. ריח סנדביצ'ים עם הנקניק והביצה גירו את הבוקר לעירות מלאה וכוחות ביטחון החלו מראים נוכחות החלטית. למישהי צמחה כבר שלפוחית ראשונה.

מקצבי הליכה אינדיווידואליים

אחרי זה הכל כבר היה אחרת. הווקמנים נטענו בקסטות שלא שוכחות אף פעם. שלום חנוך ויהודית רביץ שלטו במקצבי הליכה אינדיווידואלים. פה ושם גרגרו קבוצות מתודרכות את „אנו הולכים ברגל...", כשלצידם ומעליהם אנשי מדים ממונעים פוקחים עין מתוחה משהו.

המעלה היה סטגוני וירושלים עצרה נשימתה לקראת הבאים. כך גם הכוחות המתוגברים.

בגלי צה"ל תיזכרו מבזקים במחזוריות את מעשה השיטנה, התגובות המנחמות וההפנינג שיבוא בסוף הצעדה, עם כל הראשים וסגניהם המכובדים ואמצעי הזהירות הקפדניים.

בירידה מירושלים לתל־אביב שעטו כלי רכב בביטחה. אנשי המדים עם הסירנות הכחלחלות נשארו בירושלים, לשמור.

אלישבע איילון

אזמל / סמלים

האוכלוסיות יקבעו

בשלהי המאה החמש־עשרה, כאשר ספרד ופורטוגל החלו לכבוש לעצמן נתחים גדולים מ„העולם החדש", מאפריקה ומן המזרח־הרחוק, הוסכם בין שתי הממלכות (בהסכם טורדסיליאס של 1494) לחלק ביניהן את העולם: כל הארצות שממערב לקו דמיוני, מרחק 370 פרסה מאיי כף ורדה, לספרד תהיינה, וכל השאר לפורטוגל. האפיפיור אלכסנדר הששי אף הוציא איגרת שהקנתה לחלוקה זו מעמד מקודש.

בשנת 1917 כתב לורד בלפור, אז שר החוץ של ממשלת הוד מלכותו הבריטי, מכתב ללורד רוטשילד ובו הודיע לו על כוונת ממשלתו לתמוך בהקמת „בית לאומי" ליהודים בפלשתינה, שזה עתה נכבשה מידי האימפריה העותמנית. לכבוד חגיגות 40 השנה למדינת ישראל, יובא המכתב המקורי לארץ בטקס ממלכתי, כאסמכתה ההיסטורית המובהקת למפעל הציוני.

אלא שכמו באמריקה הלטינית, מה שקבע לבסוף את מעמדה לא היו ההסכמים הקיסריים, אלא העובדות בשטח. כך גם כאן, במזרח־התיכון. לא מסמכים היסטוריים כי אם האוכלוסיות היושבות כאן הן שיקבעו את עתיד האיזור. מי שנשען על טקסטים היסטוריים — בין אם הם תנ"כיים או מודרניים־פוליטיים — סופו שיתנפץ על סלעי המציאות. עמים חכמים יודעים זאת. השאר אבודים ממילא.

יעל לוטן

שוק פרוע / „דובק"

לוקחים עוד סיגריה

חידה: 90 אחוז מהישראלים מעשנים סיגריות מתוצרת „דובק". סיגריות מיובאות יקרות מסיגריות „דובק" ב־200 אחוז. כמה תעלה חפיסת סיגריות שתייבא „דובק"? תשובה: „דובק" לא תייבא סיגריות. אז למה הציעו בישיבת דירקטוריון החברה בשבוע שעבר לייבא סיגריות? כדי ללחוץ על משרד התעשייה והמסחר לאשר לחברה להעלות את מחירי הסיגריות מתוצרתה.

לאחר שהחלה החקירה של המשטרה ושלטונות המכס נגד „דובק" ומנהלה, זרח גהל, בשנה שעברה, התברר שהישראלים המעשנים שילמו מחיר גבוה מדי עבור השאיפות מסיגריות „דובק". החברה הציגה למכס תחשיב ממוצע של עלויות רכישת הטבק בחו"ל. (ממוצע מחיר התערובת, במקום פרוט מחירי מרכיביה), ועל־פיו אושרו לה מחירים שהיו גבוהים ב־15 אחוז מהמחירים הריאליים. הסיגריות אמנם לא הוזלו אך מאז גם לא ממהר משרד התעשייה והמסחר לאשר ייקור מחיריהן, למרות בקשות חוזרות ונשנות של „דובק".

בשנה האחרונה גם הוחרפו מאבקי השליטה בחברה, כאשר משפחות פוליקנסקי ושנור יצרו חזית מול קבוצת גהל והמניות שבידי „לאומי־פיא" הפכו ללשון המאזניים. פרסומים על הוצאות המופלג של גהל, בסגנון ארנסט יפת הראשון (משכורת של 14 אלף דולר ופיצויים מובטחים של למעלה מ־2 מיליון דולר), גרמו לטלטלות נוספות בחברה, והיו"ר החדש, יצחק ברמן, עושה בחודשים

האחרונים מאמצים ניכרים לשמור על פילטר נקי. בינתיים מומלץ שצרכני הסיגריות ימשיכו לחיות והירים ויקפידו להחזיק מלאי סביר בביתם, כדי שיוכלו לעקוב ברגועים אחרי המשך ההתפתחויות ב„דובק".

המלצה זו, להחזיק במלאי סביר, חשובה גם לאור הפתעות שעלולים להכין מפיצי הסיגריות. מועצת ארגון מפיצי הסיגריות תדון בימים הקרובים באי היענות „דובק" להעלות את עמלת המפיצים, ששיעורה כיום ארבעה אחוזים. יו"ר הארגון, משה מזון, אומר, כי מצבם של המפיצים חמור מאוד והעמלות שהם מקבלים אינן מכסות את ההוצאות וגורמות לכך שמספר קמעונאי הסיגריות ממשיך לרדת. בסך הכול ירד מספר הקמעונאים בכ־6,000 איש, וגם רשתות השיווק החליטו לפני כחצי שנה שלא כדאי להן לשווק סיגריות „דובק".

המפיצים טוענים נגד „דובק". „דובק" מגלגלת את הטענות למשרד התעשייה והמסחר, שאינו מאשר העלאת מחירים, והמעשנים מתעצבנים לוקחים עוד סיגריה.

אודי נחשון

רגע בעיר/בריאות

בדיקת־דם

חסד נדיר עושים להם לזקני שכונתנו. מי שהגיע לשיבה טובה במסגרת, ואולי על אף, היותו חבר קופת־חולים, נהנה מטיפול אישי יותר כל אימת שהוא נזקק לזריקה או להקות דמו לשם בדיקה. וכך, לאחר שסיימה את מסכת הטיפולים בצובאים על דלתה משעות הבוקר המוקדמות, מגיעה אלינו האחות אלה. זריזה, נינוחה ומפזרת חיוכים. מגלגלת סמול טוק במבטא רוסי דשן, מרבות בחיבה על „הזקנים הנחמדים" שהיא מעניקה להם ביקורי־בית.

ה„זקנה הנחמדה" שלי מוטרדת במקצת. 20 סי.סי. של דם נראה לה מוגזם בשביל בדיקה, אבל האחות אלה מפליאה לעשות במלאכתה. מוצאת במיומנות את הווריד בזרוע המגוידת מזוקן. יש לה מה שנקרא „יד טובה". שולפת את המחט הארוכה, מתירה את רצועת הגומי, מורחת מה שמורחת על מקום הדקירה, וכבר התיק השחור נסגר בנקישה עניינית ובידי נותרת צלוחית גדושה במבחנות קטנות מפוקקות בכל צבעי הקשת.

אני תופסת מונית ורצה למרפאה הראשית, למסור במעבדה לפני הישיאו־איך־שכיתה. „חדר 303", מפטירה לעברי דמות חסרת הבעה מעבר לדלפק. „ואת שתי אלה ל־310". בחדר 303 לוקחים ממני שתי מבחנות בלי לתת בהן מבט מיותר ומטילים למיכל כלשהו ובו עשרות מבחנות דומות. „או את שומעת, אמרתי לו ש..." ממשיכה האשה בחלוק הלבן שיחה עם מישהו בירכתי החדר.

רגע, בא לי לצעוק ־ זה הדם של אמא שלי ואיך הם לא מתבלבלים בין כל המבחנות והפתקים? „... או זה מה שאמרתי לו", אומרת חלוקלבן, „תשובה אצל הרופא בעוד 10 ימים, אם לא תהיה שביתה. או את שומעת..."

מרים פרנקל

עורך „עמוד־אחורי": אפי לנדאו

סטודנטים פלשתינים עורכים הלוויה מדומה לעינאיה סאמיר הי... הושמעו הסיסמאות „נשחרר את יפו ורמאלה"

שמיר בסניף „חרות" בבת־ים:

משום מה יש ... לזרוע בהלה —

טוען שעניין הבטחון אינו נושא למאב... רעיון הוועידה הבי"ל, מבטיח ששולץ...

ראש הממשלה יצחק שמיר מתח אמש ביקורת חריפה על אלה המנסים לזרות בהלה בעקבות אירועי הטרור האחרונים, והאשי־מם בהטיכת הבטחון לנושא מאבק מפלגתי.

ראש הממשלה, שדיבר בפני סניף תנועת חרות בבת־ים, אמר: „משום מה יש אנשים, האוהבים לזרוע בהלה. אל נשמע להם. עניין הבטחון אינו נושא למאבקים מפלגתיים".

למרות תחושת שותפות הגורל עם הנפגעים, אסור להפריז ואסור לאבד את העשתונות, אמר ראש הממשלה. „עלינו לדעת, שאם חס וחלילה תשתרר אווירה האומרת ,אין בטחון בישראל, פחד לצאת ופחד ללכת' — יהיה זה העידוד הגדול ביותר לאירגוני הטרור. זו מטרתם כשהם פוגעים כבן אדם אחד — להרוג לא רק אותו, אלא את הרוח שלנו והבטחון שלנו. לא ניתן להם זאת. ארץ ישראל היא הארץ הבטוחה ביותר בעולם, ודאי ליהודים", הדגיש ראש הממשלה.

יותר חללים בתאונות הדרכים

יצחק שמיר ציין, שהטרור מפיל הרבה פחות חללים מאשר הקטל בדרכים. עוד הוסיף, שבדרך כלל הארץ שקטה ובטוחה, וכי מדינת ישראל היא הבטוחה ביותר בעולם מבחינה בטחונית. זאת, תודות לכוחות הבטחון, הכוללים את צה"ל, שירותי הבטחון והמשטרה.

ראש הממשלה יצא בהתקפה מוחצת נגד הוועידה הבינלאומית לשלום ואמר, ש„אותה המצאה, שמשום מה קוראים לה ועידה בינלאומית לשלום — מטרתה לפגוע גם בשלום וגם בישראל".

בפנותו למחייבי הוועידה הבינלאומית אמר: „אם אנשי המערך חושבים שישראל צריכה לתת לערבים את כל מה שהם רוצים, ולהשאיר להם את כל יהודה ושומרון, בקעת הירדן ועזה — שיגידו. למה דרושה ועידה בינלאומית, ...ת גורמים זרים שיגידו שישראל החליטה לשלם מחיר עצום עבור השלום, ואז כולם ימחאו לנו כף."

זו מדינה דמוקרטית, ויחליט על רעיון זה, הרוב, אמר ראש הממשלה. אבל, אנשי המערך יודעים שאין להם סיכוי לקבל את תמיכת רוב העם בנסיגה כוללת, שתהרוס את בטחוננו ותמנע כל סיכוי לשלום.

בהתייחסו לביקורו הצפוי של ג'ורג' שולץ בישראל אמר, שמזכיר המדינה האמריקני לא ינסה לשבור אותנו ולא ינסה ללחוץ עלינו. „אין לנו כל חשש מדיונים ושיחות גלויות. אנו מוכנים לשיחה עם כל אחד, אבל אנו לא צריכים לשלם שום מחיר בעד קיום הפגישות", אמר ראש הממשלה. (עתיים)

הרמטכ"ל: יש

(סוף מעמוד ראשון)

מדוע הם מתחילים ומדוע הם חולפים. אפשר להצביע על מספר מניעים אבל תחושתי היא שאנו בסוף הגל הנוכחי, ואני מניח שנחזור בקרוב לרמת האלימות הרגילה, שתמשיך ללוות אותנו עוד זמן רב".

בתשובה לשאלה על הריגתה של האשה ברמאללה אמר הר־מטכ"ל, כי מדובר בקבוצה של אנשי מינהלה במשמר הגבול: טבח, אפסנאי וחייל נוסף, ש־עברו במקום ונקלעו למצב שהיו מוקפים, ונשקפה סכנה לחייהם. „הם לא היו הכי מאומנים במקרה כזה. הם לא היו לוחמים. על פי מדיניות צה"ל אם מגיעים לרגע של צורך בפיזור הפגנה, אנו משתדלים שהמפקד הבכיר ביותר בשטח הוא שיחליט מתי לפתוח באש, והוא זה שיירה, זאת כדי למנוע נזקים מיותרים. במקרה של רמאללה מדובר ב־חיילים, שלא זה היה תפקידם, ומקרים מסוג זה אי אפשר למנוע" אמר רב אלוף דן שומרון.

הבחירות למנכ"ל אונס"קו רקע להתקפות נגד ישראל

מאת ארנון יפה
כתב „על המשמר" בצרפת

פריס. — בעיצומה של המערכה על השליטה בארגון האו"ם לחינוך, מדע ותרבות „אונסקו", מגבש הוועד הפועל שלו הצעות גינויים נגד ישראל על מדיניותה בשטחים הכבושים. דו"ח מיוחד על החינוך בשטחים שהוכן על ידי כומר בלגי מכיר בגידול מוסדות החינוך תחת הכיבוש הישראלי בגדה ובעזה, אך קובל על דיכוי החרות הבסיסית וסגירה ממושכת של אוניברסיטאות פלשתיניות. 17 אלף סטודנטים לומדים כ־13 אוניברסיטאות כאשר הן פתוחות, מציין הדו"ח. הכומר כותב כי מופעלת בשטחים צנזורה על חומר לימודים וספרים. הוא מציע לאונסקו לדאוג להקמת ארגון גג לכל האוניברסיטאות הפלשתיניות ולהשקיע בפרסום על קיומן בעולם. הוא מתאר את האוניברסיטאות הפלשתיניות „כמוקד התנגדות לאראלים לכיבוש". אישים ישראלים אמרו לי כי הסיבה העיקרית לתסיסה של הסטודנטים נובעת מן הכיבוש עצמו, מקור השפלות תמידיות ותיסכול עמוק." הצעת גינוי אחרת מתייחסת לירושלמים.

סיבובי בחירות

הוועד הפועל מקדיש לישראל זמן פנוי בין סיבובי הבחירות האין סופיים. לתפקיד מנכ"ל אונסקו. המנהל הסנגלי מ'בו, שהוביל את הארגון לשפל ושחיתות, עדיין מועמד יחיד. חסרו לו אתמול שלושה קולות על מנת להיבחר סופית. גנרל פקיסטני שתלה את ראש הממשלה לשעבר עלי בהוטו, הסיר את מועמדותו.

אסיר מדיני קיבל היתר יציאה מברה"מ

מוסקבה. — אסיר מדיני לשעבר, ששהה במשך 18 שנים במחנות העבודה הסובייטיים ובתי חולים לחולי רוח, דיווח אתמול, כי קבל היתר יציאה.

הסתדרות השומר הצעיר
החנהגה הראשית
למשלחת חוקו
כ"ס התיישבות יוצא לדרך, נפגשים בג"ח במוצאי שבת 17.10 בשעה 21.00.
הסעות מחורה בשעה 20.30.
לא לשכוח להביא שקי שינה!
חזק ואמץ
מחלקת חינוך

המשכים

נמשך אי השקט בשטחים

(סוף מעמוד ראשון)

עוד נודע לכתבנו, כי השר שולץ ייועץ במשרד עם ראש עיריית בית לחם אליאס פרג' באירופה או בארצות הברית.

האשה שנהרגה ברמאללה נקברה ללא הפרות־סדר

עינאת סמיר אלהינידי (35) תושבת רמאללה, שנהרגה ביום ב' בעת ... הפגנה, הובאה שלשום בלילה לקבורה.

בלוויה שעברה ללא כל הפרות־סדר, נכחו בני־המשפחה בלבד, ... הוראת כוחות הבטחון.

מתפרעים יידו אבנים במכוניות בדהיישה

קבוצה של מתפרעים ממחנה הפליטים דהיישה, החלה ביידוי אבנים בשעות הערב המוקדמות, לעבר מכוניות ישראליות שנסעו בכביש ירושלים גוש עציון.

כתוצאה מיידוי האבנים נופצו שמשותיהן של מספר מכוניות. ילדה כבת 6 נפצעה קל וטופלה במקום.

כוחות צה"ל פיזרו את המפגינים ופתחו בחקירה לגילוי מיידי האבנים.

עזה

(סוף מעמוד ראשון)

וחאן יונס וחלק מהשכירים יצאו לע... ...תם בישראל. במחנה הפליטים ג'בליה היתה שביתת מסחר מלאה.

כוחות הבטחון נראו אתמול עורכים סריקות בשכונת סג'ייה במזרח עזה ובעיר רפיח. גורמי בטחון בעזה העלו חשש, כי גל המהומות ברצועה יימשך עד לאחר ביקורו של מזכיר המדינה האמריקאי ג'ורג' שולץ, המגיע ביום שלישי הקרוב לאזור.

כרזות ותמונות של ערפאת

הפרות הסדר ברצועת עזה היו אתמול בערים עזה, רפיח וחאן יונס ובכל מחנות הפליטים. הן החלו עם יציאתם של התלמידים לבתי הספר, ונמשכו עד לשעות אחר הצהרים המוקדמות, שעת סיום הלימודים. המפגינים הציבו חסימות רחובות מרכזיים בחביות, עגלות אשפה וצמיגים בוערים ויידו אבנים ובקבוקים ריקים לעבר חיילי צה"ל וכלי רכב ישראליים. אבנים הושלכו גם לעבר מכוניות של עתונאים, שהגיעו לסקר את הנעשה באזור.

במרבית המיקרים נשאו המפגינים כרזות תמיכה באש"ף וגינוי למדיניות ישראל בשטחים. במרבית ההפגנות נישאו תמונות של יאסר ערפאת וכן תצלומיהם של ארבעת המחבלים, שנהרגו ביום ג' שעבר בהתקלות עם כוחות הבטחון בשכונת סג'עיה בעזה, שבמהלכו נפל איש השב"כ ויקטור ארזואן ז"ל.

נוסעים בדרך עוקפת

בשכונת תל סולטן ברפיח הצטרפו מבוגרים להפגנת תלמידים, וכן גם במרכז חאן יונס. בשני המקומות, פיזור חיילי צה"ל את המפגינים מהאוויר, בפיזור גז מדמיע ובירי של קליעי גומי לעבר המפגינים. ... מהם נעצרו לחקירה. המפגינים יידו אבנים ובקבוקי זכוכית לעבר החיילים.

ממחנה המימשל הצבאי בעזה נאסרה יציאת חיילים ואזרחים ישראלים שלא בשתי מכוניות יחד, או ללא ליווי של שני חיילים חמושים. על חיילים נאסר לקנות מצרכים ומוצרים בחנויות העיר. היציאה מעזה של ישראלים נעשית עכשיו בדרך עוקפת וארוכה, בלא שהמכוניות תעבורנה בשכונת סג'עיה. זאת, מחשש לפגיעה בישראלים בשכונה בה נהרגו ארבעה מחבלים לפני שבוע.

אתמול נופצו כל חלונותיו של סניף בנק הפועלים בעזה, ויום קודם לכן נופצו שם שימשותיו של סניף בנק דיסקונט.

בריחת 8 המחבלים

(סוף מעמוד ראשון)

לגרור במשך שבועות את קיר הבטחון, לסעור בו חור, ולצאת דרך החור לחצר הכלא, ומשם לנסות להימלט, תוך ניצול חוסר ערנות של השומרים. בתוך החפירה נמצאו שתי מצקות מושחזות, ששימשו כאתי חפירה, שפופרות משחת שיניים שתוכנן הוחלף לדבק פלסטי, צבע ומלט, בהם התכוונו להסוות את עבודות החפירה. הי"8 הועברו לבידוד, והוטקדה עליהם שמירה.

שפוטים על מעשי רצח

הי"8 שהתכוונו לברוח שפוטים על מעשי רצח וירי לעבר אזרחים, הטלת רימוני יד לעבר חיילי צה"ל, הטמנת חומרי חבלה, נשיאת נשק והשתייכות לארגון עוין. שלושה מהם שפוטים למאסר עולם, והאחרים שפוטים לתקופות מאסר שבין 10 ל־20 שנה. שניים מן האסירים רצחו את אליהו עמרי ז"ל בדצמבר 86', ומחבל שלישי רצח את החייל אהרן אבידר ברמאללה בפברואר 85'.

נציב שב"ס יבקר מחר עם שר בכלא, ויעמוד מקרוב על סיכול הבריחה. לאחרונה הגבירו השומרים את מספר ביקורות הפתע שהם עורכים בבתי הכלא, כחלק מהערכות כלליות לסיכול מעשי בריחה. בביקורת פתע שנערכה בשבוע שעבר בכלא חברון נתפסה כמות גדולה של שורדים, שהועברו למחבלים.

שיבושים

(סוף מעמוד ראשון)

שלא לשבץ את הטכנאים והעובדים המנהליים לעבודה בשבת ובחג, כל עוד נמשכת השביתה. גם טכנאי הרדיו השוהים באילת יוחזרו לירושלים, ותחנת „קול ישראל" שם תיסגר זמנית.

דובר מטה השביתה צבי גורן מסר, כי בישיבת האיגוד הארצי של העתונאים אתמול נדונו השאלות הכרוכות בהמשך השביתה כמו דרכי הביצוע של העברת ההלוואה בסך 100 שקלים של כלל חברי האיגוד לקרן השביתה. גורן ציין, כי השר יעקובי הכחיש בפני העתונאים השובתים את הפרסומים על תמיכתו בהפעלת רשות השידור במתכונת של צוות תפעול מצומצם ותוים קבלניים. כמו כן הביע גורן את תקוותו, כי השר נבון כשחזר הטוען ארצה ירתם בהקדם לפתרון הסכסוך.

אשר לכיסוי בואה של אידה נודל לישראל ביום ה' בערב לנוכח ... של השר יעקבי למנכ"ל רשות השידור, כי יאפשר לערוץ השני לסקר את הארוע, הגיב ... ואמר, כי אין לרשות השידור כל סמכות אפשרית לסרב לבקשה האמורה.

הערב ב־18.00 ישדר הערוץ השני את סרטו של אורי זוהר „מציצים".

בשלושים לפטירתו של חברנו היקר
דוד אופיר ז"ל
נעלה לקברו לגילוי המצבה ונתייחד עם זכרו
ביום ראשון, 18.10.87, בשעה 15.00
המשפחה
וקיבוץ עמיר

"על המשמר" עתון יומי
המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833
חשבון בבנק הדואר 3-43360-4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St Tel-Aviv 67771 Phone 378833 Telex 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנסור חדרים 102-121: טל' 233161-3. המען למכתבים: ת"ד 1316 ירושלים 91008. חיפה: 33134
רח' פבונר 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

עצרת האו"ם דחתה תביעה ערבית לפסול את כתב ההאמנה של ישראל

ירדן, מיוזמות ההצעה הערבית, לא השתתפה בהצבעה

מרכז האו"ם. — העצרת הכללית של האו"ם דחתה אתמול, זו השנה השישית ברציפות, את תביעת המדינות הערביות לפסול את כתב האמנה של מדינת ישראל.

פינלנד, בשם המדינות הסקנדינביות העלתה הצעה שלא לנקוט פעולה על פי הדרישה הערבית, והצעה זו זכתה ברוב של שמונים קולות, שלושים ותשעה התנגדו, ועשרה נימנעו.

החלטה דומה נתקבלה אשתקד ברוב של 77 קולות, 40 התנגדו ו־10 נימנעו.

הדרישה לפסילת כתב ההאמנה של ישראל הועלה על ידי לוב בשם עשרים מדינות ערב, שאליהן הצטרפה מאוחר יותר גם איראן.

בריה"מ ובעלות בריתה הצטרפו, כמו בעבר, למדינות ערב והתנגדו להצעה „להקפיא" את הדרישה הערבית. אולם הונגריה ופולין, שקשרו קשרים דיפלומטיים בדרג נמוך עם ישראל, נמנעו מהשתתפות בהצבעה, כפי שעשו זאת כבר אשתקד.

צ'כוסלובקיה, שהתנגדה אשתקד להצעה הסקנדינבית נמנעה השנה מהצבעה. רומניה, אשר לא ניתקה, כזכור, את קשריה הדיפלומטיים עם ישראל בעקבות מלחמת ששת הימים — תמכה בהצעה הסקנדינבית.

מצריים לא היתה בין יוזמות התביעה הערבית, ותמכה בהצעה הפינית.

ירדן היתה אומנם בין יוזמות התביעה הערבית, אך לא נטלה חלק בהצבעה.

ממקורות משלחת ישראל לאו"ם נמסר בהקשר זה, כי השגריר בנימין נתניהו נפגש שלשום עם שגריר בריה"מ באו"ם, אלכסנדר באלונוגוב, וביקש שבריה"מ תשנה את עמדתה המסורתית, התומכת בתביעה הערבית לפסילת כתב האמנה של ישראל. נתניהו אמר לדיפלומט הסובייטי כי אין זה הגיוני שמוסקבה טוענת שהיא מעוניינת בשיפור היחסים עם ירושלים, קוראת לישראל להסכים לכינוסה של ועידת שלום בינלאומית ובה בשעה היא תומכת בהצעה לפסילת חברותה של ישראל באו"ם.

השגריר הסובייטי נמנע מלהביע דעה על דבריו של נתניהו, אך הבטיח להעביר את דרישתו לקרמלין. (עיר עפתיא)

סוכת שלום ולהתראות

אחת משתי סוכות ניידות שחסידי חבד בדרום ניו אינגלנד מביאים אל מי שלא עלה בידו לקיים מצוות סוכה (צילום: אי.פי)

סגן נשיא המגבית בבריטניה חשוד בגניבת 6 מיליון ליש"ט

מאת רפנה ורדי,
כתבת „על המשמר" בבריטניה

המולטי־מיליונר היהודי ג'ראלד רונסון נעצר אתמול בבריטניה בחשד ניהול חשבונות כוזבים וגניבה של למעלה מ־6 מליון לירות סטרלינג בעסקות הקשורות לניסיונות ההשתלטות על יצרנית הבירה „גיניס".

רונסון פנה בעצמו למשטרה ולאחר חקירה שנמשכה למעלה מ־7 שעות הועלו נגדו 8 סעיפי אישום בקשר עמם הוא אמור להופיע בפני בית משפט שלום. בינתיים הוא שוחרר בערבות.

ג'רלד רונסון הוא אחד מאנשי העסקים הבולטים בבריטניה. הוא החל את עסקיו במפעל רהיטים משפחתי כשהיה בן 15 והיום הוא עומד בראש החברה הפרטית השנייה בגודלה בבריטניה. הוא מכהן כאחד מסגני נשיא המגבית בבריטניה, וידוע כתורם נדיב למטרות צדקות שונות, בעיקר חינוך יהודי.

עד כה הואשמו ארבעה אנשי עסקים בכירים בהאשמות שונות הקשורות לניסיון ההשתלטות על יצרנית הבירה גיניס בשנת 1986, כולם יהודים.

● תושב נצרת, בן 30 שנדקר במוצאי שבת, במהלך קטטה — חמק ונמלט בנסיבות מסתוריות מבית החולים רמב"ם בחיפה, לשם הועבר לצורך קבלת טיפול.

לקראת ביקור שולץ, שרי הליכוד מאחורי שמיר בהתנגדות לוועידה

מאת דליה שחורי,
הכתבת המדינית
של „על המשמר"

ראש הממשלה יצחק שמיר כינס אתמול בבוקר את שרי הליכוד לדיון לקראת בואו לישראל ביום ו' של מזכיר המדינה האמריקני ג'ורג' שולץ.

ראש הממשלה ושרי הליכוד החליטו להביע התנגדות לרעיון הוועידה הבין־לאומית ולהודיע על דבקותם במו"מ הישיר על פי הסכמי קמפ דייוויד, כדרך היחידה לשלום. ראש הממשלה כינה את הוועידה הבין־לאומית „מלכודת וסכנה לישראל".

בפגישה שקיים אתמול ראש הממשלה עם נשיא הקונגרס היהודי העולמי אדגר ברונפמן, הודיע האחרון כי הקונגרס היהודי העולמי לא יתערב במחלוקת בישראל על תהליך השלום. „אנו רק צופים, וההכרעה צריכה ליפול על המגרש, שהוא ישראלי", אמר.

ברונפמן התייחס בכך לפולמוס שפרץ בין הליכוד והמערך בעקבות קריאתו של שר החוץ שמעון פרס לוועידת הנשיאים בארה"ב לנקוט עמדה בעד ועידה בין־לאומית.

מזכירו הצבאי של רבין סיים תפקידו ויישאר בלשכה כאזרח

מאת אבי בניהו,
כתבנו הצבאי

מזכירו הצבאי של שר הביטחון, תת אלוף חגי רגב, יסיים את תפקידו בסוף חודש אוקטובר וייצא לחופשה ללא תשלום. תת אלוף רגב המסיים שנתיים וחצי בתפקיד יישאר בלשכת שר הביטחון כאזרח, ויהיה עוזר לשר הביטחון לעינייני תעשיות ביטחוניות.

עם סיום תפקידו של עוזר השר צבי בן משה, החליט רבין שלא לאייש את תפקיד העוזר לענייני תעשיות, אולם לאחר שסוכם סופית שתת אלוף רגב יעזוב את תפקידו כמזכיר צבאי החליט רבין להשאירו בלשכה ולשבצו בתפקיד זה.

במקומו של רגב ימונה לתפקיד המזכיר הצבאי תת אלוף אלקנה הרנוף. תת אלוף הרנוף מילא מגוון תפקידים באגף המודיעין, ובתפקידו האחרון היה ראש חטיבת המחקר באגף המודיעין.

קיבוץ ברקאי
מחפש
אחות
מוסמכת
מגורים במקום
טלפון: 06-378586-8
עד 14.00

פלסים
מפעלי פלסטיקה טכנית
לחקלאות תעשיה ובנין
(מיסודו של קיבוץ מרחביה) בע"מ
טלפונים חדשים במשרדנו
בתל־אביב החל מ־12.10.87
03-5610848-9
מספר פקסימיליה
03-5610573
מועדים לשמחה
פלסים
קיבוץ מרחביה

קופי החלל הרוסים נחתו שלמים ובריאים

מוסקבה. — שני קופי הרוס שיצאו לחלל בלוויין הביולוגי ששוגר על ידי בריה"מ, חזרו אל פני כדור הארץ שלשום בלילה כשהם „בריאים ושלמים" לאחר ששהו במשך שבועיים בחלל — נאמר בהודעה מיוחדת ששודרה אתמול בטלוויזיה הסובייטית.

זמן מה חששו שיהיה צורך להחזיר את הלוויין קודם לכן, כיוון שאחד הקופים שחרר את ידו, ושיחק בכל מה שאליו הגיעה היד.

הלוויין נחת ברפובליקה האסיאתית שבסיביר המזרחית, שעה שציפו לנחיתתו בערבות קזאחסטאן. עוד נאמר בהודעה שגם שאר בעלי החי שהיו בלוויין „לא חשים ברע". בלוויין היו גם תולעים, יצורים חד תאיים וחיות אחרות.

האחראים לתוכנית חקר החלל של בריה"מ כיסו את תא החלל בברזנט, כדי להעלות בו את הטמפרטורה, מאחר שזו ירדה עד ל־15 מעלות מתחת ל־0. (ע"צ)

צבא הודו מתקדם בסרי לאנקה אבידות כבדות לשני הצדדים

קולומבו. — צבא הודו חיזק אתמול את אחיזתו סביב מעוז המורדים הטאמיליים בג'אפנה, אך נתקל בהתנגדות עזה מצד המורדים המתבצרים בעמדותיהם — על כך מסרה דוברת מטעם שגרירות הודו בקולומבו.

הדוברת ציינה כי 27 חיילים הודיים נהרגו וקרוב ל־150 נפצעו בארבעת ימי הקרבות בצפון סרי לאנקה ובמזרחה, בנסותם לדכא את „נמרי השחרור" הטאמילים. כן מסרה הדוברת כי כ־200 מורדים נהרגו בקרבות ו־270 נישבו.

כוחות הודיים, בתמיכת טנקים וארטילריה כבדה, הוסיפו להתקדם בהתמודה מן הצפון, מן המזרח ומן המערב לעבר מרכזה של ג'אפנה, העיר השלישית בגודלה בסרי־לנקה, בשעה ש„הנמרים" ניסו לבלום את התקדמותם של ההודים בקרבות רחוב עקובים מדם.

הכוחות ההודיים פתחו במת־קפתם ביום שבת, כדי לשים קץ להשתוללותם של „הנמרים", שהרגו יותר ממאתיים סינגאלים בשבוע שקדם לכך.

ויזנטל פרסם רשימת עשרת הנאצים המבוקשים ביותר

שמותיהם ותצלומיהם של עשרה נאצים פושעי מלחמה, שעדיין בחיים, ותיאור מעלליהם ברצח יהודי אירופה בשואה, פורסמו לראשונה מטעם מרכז שמעון ויזנטל, במסיבת עיתונאים שהתקיימה אתמול בירושלים. לכל אחד מהם תיק בארכיון פושעי המלחמה של האו"ם בניו־יורק, המכיל כ־38 אלף תיקים של פושעי מלחמה, אך עדיין לא נפתח לעיון לציבור הרחב ולחוקרים.

זוהי רשימת עשרת פושעי המלחמה המבוקשים ביותר:

אלואר ברונר — מעוזריו של אייכמן ואחראי לגירושם אל המוות של 128 אלף יהודים מצרפת, יוון וסלוניקה. היום הוא מתגורר בדמשק שבסוריה, בשם ד"ר גאורג פישר, בן 75.

אנטון בורגר — סגן מפקד מחנה המוות טרזיינשטאט וגם הוא אחד מעוזריו של אייכמן בארגון גירושים ומשלוחי יהודים למוות. כיום הוא בן 76. הוא נתפש בשעתו ונאסר, אך הצליח להימלט מן הכלא ב־1948, ומאז נעלמו עקבותיו.

פרידריך ווארזוק — מפקד יאנובסקה בפולין, שסייע להרוג כ־40 אלף איש ונטל חלק בהשמדת קהילת יהודי ברודי מקום הימצאו כיום אינו ידוע.

אוטו הינריך דרישלר — גנרל נאצי שהיה מושל כללי בלטביה מ־1941 עד 1944. בתקופה זו נטבחו רוב רובם של 95 אלף יהודי לטביה. מקום הימצאו אינו ידוע.

יוזף שוומברגר — מפקד העיירה פשמישל בפולין, והשתתף במבצעי גירושים של יהודיה לאושוויץ. הוא רצח במו ידיו 50 יהודים ב־3 בספטמבר 1943, והיה נוהג להרוג יהודים על פי קצבה שבועית. ב־1948 הוא אותר באוסטריה ונאסר, אך הצליח להימלט. בן 75 ולפי הידיעות הוא חי כיום בארגנטינה.

אריק גריין — רופא ראשי במחנה המוות מיידנאק בשנים 1940 — 1944. שבהן הורעלו בגזים מיליון ו־380 אלף איש עצורי מחנה זה. מקום הימצאו כיום אינו ידוע.

האנס ווילהלם קניג — רופא באושוויץ ושותפו של מלאך המוות מנגלה. היה מעורב בניסויים אכזריים של מכות השמל והשפעות גזים על בני אדם. כיום הוא בן 75, ומשערים שחי באחת מארצות סקנדינביה.

ד"ר הורסט שומן — גם הוא רופא, לצדו של מנגלה במחנה אושוויץ שעסק בניסויי עיקור. כיום מקום הימצאו אינו ידוע.

גנרל היינריך מילר — ראש הגסטאפו הנאצי ומפקד ראשי של המשטרה. בתפקידו כראש הגסטאפו היה בין האנשים המעטים בצמרת השלטון הנאצי, שהיו אחראים לביצוע התוכנית הסטנית של „הפתרון הסופי" לבעית היהודים. הוא נראה בפעם האחרונה בתוך הבונקר של היטלר, באפריל 1945. ידיעות על הימצאו כיום בברית המועצות, או אלבניה או בגרמניה המזרחית לא הוכחו.

ראלף גונטר — סגנו של אייכמן. בתפקידו זה השתתף במבצעי גירושים של יהודי קרואטיה ויוון. וכן אירגן את גירוש יהודי דנמרק. השתתף בוועידה השלישית של הנאצים באוקטובר 1942, בה נדונה תוכנית הפתרון הסופי וכן נתקבלה ההחלטה על עיקורם של צאצאים מעורבים להורים יהודים וגרמנים. מקום הימצאו אינו ידוע, אך קיימות שמועות בלתי מבוססות, כי הוא התאבד. (עתיים)

מועמד לנשיאות נרצח בהאיטי

פורט־או־פרינס. — מועמד בבחירות לנשיאות האיטי, עו"ד איוו פולל, יו"ר המפלגה הנוצרית־הדמוקרטית, נרצח אתמול בבוקר לפני מטה המשטרה בפורט־או־פרינס, בידי שוטרים לבושים אזרחית, מסר עד ראייה לסוכנות הידיעות הצרפתית.

כתב סוכנות הידיעות לא הורשה על־ידי המשטרה לגשת למקום בו נמצאה הגופה. (ע"צ)

„בירדן אין איידס"

רבת עמון. — יו"ר המחלקה למחלות מדבקות במשרד הבריאות הירדני, ד"ר האני שמוט הודיע כי בירדן אין איידס.

לפי דבריו, שפורסמו בעתון „אל דסתור", נערכו 16 אלף בדיקות לגילוי נגיף האיידס במעבדות משרד הבריאות ולא נתגלה אפילו מקרה אחד. (ע"צ)

פינה חמה ללב"י
הקרן למען בטחון ישראל
☆ התרומה הגבוהה
עיריית בת־ים - מהאירוע „בת־ים למען לב"י", בקרית הנופש והספורט
39,060 ש"ח
☆ התרומה המרגשת
יחידת דובר צה"ל - תרומה הפרס ע"ש יצחק שדה עבור הסרט „שתי אצבעות מצידון"
3,000 ש"ח
☆ התרומה הצעירה
דורית אופיר בת ה־8 מחיפה
18 ש"ח
היום יותר מתמיד – תן לבך ללב"י
קרן לב"י- רח' ד' (ארניא) 17, הקריה, תל־אביב 64734

נציגי המשלחת הרוסית נכחו ביום יהדות גרוזיה

שר החוץ, שמעון פרס, נאם אתמול בפני אלפים מיוצאי גרוזיה שהתכנסו אתמול בעצרת יום יהדות גרוזיה ב„גן־דאלישבע", מול הים באשדוד.

פרס סיפר, כי בפגישתו עם שר החוץ של בריה"מ, שוורדנדזה, שהוא עצמו איש גרוזיה, הרגיש באוזניו בצורה מפורשת שאין לישראל מלחמה לא נגד בריה"מ ולא נגד הקומוניזם. „כל מה שאנו רוצים", אמר מר פרס, שיהודי הרוצה בכך יוכל לעלות ללא קשיים".

שר הביטחון, יצחק רבין, אמר בברכתו לעצרת, כי הוא בא להביע את רגשותיו ורגשות העם בישראל לעדה הגרוזינית, העדה שהתגלתה כלוחמת למען העלייה שם בגרוזיה ושותפה במלחמות צה"ל ובבניית מדינת ישראל.

את תשומת לב הקהל משכה קבוצה מצומצמת של המשלחת הקונסולרית של בריה"מ בישראל, שעל בואה הודיעו מעל הבמה. הקהל הציף את אנשי המשלחת בשאלות על המצב בגרוזיה ועל סיכויי העלייה. המשלחת זכתה לברכתו של פרס מעל הבמה.

דברים השמיעו גם ראש עיריית אשדוד אריה אזולאי, סגנו ומ"מ ראש העיר אפרים גור, יוזם ומארגן יום גרוזיה זו השנה הרביעית ברציפות ובעצמו יוצא גרוזיה.

המתכנסים החלו לנהור משעות לפנה"צ לגן הציבורי והקימו מאהלים. במקום היו ביתנים עם תמונות, קטעי עיתונות ומסמכים על חיי יהודי גרוזיה ושאיפתם לעלייה. כן הוצגו מאכלים של העדה והכנת יין ביתי.

במשך היום ביקרו במקום נשיא המדינה, שרים, חברי כנסת ואישי ציבור. להוציא את השר יגאל הורביץ, לא הגיע לאירוע אף שר של הליכוד.

נשיא המדינה הרצוג אמר, „דווקא בימים אלה של שחרור אסירי ציון, אל נשכח שהיתה זו יהדות גרוזיה אשר בישרה את ההתעוררות הציונית במדינה זו והם פעלו לחידוש העלייה בשנות ה־70 והיו חלוציה". הנשיא הוסיף, שהעיר אשדוד מסמלת, יותר מכל ישוב אחר, את אחדות שבטי ישראל.

כוח צה"ל הרג מחבל בגבול רצועת הביטחון

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

כוח צה"ל הרג אתמול אחרי־הצהריים מחבל על גבול רצועת הביטחון. המקרה אירע בשעות המאוחרות של אחר־הצהריים, כאשר כוח צה"ל שסייר בקו הגבול של רצועת הביטחון על רכס עלי טהר הבחין במחבל חמוש. חיילי הכוח ירו לעברו והרגו אותו.

ליד גופת המחבל נמצאו נשקו האישי, רימון־יד ומשקפת שדה. מעריכים, שהמחבל ביצע תצפית מודיעינית על תנועת צה"ל באזור.

ח"כ עוזי ברעם:

לוינסקי יהיה יו"ר ההנהלה הציונית, למודעי אין סיכוי

מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, חזר והודיע כי עקיבא לוינסקי הוא המועמד היחיד של מפלגת העבודה לתפקיד יו"ר ההנהלה הציונית.

לוינסקי נתמך על־ידי ראשי המפלגה, ויש לו גם סיכוי רב לכונן קואליציה בראשותו עם הקונפדרציה הרפורמית והקונסרבטיבים.

ח"כ ברעם אמר, שמועמדותו של מודעי מטעם הליכוד, לא יוצרת בעיה, כי אין לו כל סיכוי לשכנע את ראשי הארגונים בחו"ל לתמוך בו.

(שנייה)

מת הצייר אליהו גת

הצייר אליהו גת מת אתמול בבוקר בצפת, לאחר מחלה. היה בן 68.

הצייר גת נולד ברוסיה ועלה ארצה ב־1937. למד בטכניון והיה חבר בקיבוץ מעוז חיים.

למד אמנות בקהיר ובאולפן לאמנות של שטריכמן וסטימצקי, עד מלחמת העצמאות. שהה תקופה קצרה בפריז וערך תערוכות יחיד רבות במוזיאונים בישראל ובחו"ל.

הנוף היה המכנה המשותף לציוריו והיווה רקע לציורי העירום והדומם שלו. נמנה עם מייסדי קבוצת האמנים „אקלים" שהתארגנה ב־1974, לאחר מלחמת יום הכיפורים.

כיהן כיו"ר אגודת הציירים והפסלים בישראל, בין השנים 81־1980.

ניהל את המכון לאמנות בבת ים (78־64') ולימד במדרשה לאמנויות בהרצליה וברמת השרון (65') ובאקדמיה בצלאל (79').

הלווייתו תיערך היום ב־11.30 בבית העלמין בצפת.

(עתים)

פירסום בלעדי

ישראל זכתה לאשראי גדול במסדרונות הקונגרס לאחר ש„התליקה" כמה מיליונים לקונטראס

מידע מודיעיני תמורת סיוע לקונטראס

ספרו החדש של דוד וודוורד (ווטרגייט), המעורר סערה בארה"ב,

ביום שישי במוסף לשבת של „ידיעות אחרונות"

אידה נודל תגיע מחר בערב במטוס הסילון הפרטי של האמר

מאת יוסף גלילי,
כתב „על המשמר"

אידה נודל תגיע ארצה מחר, מוצאי שמחת תורה, בשעה 8 בערב, במטוס הבואינג 727 הפרטי של ארמנד האמר, שיבוא יחד עמה. בנמל התעופה ייערך לכבודה טקס ממלכתי, בהשתתפות ראשי המדינה ואישים רבים.

אידה נודל תגיע גם בלוויית כלבה פיואר, שהיה אתה לאורך כל הדרך בגלות סיביר ולאחר מכן בבנדרי, מקום מושבה האחרון במולדביה הסובייטית.

על־פי התוכנית, מיד עם נחיתת המטוס יעלו עליו אחותה אילנה פרידמן, בעלה של אחותה ואחיינה. ראש הממשלה וממלא מקומו יקבלו את אידה נודל בצאתה מן המטוס. בקבוצת המכובדים הראשונה שתקבל את פני הבאה יהיו שר הקליטה, שרי ממשלת ישראל, יו"ר הנהלת הסוכנות, אריה דולצ'ין, ראשי משרד הקליטה, ראשי המועצה הציבורית למען יהודי בריה"מ, פעילות „נשות ויצ"ו למען אידה נודל, אסירי ציון לשעבר, ביניהם ויקטור ברייליבסקי ונתן שרנסקי, השחקנית ג'יין פונדה, ואורחים אחרים שהגיעו מחו"ל.

עם רדתה מן המטוס, יתכנסו אידה נודל ומלוויה בחדר האח"מים „המלך דוד" ולאחר מכן תיערך קבלת פנים ומסיבת עיתונאים באולם הקליטה בנתב"ג.

(עתים)

5,000 לב אל לב אל לב...

באירוע ססגוני של אגודת לב אל לב, שנערך אתמול בפארק אפק השתתפו להקות מחול ותזמורות נוער מכל רחבי הארץ. 250 רוכבי אופניים יצאו מ־6 נקודות באזור המרכז ורכבו לעבר הפארק. באזור ההתכנסות הודגמו פעולות החייאה, ונערכו בדיקות כושר ולחץ דם. האירוע נחתם במפגן ססגוני של צניחה בביצוע חברי המועדון הישראלי לצניחה חפשית. באירוע כולו השתתפו כ־5,000 איש

(צילום: ישראל חדרי)

שולץ יקבל תואר ד"ר כבוד ממכון ויצמן

תואר דוקטור כבוד לפילוסופיה של מכון ויצמן למדע יוענק ביום א' למזכיר המדינה של ארצות־הברית, ג'ורג' פ. שולץ, בטכס חגיגי במכון ויצמן למדע, במעמד מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס.

במגילת הקלף שתוענק למר שולץ, נאמר בין היתר, כי התואר מוענק לו „בהוקרה על מנהיגותו הדגולה ושרותו המסור לקידום השלום בעולם והאחווה בין העמים, על זיקתו העמוקה לקשר בין הדמוקרטיה הדגולה של ארצות הברית לבין זו של מדינת ישראל, על מחוייבותו הבלתי נלאית לטיפוח מסכת היחסים המיוחדת בין עמינו ולחיזוקה.

מזג אוויר

הטמפרטורות החזויות: ירושלים 16 עד 26, רמת־הגולן 14 עד 28, נהריה 19 עד 27, צפת 14 עד 26, חיפה 20 עד 29, טבריה 16 עד 31, נצרת 18 עד 28, עפולה 16 עד 27, שומרון 16 עד 29, תל־אביב 19 עד 28, נתב"ג 17 עד 28, יריחו 19 עד 33, עזה 19 עד 27, באר־שבע 16 עד 29, אילת 20 עד 34.

דשנים וחמרים כימיים בע"מ

מיום 18.10.87 יימכר הדשן
אוריאה (46%N) מתוצרת
מפעלנו לחקלאים במחיר מבצע

בהנחה מיוחדת של -25%

נמשך המבצע בדשנים נוזליים לעונת הפלחה, כגון:

אמוניה מימית, במבצע — 140 ש"ח לטון
דגן, במבצע — 230 ש"ח לטון
אוראן 32, במבצע — 323 ש"ח לטון
אמון חנקתי 21%, במבצע — 222 ש"ח לטון
פוליאן 18-18-0, במבצע — 409 ש"ח לטון
פוליאן 23-7.5-0, במבצע — 325 ש"ח לטון

פרטים — במפעלנו ואצל המשווקים.
לברורים ולהזמנות:
טלפונים: 468308, 468261, 04-468253

בברכת מועדים לשמחה

דשנים וחמרים כימיים בע"מ
ת.ד. 1428,
חיפה 31013

10 מיליון שקל לפיתוח תשתית במחנות פליטים ברצועת עזה

מאת כתב „על המשמר"

המינהל האזרחי הישראלי בחבל עזה משקיע בתקופה זו 10 מיליון שקל בפיתוח תשתיות וכבישים בחלק ממחנות הפליטים ג'באליה, שאטי ורפיח. שאר הכספים מיועדים לצנרת מים וקווי חשמל.

ב־8 מחנות פליטים ברצועת עזה כ־220 אלף פליטים, והריבוי הטבעי השנתי שם הוא 12 אלף נפש. פרויקט שיקום הפליטים עסק עד כה במציאת פתרונות דיור ל־4,000 נפש בשנה והצפיפות בתוך מחנות הפליטים הולכת וגדלה.

22 סיימו קורס חובשים של צד"ל

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

קורס חובשים של צד"ל הסתיים השבוע ברצועת הביטחון בתום חמישה חודשים של לימודים בהדרכתם של רופאים לבנוניים וישראלים.

22 התלמידים קיבלו הדרכה באנטומיה, פיסיולוגיה ועזרה ראשונה, מרופאים מקומיים בביה"ח מארג' עיון, בו עובדים גם רופאים ישראלים.

הגנרל אנטואן לחאד, מפקד צד"ל, העניק תעודות למסיימי הקורס בטקס בו השתתפו גם קציני רפואה מפיקוד הצפון.

● מכשיר רפואי חדיש יסייע באבחון סיבות העדר זיקפה במרפאה לאין־אונות במרכז הרפואי „רמב"ם" בחיפה. באמצעות המכשיר ניתן לאבחן את בעיית זרימת הדם הורידית באבר המין הזכרי ובדיקת לחץ הדם הזיקפה, ולקבוע באם אין־האונות היא על רקע בעיה אורגנית או נפשית.

„גירוש הוא הנשק היעיל ביותר"

יצחק רבין – ל„על המשמר": על המהומות בעזה, ביקור שולץ במזרח־התיכון, הסובייטים והוועידה הבינלאומית, דחיית „קול אמריקה" ומלחמת איראן־עיראק

□ ריאיינה: דליה שחורי

שר הבטחון יצחק רבין, שתמיד שש להפליג בניתוחים מדיניים, אינו נלהב להם הפעם. ייתכן שגרמו זאת דאגות הימים האחרונים, צפופי הפעילות החבלנית ואי־השקט בשטחים. אפשרות אחרת: הנושא המדיני לא עומד אצלו כרגע בעדיפות גבוהה, כי להערכתו הוא לא עומד בעדיפות גבוהה גם אצל המעצמות.

רבין משרטט תמונת מצב עולמית, שבה שתי מעצמות־העל מעוניינות בהידברות ביניהן, וכשהן מפנות עיניים למזרח־התיכון — במלחמה במפרץ. ישראל אינה מוקד התלקחות ולכן התעניינותן בה אינה אקוטית. בכל מקרה, דיבורים על פתרון כפוי באיזור או בכל מקום אחר, עבר זמנם. ארה"ב וברה"מ לא יפעלו במקום הצדדים באיזור. אם הצדדים רוצים בהתקרבות, עליהם לגלות יוזמה בעצמם. פירוש הדבר מבחינת איש כמו ראש הממשלה יצחק שמיר הוא, מצב אידיאלי. שב ואל תעשה. רבין אינו אומר זאת, אבל זו מסקנה העשויה לעלות מדבריו. על רקע זה הוא מתקשה להשיב מה בא מזכיר המדינה לחפש כאן בימים אלה.

הוא מוסיף להתנגד להפעלת עונש מוות, אבל היה רוצה להפעיל גירושים על מבצעי פעולות חבלה לעתים תכופות יותר. התהליך המשפטי מסבך זאת, אך הוא אינו רוצה לשנות את החוק.

לעומת משה שחל, הטוען, כי נוצרה עכשיו שעת כושר להתקרב לעירק, הוא סבור שעיראק לא יכולה להרשות לעצמה מגעים עם ישראל, אבל היא כן יכולה לא להכביר על מצרים וירדן להתקרב לישראל. הוא לא אומר שמלחמת עיראק־איראן טובה לישראל, אבל הדבר נובע מדבריו: מלחמה זו הפחיתה את הסיכון שתפרוץ מלחמה בין מדינות ערב וישראל, והיא איפשרה לישראל לקצץ בתקציב הבטחון בלי סיכון בטחוני מיידי, והיא הביאה על־ידי כך לשיפור המצב הכלכלי. כה במידה. אפשר להניח, שסיום המלחמה לא יחולל שינויים בעלי־משמעות בתמונת מצב זו.

פתחנו את הראיון עם שר הבטחון בהתייחסות לאירועי הימים האחרונים בשטחים ובירושלים.

— התקיפה והרצח של יגאל שחף בעיר העתיקה שוב העלו על סדר היום הציבורי את עונש המוות. ראש הממשלה יצחק שמיר שינה את עמדתו. היום הוא בעד הנהגת עונש מוות ב„מקרים בלתי־אנושיים במיוחד". האם חל שינוי גם בעמדתך בסוגיה זו?

בשלב זה אינני רואה סיבה לשנות את הגישה כפי שהיא קיימת היום. כפועל קיימת אפשרות בבתי־הדין הצבאיים להטיל על־פי החוק גזר־דין מוות. ההנחיה המינהלית לתובעים היא לא לתבוע זאת. הסיבות שבעבר הביאו אותי לא לתמוך בעונש מוות לא נשתנו.

— אצל שמיר יש שינוי בגישה.

לא רק אצל שמיר. אמנון רובינשטיין דוגל בזה. זה לא מחולק היום לפי קטגוריות פוליטיות בהכרח.

— מהי עמדת גורמי הבטחון?

אני לא יודע מה עמדתם היום. בעבר הם היו לא בעד.

— בעקבות הפיגועים האחרונים, שוב עולה השאלה — אריאל שרון בוודאי יעלה אותה שוב בממשלה — האם כל האמצעים הננקטים נגד הטרור מספיקים, או שמא צריך להשתמש באמצעים נוספים.

אנחנו פועלים נגד הטרור בכל הכלים האפשריים במסגרת החוק, ומדי פעם מתאימים את השיטות. אני לא רואה סיבה היום לשנות את החקיקה בנושאים האלה, כי אין לי שום ראיות, שכתוצאה מכך יחול שינוי במצב. אין לי ספק, שלו היה קל יותר לנקוט צעדים כמו גירוש — זה מסתבר כנשק האפקטיבי ביותר. גם עכשיו מגרשים, אבל התהליך מאוד מורכב ומסובך. מאסר הוא לדעתי, עונש פחות חמור לגבי חלק מהמבצעים מאשר גירוש ואיסור על חזרה ליו"ש או לעזה.

— מזכיר המדינה של ארה"ב, ג'ורג' שולץ, מגיע לכאן ביום שישי. ידוע לך אם הוא בא לכאן עם רעיונות חדשים?

לי לא ידוע.

— אתה מכיר את הפאראמטרים של העמדה האמריקנית, העמדה הישראלית ומה שקורה בתוך הממשלה. איזה סוג של שיחות יכולות להיות עם שולץ? למה הן עשויות להביא?

קודם־כל, צריך לראות את הרקע. בארה"ב ובעולם כולו, כשמדובר במזרח־התיכון, הנושא שנמצא בעדיפות ראשונה הוא מלחמת המפרץ. הסכסוך הערבי־ישראלי הוא — בארה"ב וגם באירופה — מישני כיום, משום שהוא לא לוחץ על אף אחד, לעומת זאת, גם ארה"ב וגם מדינות אירופיות מעורבות היום, בציים שלהן — באנשי חיל־הים, טייסים — במפרץ. בסדר העדיפות של העולם, כשמדובר על המזרח־התיכון, היום זה המפרץ. גם בו יש מעין תחרות בין־מעצמתית. הנושא הזה מעניין את שתי מעצמות העל יותר מבעיית הסכסוך הערבי־ישראלי.

● הסיבות שהביאו אותי בעבר לא לתמוך בעונש מוות לא השתנו ● לא שמעתי שלשולץ יש רעיונות חדשים

— אפשר לשאול לפיכך ביותר־שאת למה שולץ עובר פה בדרך למוסקבה.

אינני יודע. גם לא שמעתי, שיש איזשהם רעיונות חדשים.

— מה חושבת מוסקבה על הוועידה הבינלאומית? עד כמה מעניין אותה באמת להיכנס לתמונת המזרח־התיכון?

מעניין אותה מאוד. צריך לזכור: בריה"מ לא היתה שותפה להישג המדיני העיקרי במזרח־התיכון — השלום בין מצרים לבין ישראל. היא איננה רוצה להיות מחוץ לעניין, כי הדבר מבליט את העדר משקלה בכל מה שקשור בפתרון הסכסוך הערבי ישראלי, שהיום הוא איננו מרכזי במזרח־התיכון גם מבחינת מוסקבה.

— יש איזה מחיר שאתה חושב שהיא תרצה לשלם כדי להשתתף בוועידה בינלאומית?

לא, בשלב זה אני לא רואה שום נכונות אצלה לשלם מחיר מעבר למה שהיא משלמת בעקבות האסטרטגיה הכוללת שלה כלפי ארה"ב. עם כל הכבוד לבעיותינו, שהן חשובות מאוד ונוגעות לנו, במדיניות הסובייטית היום הנושא המרכזי הוא מערכת היחסים בין שתי מעצמות־העל, והמזרח התיכון — עניין המפרץ הפרסי.

— יכולה להיות איזושהי סיטואציה של מו"מ בין שתי המעצמות, שבה ארה"ב תסכים לוויתור כלשהו, על־חשבון ישראל?

קשה לי לראות את זה. אני חושב שהיום יש בארה"ב תודעה, שצריך להטיל את האחריות לפתרון הסכסוך על שני הצדדים. זאת, מתוך ההכרה הפשוטה, שבעצם המעצמות לא יכולות לכפות — בוודאי לא שלום. בסך־הכל, אם הרצון לפתור את הסכסוך אינו נובע מן הצדדים לסכסוך — אחרים לא יכולים לפתור זאת בשבילם. נגמרה התקופה שהמעצמות יכולות לכפות. איפה הן כפו? תראי מה קורה בין עיראק לאיראן. המעצמות מסוגלות לכפות? הן יכולות להוסיף במעורבותן משקל לשיקול של שני הצדדים. אבל הן יכולות לכפות? העבירו החלטה במועצת הבטחון. אז מה?

— אבל היום הממשל האמריקני הוא בכל־זאת במצב יותר נוח, אם הוא רוצה לכפות דברים מאשר לפני שנתיים, למשל, מפני שרייגן צועד עכשיו לקראת סוף כהונתו, ואולי הוא רוצה להגיע לאיזשהו הישג כזה אפשרי במזרח־התיכון...

לא, היום הבעיה העיקרית של שתי המעצמות קשורה בכלכלתן. זה המניע של גורבצ'וב. גם בארה"ב יש היום בעיה של העדר תקציב מאוזן, גרעון, נפילת הדולר. בלי הקטנה במירוץ החימוש האסטרטגי, שהוא רלוונטי לשתי המעצמות, אי־אפשר לקצץ משמעותית בהוצאות המדינה. לכן, שתיהן מעוניינות בצמצום המירוץ. אם ממשל רייגן מתמקד בהשגת הסכמים אסטרטגיים עם בריה"מ, בזה הם רואים את השינויים העיקריים. אם ההסכם על הטילים הגרעיניים לטווח קצר ובינוני יתממש, זו תהיה הפעם הראשונה שבה באמת יש הסכם משמעותי על הפחתת כלי נשק אסטרטגיים. לכן, המאמצים הם בכיוון הזה.

— מדבריך יוצא, שאנו היום בכלל לא נקודת התייחסות.

לא אמרתי. אנחנו נקודת התייחסות, בפרופורציה המתאימה למציאות, כפי שהמעצמות — וגם אירופה — רואות אותה. פה הדבר לא עומד על סף התלקחות.

— אם כך, שוב: מדוע שולץ בא לכאן? רק לעוד שיחות אינטנסיביות? ארבע פגישות עם שמיר, ארבע עם פרס, צוותי עבודה...

אהיה יותר חכם בעוד שבוע.

— אם הסכסוך הערבי־ישראלי „לא בוער" למעצמות, פירוש הדבר שגם שמיר יכול להמשיך להחזיק

(המשך בעמוד הבא)

רבין: המעצמות מסוגלות לכפות?

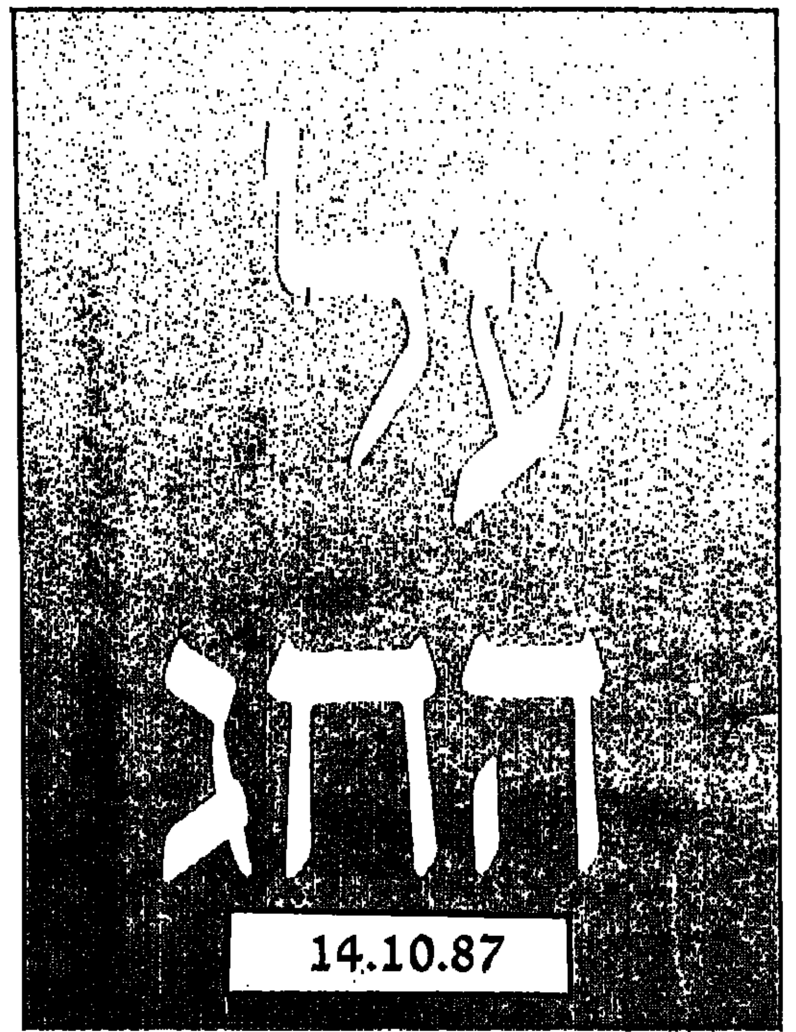

גירוש הוא הנשק

(המשך מעמוד קודם)

בעמדתו, זה בסך־הכל לא כל־כך משנה...

ברגע שאין רצון של הצדדים באמת לרדוף את העניין, אני לא רואה את האמריקנים ממלאים את מקום הצדדים. הם יכולים לסייע לצדדים. הם לא יבואו במקומם.

— האם יש ממש בקריאותיו החוזרות ונשנות של שמיר לחוסיין לבוא למו״מ ישיר על האוטונומיה? האם זו אלטרנטיבה רצינית לוועידה הבינלאומית?

עד היום, חוסיין הוא מי שעמד על ועידה בינלאומית. הוועידה הבינלאומית היא לא משוש חיינו. עדיף היה המו״מ הישיר של שני הצדדים עם פלשתינים שאינם אש״ף, בהשתתפות האמריקנים בלבד. בכל אופן, זה דבר שהוכיח את עצמו עם מצרים. הסכמנו בלית־ברירה לוועידה בינלאומית, בתנאי שתביא למו״מ ישיר. האיש שעמד עד כה עמידה עיקשת על קיום ועידה בינלאומית, הוא חוסיין. כרגע, אני לא רואה סיבה למה הוא ישנה את עמדתו. אבל, השאלה היא קודם־כל מה אנחנו עושים.

— גם אתה פוגש את שולץ, ביום א׳ בבוקר. בפגישה האחרונה שלו עם פרס, הוא ביקש שנרכך את הסירוב שלנו לאספקת נשק אמריקני לסעודיה.

לא שמעתי שפרס שינה את העמדה. מנהיג ישראלי אינו יכול לומר, שלא איכפת לו שיספקו נשק למדינה שאומרת שהיא במצב מלחמה עם ישראל. העמדה היא עקרונית, עניינית ומוסרית. איזה מנהיג ישראלי — בממשלה, לא בממשלה — יכול אלא להתנגד למכירת נשק למדינה ערבית שמדגישה שהיא במצב מלחמה איתנו?

— ודחיית ביצוע הפרויקט של „קול אמריקה" — באיזה מובן היא פוגעת בנו?

הפנייה אלינו היתה פנייה אמריקנית. זו לא היתה יוזמה ישראלית. התלוננו להיענות לפנייה, כשכל רשות הוסיפה כל מיני מגבלות. עכשיו באו האמריקנים ואמרו: הקפאה. אז עכשיו כולם טובים. על שני דברים: האחד — נחתם הסכם, אז צריך לכבד את ההסכם, גם בין מעצמת־על למדינה קטנה. השני — זה הפסד כלכלי לישראל.

— אבל היו גם הסתייגויות בבורות־משקל מהפרויקט.

בשלב שהאמריקנים ביקשו. עכשיו, כשהאמריקנים מבטלים, לא שמעתי שמישהו נאנח אנחת־רווחה.

— ואתה בעצמך?

אני מבין את הבעיות הכלכליות. זו השקעה של 250 מיליון דולר בישראל, פלוס תעסוקת־קבע לאנשים באיזור הערבה, שם אין פרנסה רבה, ואם רוצים להגדיל את האוכלוסיה באיזור זה, צריך למצוא מקורות פרנסה.

— אבל בריה״מ פחות תכעס עלינו אם לא נעזור להעברת שידורי „קול אמריקה" אליה, וגם נהיה פחות דבוקים לארה״ב.

באמת? שלושה מיליארד דולר סיוע בשנה ונהיה פחות דבוקים לארה״ב? אנחנו יונקים ממנה, לא דבוקים אליה.

— מה קורה עם ההתחייבויות האמריקניות הקשורות בביטול פרויקט ה„לביא"?

האמריקנים, על־פי המכתב של שולץ לשמיר, ובמיוחד על־פי מכתב שר ההגנה קספר וויינברגר אלי, עמדו בכל ההתחייבויות שהם נתנו. כלומר, וויינברגר חזר על ההתחייבות שהממשל יתבע מהקונגרס סכום של 1.8 מיליארד דולר בשנה סיוע לשתי שנות התקציב 1988, 1989 לסיוע צבאי; ימיר את 300

● אינני רואה נכונות סובייטית לשלם מחיר כדי להשתתף בוועידה הבינלאומית ● הנושא המרכזי במדיניות הסובייטית היום: היחסים עם ארה״ב והמלחמה במפרץ ● נגמרה התקופה שהמעצמות יכלו לכפות פתרון ● ארה״ב לא תמלא את מקום הצדדים בקידום המו״מ ● אנו לא על סף התלקחות

מיליון הדולר לשנה לקניות בארץ ל־400 מיליון דולר בשנה; ימשיך את קניות הגומלין הישירות בשווי של 150 מיליון דולר בשנה — דבר שהיה צריך להסתיים באוקטובר השנה — בשנתיים הקרובות, ויספק לנו את 75 מטוסי ה־אף 16 תוך 36 חודש מחתימת ההסכם. אלה היו הדברים העיקריים שהם התחייבו כלפיי, וכמובן, שיהיה ניתן לכסות את עלות סגירת הפרויקט מתוך כספי הסיוע האמריקני בארץ ובארה״ב. יש לנו גם דרישות אחרות, שיפתחו לנו שווקים בחו״ל. אבל, צריך לזכור, באמריקה זה עובר לפי מכרזים.

— ומה קורה בתעשייה האווירית? איפה חלופות צה״ל?

הממשלה החליטה שמ־209 מיליון דולר שהוקצו השנה ל„לביא" וכ־250 שהיו מתוכננים לשנה הבאה, 100 יילכו לחלופות צה״ל שניתן לבצע בתעשייה האווירית — פיתוח טכנולוגיה של כלי־טיס וכיו״ב. אין אפשרות ללכת על כל חלופות צה״ל כל־עוד שווה־ערך של 100־150 מיליון דולר לא משוחררים מתשלום שכר עבור אלה שעובדים היום ב„לביא". לכן ייקח עוד זמן, כחצי שנה, עד שנוכל ממש להפעיל את חלופות צה״ל מעבר למה שכלול ב־100 מיליון דולר לתעשייה האווירית.

אתה רואה נזק בנסיעה של משה ארנס לארה״ב, כדי לגייס כספים להמשך ה„לביא", תוך התעלמות מהחלטת הממשלה?

לא, אני רואה נזק, אולי בטיפוח אשליות בתעשיה האווירית. מה שצריך לדעת זה, שבאמריקה אף חברה לא משקיעה בפיתוח מטוס אם אין לה הזמנה מחיל־האוויר או חיל־הים או צבא היבשה האמריקני. היתה חברה אחת שעשתה זאת, „נורתרופ". היא פיתחה מטוס אף. 20 ביוזמתה, השקיעה 900 מיליון דולר, והפסיקה ואיבדה את כל הכסף. כל יותר החברות לא הולכות להשקיע בפיתוח מטוס אם אין הזמנה ותקציב מהפנטגון. אז ארנס יכול ללכת ולמכור להם את זה. יש לזה סיכוי? שלוש שנים ניסינו את זה ואף חברה אמריקנית לא היתה מוכנה להשתתף ב־20% אתנו מה„לביא" לפני שתדע שיש לה למי למכור אותו. מימון הרי מישהו יצטרך להחזיר את הכסף.

— הזכרת קודם את מלחמת איראן־עיראק, שבליבך מעסיקה את העולם. איך אנו מתייחסים למלחמה הזו? מה ההשלכות והאפשרויות שלה עלינו?

עצם עובדת המלחמה, אגב, מוכיחה, שבמזרח־התיכון יכולות להיות מלחמות שאינן קשורות לסכסוך הערבי־ישראלי והשלכתן על העולם היא יותר גדולה מאשר מלחמה ערבית־ישראלית. אם פעם קשרו את בעיות אספקת הדלק מן המזרח־התיכון לסכסוך הערבי־ישראלי, הנה מסתבר, שאין מלחמה המשפיעה על בעיות הדלק, או שיש לה פוטנציאל להשפיע על בעיות האנרגיה בעולם, כמו מלחמה מוסלמית — שלישראל אין בכלל נגיעה בה ולסכסוך הערבי־ישראלי אין כל השפעה עליה. מצד שני, איננו יכולים להתעלם משלוש תוצאות של המלחמה הזו, כדאי קודם־כל לזכור, שהיוזמה למלחמה היתה של עירק, שמנהיגיה, בטפשותם, האמינו, שיהיה להם טיול צבאי. אנחנו כבר מכירים את זה במזרח התיכון.

— מה, בינתיים, הביאה המלחמה?

הדבר הראשון הוא שלילי, לדעתי, היא גיבשה את העם האיראני סביב משטר חומייני. אין דבר שעזר למשטר חומייני להתבסס באיראן כמו ההתקפה של גורם חיצוני. שני הדברים האחרים הם חיוביים מבחינת ישראל. הראשון — מלחמת עיראק־איראן איפשרה למצרים, שהיתה בבידוד מוחלט בעולם הערבי, לבנות גשרים בחזרה לעולם הערבי, בלי לוותר על מחוייבויותיה כלפי ישראל על־פי הסכמי קמפ דיוויד וחוזה השלום. ב־1979 וב־1980 הייתי מודאג באיזו מידה המשטר במצרים יחזיק מעמד בעקבות החרם הערבי וההוקעה וההוקאה של מצרים על־ידי העולם הערבי בגלל השלום. אין לי ספק, שמלחמת עיראק־איראן, שהפכה את עיראק לתלויה בסיוע הכספי של מדינות הנפט; לתלויה בירדן, בשטח ירדן, לקשר עם העולם החיצון, ובשלב מסויים לתלויה אפילו במצרים באספקת נשק רוסי — הביאה להפתחה משמעותית בחומות הבידוד של מצרים. מצרים בנתה גשרים לעולם הערבי. הדבר השני החיובי מבחינת ישראל הוא בטחוני. עיראק היום, או כל עוד המלחמה והמתיחות עם איראן נמשכות, אינה מועמד להשתתף במלחמה נגדנו, דבר המקטין — לא מבטל, מקטין — את סכנות המלחמה בין העולם הערבי לבינינו. זה איפשר לנו כבר שלוש שנים לקצץ בתקציב הבטחון בלי סיכון בטחוני מיידי, ושיפר את הכלכלה הלאומית.

● הוועידה הבינלאומית היא לא משוש חיינו. הסכמנו לה בלית־ברירה ● הסיבות של חוסיין לוועידה בינלאומית לא השתנו ● עמדתנו נגד אספקת נשק אמריקני לסעודיה היא עקרונית, עניינית ומוסרית ● עם דחיית פרוייקט „קול אמריקה": לא שמעתי שמישהו אצלנו נאנח אנחת רווחה ● האמריקנים עמדו בכל ההתחייבויות שהם נתנו בקשר לבטול ה„לביא" ● חלק מהכספים המיועדים לחלופות צה״ל עדיין לא משוחרר מתשלום שכר

— אבל לעיראק יש היום צבא מאומן יותר משהיה לה קודם.

אין ספק, שעיראק רכשה ניסיון, הגדילה את הצבא. אבל אם יושג שלום,

● עוד כחצי שנה נוכל להפעיל את חלופות צה״ל במלואן ● הנזק בנסיעת ארנס לארה״ב, בטיפוח אשליות בתעשיה האווירית ● מלחמת עיראק־איראן עזרה להסיר את הבידוד הערבי ממצרים ● עיראק היום ובשנים הקרובות אינה מועמדת להשתתף במלחמה נגדנו

הצבא לא יישאר, לדעתי, גדול, כי מדינות הנפט לא ימשיכו, להערכתי, להזרים כסף ברגע שהמלחמה תיפסק. גם לשיקום הכלכלה שלה תצטרך עיראק לפטר את מחצית הצבא. אם המתיחות תישאר, יישאר צבא יותר גדול, בעל ניסיון נצבר. אבל אני לא רואה את עיראק גומרת מלחמה של שבע שנים עם איראן, אם זה יהיה בחודשים הקרובים, ושה למלחמה חדשה. הם אכלו מספיק את המלחמה הזאת. הם גם למדו מה זה לנהל מלחמה רחוקה. הם נכשלו בהתקפה. הם איכשהו עומדים בהגנה בגלל תחושת החייל העיראקי, שהוא מגן על הבית.

— יש השקפה, מייצג אותה השר משה שחל, שעתה שעת כושר לנמות ולהתקרב לעיראק, כיוון שהיא זקוקה לסיוע המדינות הערביות הנמצאות תחת השפעה אמריקנית: ירדן, סעודיה, מצרים ועוד.

אני לא מתאר, שעיראק תסתכן היום בהבעת עמדה שתיחשב בעולם הערבי פרו־ישראלית, כשהיא עדיין נתונה במלחמה קשה עם איראן. היא צריכה לסכן קשרים עם מדינות ערביות שאינן ששות לכך.

באותה מידה אני משוכנע, שחופש התימרון המדיני של חוסיין גדול היום פי־כמה מאשר לפני פרוץ המלחמה, או לאחר שהמלחמה באמת תסתיים. לכן, אני מבדיל בין נכונות עיראק למגעים עם ישראל — שאני לא רואה אותם כדבר מעשי, כי היא מסכנת בכך את התמיכה הערבית המירבית, שהיא הדבר הכי חשוב לה במלחמתה נגד איראן. לעומת זאת, אני כן מעריך שהיום, בגלל ההזדקקות של עיראק לירדן ולסעודיה, עיראק תהווה פחות מכפי שהיוותה בעבר מכשול לאחרים, כמו לירדן, כמו למצרים, לשפר את היחסים עם ישראל.

— מה היחסים שלנו היום עם יוניפי״ל? נראה שקיים [illegible].

העמדה שלנו כלפי יוניפי״ל מסתכמת בשלוש נקודות: האחת — ישראל אינה מבקשת מאף מדינה לשלוח מחייליה ליוניפי״ל לצרכי הגנת ישראל. יש לנו עקרון מדיני ומוסרי לא לבקש משום אף מדינה לסכן את חיי בנה למען ישראל.

— בסקנדינביה לא אוהבים את הטיעון הזה. הם אומרים, שהם בכלל לא נמצאים בלבנון לפי בקשת ישראל.

הם לא אוהבים את זה? ברור לי למה. כי הם כן היו רוצים להגיד שהם באים להשכין שלום. אני לא רוצה. אל תסכנו את בניכם למעננו. הנקודה השניה: איננו מבקשים את פינוי יוניפי״ל. אם אתם רוצים לשלוח את החיילים שלכם ליוניפי״ל — שילחו, משיקולים שלכם. לא בשביל ישראל. הדבר השלישי: לא נסכים לשינוי פריסת יוניפי״ל, איפה שהם היו מ־1978, שם הם ימשיכו להיות.

— נראה שהיום אין להם חיכוכים עם צה״ל, אבל הם טוענים שצד״ל פועל בהשראת צה״ל.

אנו סבורים, שמאחר שהם מקיימים מגעים עם גורמים נוספים בשטח כמו „אמל", ולא רק עם צבא לבנון, הם צריכים לקיים מגע עם המיליציה ששמה צד״ל.

על החג

אשה לא שלהבת, לא גיבורה

מאת חיים מרגלית

„שמערי", אומרת חיה, „בבית בתשרי, יום אחד אחרי שמחת תורה, ימלאו 70 שנה למותה הטראגי של האישה המסכנה הזאת. עכשיו כבר אפשר וצריך לספר את האמת עליה ועל כל קבוצת המרגלים שקראה לעצמה בשם הבומבסטי ניל״י, של היו שליחים של מישהו. הם היו בסך הכל קבוצת חובבים ששיחקו בריגול, כמו שפעם היו משחקים ואולי גם היום, בשוטרים וגנבים.

חיה, ילידת 1907 נכדת ראשוני העליה הראשונה (גם הבילויים) גרה, כמו שהיא מכנה אפילו היום „את ממושבות יהודה". „80 שנה בארץ הזאת חוץ מביקורים קצרים בארצות השכנות, כשעוד אפשר היה לנסוע לשם." מספרת חיה, ומוסיפה „ההורים מצד האב, מרוסיה, לא פולניה, היא מרגישה, רוסיה ממש רוסיה, מצד האם — מטרביה. הורי נפגשו בארץ כשעלו עם אבותיהם ב־1884.

„החלטתי לדבר" — אומרת חיה „אחרי ששמעתי בתוכנית גלי־צה״ל „עשרים מרינה, סיפור על שרה אהרונסון „גיבורת ניל״י, או „שרה שלהבת ניל״י", כשמו של הספר הטפשי, שכתב עליה אחיה אלכסנדר (אלכס) אהרונסון, בתחילת

פישל אהרונסון, חיים אברהם, אהרון אהרונסון, שמואל, שרה, אלכסנדר ורבקה

משפחת אהרונסון, מימין אפרים אהרונסון — משחקים בריגול

שנות ה־40. חיה היא בת למשפחה גדולה ששניים מבניה היו פעילים בקבוצת ניל״י ושילמו על כך בחייהם. היא איננה מסתירה את עוינותה ל„שפיונים האמטורים" ממשפחת אהרונסון שהוליכו, לדבריה, שולל צעירים תמימים, בני־העליה הראשונה.

„שרה אהרונסון", טוענת חיה, „לא היתה גיבורה, היא לא היתה שלהבת, היא היתה אשה צעירה ומסכנה שהחיים המרו לה מילדותה ועד סופה הטראגי. היא ירתה בעצמה אחרי שהתורכים עינו אותה בעינויים קשים בימי סוכות תרע״ח, בדיוק לפני 70 שנים. הייתי אמנם רק בת 10, אך הכרתי ואני זוכרת עד היום את הנפשות הפועלות.

חיה, על אף גילה המבוגר, היא אשה תוססת. קולה צעיר ורענן, [illegible].

ביותר „רק העיניים היא מעירה „מגוחך בי", היא מדברת על אותם ימים של מלחמת העולם הראשונה, לפני 70 שנה, כאילו היו אתמול, לגבי שרה אהרונסון — מסכנה, אהרון אהרונסון, הבן הבכור למשפחת אהרונסון — מגלומן, אלכס אהרונסון, האח השני, הרפתקן, גנדרן ושחצן, צבי אהרונסון, האח השלישי, שום אחר „בלי צבע", שעשה כל מה שאחיו הגדולים ציוו עליו. שמואל (סם) אהרונסון היחיד מהם שידע מה הוא רוצה, מונגור משבע להרפתקנים, בורח מן הארץ כבר במלחמת העולם הראשונה ועשה כסף באמריקה. על יוסף לישנסקי, גם הוא מ„גיבורי ניל״י", היא אומרת, כי [illegible]. רק אבשלום פיינברג, מכירו האישי וסגנו של אהרון אהרונסון בקבוצת ניל״י, יוצא [illegible]

נוסח, משורר עדין נפש, שלדבריה ידוע היום בגלל השיר „אלף נשיקות" שיהורם גאון שר ומקלקל. על דמות נוספת ממשפחת אהרונסון, היא מוכנה לומר מילים טובות. זוהי רבקה אהרונסון, הרווקה והאמיתית של אבשלום פיינברג, אותה היא מכנה „כלת המשיח", שכל חייה מנכה לכושה: לבן מכף רגל ועד ראש ופרט לבן קשור לראשה, טבעת האירוסין, שקיבלה מאבשלום, על אצבעה. רבקה, היא שנשאה על גבה הצר את ירושת בית־אהרונסון עד סוף ימיה. ירושה, שלדעת חיה, ניפחו כבועת סבון חסרת ערך.

אשה גדולה ומרשימה

באחת ממושבות יהודה העתיקות, במרפסת בית ישן, מוקף עצי אקליפטוס, ברושים, עצי לימון ותפוז, חוזרת חיה ואומרת. איזו מסכנה היתה שרה אהרונסון, אין מלים בפי לתאר את מלוא מיסכנותה."

● ואם היתה יפה?

● אולי. לא, כן — ממשיכה חיה ושואלת בעצמה — מה זאת אשה יפה? שרה לא היתה יפה. היא היתה אשה גדולה ומרשימה, שופעת בשרים. גבר שעבר לידה היה מתלהט. אלה שסיפרו את תהילתה, הפכו אותה לקדושה מעונה, כמו ז׳אן דארק, ומוסיפים כי היתה מרגלת מבריקה, היא לא היתה כזאת. מספרי תהילתה מעלימים את עובדת נישואיה המוקדמים לאדון חיים אברהם, יהודי ממוצא בולגרי, שהיה סוחר מצליח ועשיר באיסטמבול. (קושטא בעברית) שם חיה עם יותר משנתיים. אדון חיים אברהם היה איש גדול, אדום שיער בעל מזג סוער. הם גרו בקושטא משנת 1913 עד 1915, באושר וכנראה בלי אושר. לא היו להם ילדים. האיש הגדול והחזק הזה לא יכול היה להפרות אשה. אחרי ששרה מתה הוא נשא אחרת על פניה ולא היו להם ילדים, על כן נפרדה ממנו גם אשתו השניה. אדון חיים אברהם היה איש עשיר מאוד. בשנות ה־30 הוא בנה בית־כנסת בהדר הכרמל בחיפה, הנושא את שמו, ומשמש יהודים שבאו מתורכיה.

„אם נחזור לשרה" — ממשיכה חיה, „בגיל צעיר היא התיתמה מאמה ועול הבית נפל עליה. אב זקן, אפרים פישל, ארבעה אחים, אהרן, אלכס, שמואל וצבי והאחות הצעירה, „הקטנה", מתקנת חיה, „שכל בני־המשפחה חרדו לה, לרבקה הרזה והחלשה. שרה הפכה לראש המשפחה, זה נגזר, אך אסור לשכוח ש„כל השרה הזאת" למדה רק עד גיל 13, בבית־הספר. אף שהיא לא ידעה על בוריה. אך מה יכול לדעת [illegible], בגיל כל־כך צעיר. [illegible] צריך להזכיר, למספרי [illegible] אהרונסון גרה בזכרון־יעקב, שמשפחת [illegible], שהיה במושבה קטנה מושבה שרוב העובדים בה היו ערבים, גם המשפחה אהרונסון, שהיתה מהמשפחות העשירות, אם לומר כך מאלה שעבדו בעצמם, היו פועלים ופועלות ערביים,

שהסתובבו בבית. בבית דיברו אידיש, עברית ערבית של המושבות וקצת צרפתית שקלטו בבית־הספר של המושבה. אבל צריך קצת פרוטקציה ודווקא עכשיו. זכרון־יעקב מושבה קטנה מלוכלכת, שכונת־אל. שרה היתה בוודאי חכמה, אך רחוקה מלהיות משכילה. אחיה הבכור, אהרון, היה משכיל מאד, בלט מעל לאחרים עד כדי כך, שהברון ארמונד רוטשילד לקחו לצרפת ושלח אותו ללמוד בבית־ספר חקלאי. מגיל 16 עד 18 הוא היה בצרפת. כשחזר לארץ שלחו אותו לעזור לפקיד הברון רוטשילד במטולה, ולא כאן המקום לספר במעללי הפקידים של הברון באותן מושבות, שהיו בחסות משפחת רוטשילד."

גיהנום לנשים

„אך נשוב לשרה." ממשיכה חיה. „כמו הרבה בנות בוגרות, באותן מושבות, הן חלמו על חתן עשיר שיוציא אותן מהדלות הנוראה, דלות נפשית בעיקר. הן שאפו לצאת לעיר גדולה. אז לא היו ערים גדולות בארץ. היתה ירושלים, שהצטיינה במיספר גדול של מקבצי נדבות. והיתה גם יפו." אומרת חיה בחיוך. יפו, בה היא עצמה נולדה. „יפו של היהודים היתה אז שכונה קטנה, נווה־צדק שמה. בשביל הבנות במושבות היתה מאריס בראש, ברלין ווינה, ואפילו איסטמבול. „זאת כנראה הסיבה", אומרת חיה, „ששרה מיהרה להתחתן עם אותו סוחר יהודי עשיר. לעומת זכרון־יעקב העלובה איסטמבול היתה חלום. אך במציאות של אותם ימים איסטנבול היתה גהינום, במיוחד לנשים. זאת היתה עיר מוסלמית אדוקה מאוד. עיר בירה של אימפריה פושטת רגל, שנאחזה באדיקות המוסלמית כמגן אחרון. שרה נקלעה לעולם של בתים נעולים, שאי־אפשר לצאת מהם בלי ליווי צמוד של שומרים. ברחוב אסור היה לאשה ללכת בפנים גלויות, הכל סגור. רעלה על הפנים, בגד שעוטף הכל ומה שהציץ ממנו היו רק הכפיות על הידיים ונעליים. אפילו קניות היו אסורות לנשים. קניות עשו הגברים. הנשים נועדו לשעשע את הבעלים וכזה הסתכם כל תפקידן. ואולי לה היה המזל, שב־1914 פרצה מלחמת העולם הראשונה. השנתיים באיסטמבול הספיקו לה כנראה, אבל לא, רק בסוף 1915, בחודש נובמבר, קוראת לה המשפחה לשוב לארץ. הם זקוקים לה. אולי מפאת ההתפתחויות שחלו במשפחה ובבית.

ב־8 ביולי 1915 יצאו אלכסנדר אהרונסון ורבקה אחותו מהארץ. אלכס יצא, כדי להיפגש עם ראשי השרות החשאי הבריטי ולהביא לידיעתם, כי יש קבוצת צעירים יהודים, שקוראת לעצמה ניל״י, המוכנה לשרת אותם, לספק להם ידיעות על תצבאות התורכים, ויחידות אחרות מצבא גרמניה ואוסטריה, בארץ ובסוריה. אלכס לקח עמו את האחות הקטנה על מנת לשלוח אותה לארה״ב. למשפחת אהרונסון היו קשרים בארה״ב. אהרון אהרונסון שהה שם בשנים 1906 עד 1908.

אלכס עצמו עבר בארה״ב בין השנים 1909 עד 1912. המשפחה כאמור, דאגה לרבקה הקטנה והחלשה, שנפשה יצאה מדאגה לארוס שלה, אבשלום פיינברג, אשר עסק בקשרים בין ניל״י לבין האנגלים.

שלימזלים

וכאן הזמן לעצור ולספר על ניל״י, אותה קבוצת חובבים, שלימזלים, שיסדו אהרון אהרונסון, אלכס אהרונסון ואבשלום פיינברג ואליה צרפו מיספר בני־מושבות. וכבר אמרתי, הם החליטו לעסוק בריגול לטובת האנגלים."

„במלחמת העולם הראשונה" — מזכירה חיה — „שפרצה באוגוסט 1914 נלחמו גרמניה, אוסטריה ותורכיה נגד ארצות „ההסכמה הגדולה": צרפת, בריטניה ורוסיה. החזית העיקרית היתה

בימים אלה ימלאו 70 שנה למותה הטראגי של שרה אהרונסון ז״ל, גיבורת ניל״י ■ מדברי חיה, בת התקופה, שגם הכירה את הנפשות הפועלות מצטיירת דמות אחרת. אשה מסכנה שמתה בדמי־ימיה. מרגלת בעל־כורחה ■ גם ניל״י לא היתה אלא קבוצת חובבים ששיחקה בריגול

במערב, בין גרמניה לצרפת, חזיתות משנה היו במזרח אירופה, בעיקר על אדמת פולין שם נלחמו הגרמנים ברוסים, כשהגרמנים מכים ברוסים שוק על ירך. במטרה לחקל על החזית במערב, תכננו האנגלים, והצרפתים, ותקפו במארס 1915 את התורכים במיצרי הדרדנלים וחצי האי גליפולי, בתורכיה האירופית, הקרובים לבירה איסטמבול. צבאות אנגליה וצרפת הוכו על־ידי התורכים ואיבדו בהרפתקת דרדנלים־גליפולי יותר מרבע מיליון חיילים — הרוגים, פצועים ושבויים. התורכים עצמם איבדו בקרבות מיספר דומה של חיילים. כיום אנחנו יודעים, כי לו האנגלים והצרפתים היו מחזיקים מעמד עוד מיספר ימים, התורכים היו נכנעים מחוסר כוחות ותחמושת. לו ידעו זאת היתה מלחמת העולם הראשונה מסתיימת בצורה שונה.

בארץ משלו התורכים, שהתכוונו לצאת מכאן כדי לכבוש את תעלת סואץ ובכך לסגור, בפני האנגלים במיוחד, את הדרך מהמזרח הרחוק לאירופה. אותה קבוצת בני מושבות, שיסדה את ניל״י, הגיעה למסקנה, כי לאנגלים אין מידע על מצבם העלוב של התורכים. להם היה נדמה, כי הם ורק הם יכולים למסור את המידע הדרוש לאנגלים, כדי לנצח במלחמה בחזית המזרח התיכון. תמורת המידע הם רצו משהו. מה הם רצו הם לא ידעו בדיוק, רק בשנים האחרונות החלו „להעניק" לניל״י מטרות, שספק אם הם חשבו עליהן אז.

אות השרות המצויין

אהרון אהרונסון הגיע אז למסקנה, שאין עתיד לאימפריה התורכית. תורכים, אם ירצו, ישמידו את היישוב היהודי הקטן בארץ, שמלבד כמה רבבות, כשם שהשמידו את הארמנים. הוחלט ביניהם, כלומר בין אהרון ואלכס אהרונסון ובין אבשלום פיינברג, כי אלכס יצא למצרים, יפגוש עם ראשי השרות החשאי הבריטי ויציע להם שרותי ריגול. ב־8 ביולי 1915 הצליחו אלכס ואחותו רבקה לעלות על אוניה אמריקנית, בבירות. בידיהם היו מספורטים סטודיים, שהשיגו מאין שהשיגו. ב־8 ביולי הם הגיעו לאלכסנדריה. אחרי השתדלויות רבות של עסקים יהודים תושבי המקום, שאלכס הכיר, הוא הגיע לפגישה עם אחד מראשי השרות החשאי הבריטי, קפטן סיבו ניוקומב.

„אלכס" מספרת חיה, כאילו פגשה אותו רק אתמול, „אלכס דיבר אנגלית־אמריקנית שוטפת. כשנפגש עם קפטן ניוקומב, וזה היה בסוף אוגוסט 1915, הוא עשה רושם גרוע על הקפטן האנגלי. אלכס היה עד סוף חייו גנדרן ללא תקנה. החזיק מעצמו מי יודע מה, איזה חכם. הוא היה. אלכס היה באמת יפה תואר, אמיץ מאוד. האנגלים עטרו אותו אחר־כך, כשהיה קצין בצבא הבריטי, באות השרות המצויין. עיטור שלא נותנים סתם כך. אבל זה היה מאוחר יותר. אז, באוגוסט 1915, ניוקומב זרק אותו והוצא בבוז רב. וצריך להבין מדוע.

סטיבן ניוקומב היה אחד מקברנית המרגלים הבריטיים, שכללה בתוכה את לורנס „איש ערב" האגדי, את רונלד סטורס, שהיה אחר־כך מושל ירושלים, את סיינט ג׳ון פילבי, אבא של קים פילבי [illegible] החשאי־הבריטי, במלחמת העולם השניה שערק לבריה״מ. כל אלה האמינו, כי בעזרת השריף חוסיין (שהיה אז מלך חג׳אז ואבי סבו של חוסיין, מלך ירדן הנוכחי), הם יצליחו לגייס מיליוני ערבים שימוטטו את התורכים, ובעזרתם ישתלטו האנגלים על המזרח הקרוב. לא כאן המקום לספר על אותה קבוצה, שהרשית ומאבקיה, נסתפק בכך, שניוקומב היה אוהב הערבים ושאלכס נראה בעיניו כתגב.

גם אחר־כך, בשבעות סר ליאונרד וולי קשרו אנשי ניל״י קשרים עם השרות החשאי הבריטי והחל לספק להם ידיעות על הצבא התורכי ועל חיילות עזר גרמניים ואוסטריים ששהו בארץ, הם היו מרגלים חלשים מאוד.

סיפור משונה

חיה שולפת מארון הספרים את יומנו של אהרון אהרונסון וקוראת בעמוד 305, בו הוא מספר על פגישה עם קצינים מהשרות החשאי הבריטי, המאשימים את חברי ניל״י בארץ, במשלוח דיווחים וחשבונות מוגזמים. הם מספרים לאהרונסון, כי אנשיו לא הגיעו לפגישה במועד עם הספינה „מאנגט", שהשירות העמיד לרשות אנשי ניל״י.

„כל הסיפור של ניל״י נראה משונה" טוענת חיה. אלכס עזב את הארץ ביולי 1915, אהרון עזב את הארץ בתחילת 1916, מי שנשאר הוא אבשלום פיינברג, שנהרג ב־20 בינואר 1917 על־ידי בדואים בסביבות אל־עריש, כאשר ניסה לחצות את הקווים התורכים ולהגיע לאנגלים, יותר נכון לראשי השרות החשאי הבריטי במצרים, כדי לחדש את הקשרים בין אנשי ניל״י לבינם.

כבר מראשית 1916, נשאה שרה בעול פעולות הריגול, אם אפשר לקרוא כך לאיסוף הידיעות על כמה רכבות עם צבא, שהגיעו לעפולה, ומה מיספר המטוסים הגרמניים בשדה התעופה ברמלה, האם שלושה מטוסים או ארבעה, או מהו מצב בריאותם של גנרלים תורכים וגרמניים, שטיפל בהם יהודי אחר, ד״ר נוימן. בידיעות כאלה מכניס אנשי ניל״י לפטם את השרות החשאי הבריטי, והתורכים היו או מעטים, הבריטים פחות מהם. צבאות

שרה אהרונסון, חכמה, אך לא משכילה

בריטניה הגדולה וצרפת היו באותם זמנים מתשידות בחזית המערב, כאשר רבבות נהרגים במעט מדי יום ביומו. ואם על 1917 אנחנו כבר מדברים הרי בספטמבר אותה שנה פרצה המהפכה הראשונה ברוסיה, ואיפשרה לגרמנים להעביר צבא רב לחזית המערב. וכאן ניל״י, אותה קבוצת צעירים תמימים וחסרי נסיון, שמנהלת אותה שרה אהרונסון יחד עם [illegible] אברהם ויוסף לישנסקי „הגיבור" כמו שחיה קראה לו. ושרה זו על כל הפרשות הכושלות שלהם, שמעורב בהן גם כסף שאהרון העביר, כסף שקיבלו מידי יהודים עשירים בארה״ב, כדי לעזור לפליטים היהודים במלחמת העולם הראשונה (התורכים גירשו את היהודים מתל־אביב וממיספר מושבות, אחרות) וכסף שהם קיבלו מהאנגלים, כדי להפעיל את ניל״י. כל זה רובץ על שרה.

על החג

בין ה־15 באפריל ועד ה־17 ביוני היתה שרה במצרים. מטרת נסיעתה לשם — פגישה עם אחיה אהרון, ששהה אז במצרים. אהרון היה מעוניין להכיר לשרה את אנשי הקשר האנגליים שלהם, וללמד אותה איך לנהל את רשת הריגול. אלא ששרה היתה חולה בשחפת ובמחלות הניכיים, וספק אם הספיקה ללמוד ולדעת משהו. רוחה היתה עכורה כל הזמן, מעוכרת העלמותו של אבשלום פיינברג.

אהרון אהרונסון, „חובבים"

רק בחודש יוני 1917 נודע להם, כי אבשלום נהרג. אפילו יוסף לישנסקי, שהיה אז עם אבשלום, לא ידע כי אבשלום נהרג. כאשר הבידואים ירו בהם והוא ראה אותו נופל, אך הוא עצמו ברח והגיע לקווי האנגלים.

„למעשה", אומרת חיה, תעלומת מותו התגלתה רק ב־1967 אחרי „מלחמת ששת הימים", כאשר רב־סרן שלמה בן אלקנה גילה את עצמותיו. אבשלום פיינברג נקבר ב־29 בנובמבר 1967, בבית־הקברות הצבאי בהר הרצל.

תמימים שרצו לעזור

„כאשר חזרה שרה לארץ כבר חיכו לה רק צרות ותלאות". ממשיכה חיה את סיפורה היא, אודות ניל״י. „ניל״י התפרקה למעשה. בודדים נשארו וניסו לעזור. התורכים היו בעקבותיהם. אם כתוצאה מחוסר זהירות של אנשי הקבוצה, שהסתובבו בארץ. אם כתוצאה מהעוינות שגילו כלפיהם רוב מנהיגי היישוב העברי, שראה בהם חבורת הרפתקנים, אם לא יותר מזה."

חיה מסרבת לחזור ולפרט את התכתשויות והרכילויות סביב אנשי ניל״י. „מה הם עשו ולא עשו, איך הם סיכנו אנשים תמימים, ולא מתוך רצון רע" היא אומרת", אלא פשוט מטפשות. כי באמת מה ידעה שרה על ריגול ומה ידע לישנסקי על המאורעות בעולם. הם היו אולי תמימים, שרצו לעזור לעמם על־ידי ריגול.

בראשית של סוכות תרע״ח (1917) הקיפו חיילים תורכים את זכרון־יעקב, תפסו את בני־משפחת אהרונסון ועינו אותם עינויים נוראים וגם צעירים נוספים הם תפסו, באלה שהיו בקבוצת ניל״י וכאלה שלא היו. עינויים אינם המצאה תורכית דווקא, אף כיום התורכים מצטיינים במלאכה זאת. ואפילו לא מזמן ראינו סרטים בהם מענים שוטרים תורכיים את מתנגדי הממשלה. העינויים שברו את רוחה של שרה ואולי היא דווקא נשברה כאשר ראתה איך מענים את אביה.

במבט לאחור אפשר לומר: שאולי לא היה להם מה לספר על מעשיהם. שהרי שרה היתה מרגלת בעל כורחה. אחיה נתנו לה תפקיד, שספק אם היא הבינה אותו עד הסוף. כששמעתי עצרות, כאשר הודיעו להם התורכים, כי הם עומדים להעביר אותם לנצרת ביקשה מהם שרה ללכת לביתה כדי להתרחץ ולהחליף בגדים. הם הרשו לה. בביתה היא ירתה בעצמה באקדח קטן שהחביאה. אחרי יומיים מתה ביסורים קשים. אשה מסכנה, באמת מסכנה, מתה צעירה, בדמי־ימיה. היא לא היתה ז׳אן דארק. היא, כנראה, שמעה רק למה שאמרו לה האחים הגדולים, אהרון ואלכס.

דפים לספרות

עורכת: יעל לוטן   עורך משנה: אילן שיינפלד

אבי עזרא, מתוך תערוכתו שהתקיימה בגלריה מימד

להציץ

(סיפור)

ברברה גור

יש לה תחת טוב — אומר לעצמו עופר כשהוא מפרק את תיבות הספרים ומניח אותם על גבי מדפי העץ הסמוכים על לבנים ארומות.

הוא שכר את החדר יום קודם לכן. זה מצא חן בעיניו לגור בתוך חצר על גבול השכונה החרדית בירושלים. היה משהו באנשים המעוטפים הללו שמשך את ליבו: משהו הדורש הסבר חלקי לפחות, שלא להזכיר את המחיר הנוח שהשיג בהתחשב במה שנעשה בימים אלו בשוק הדירות. זה יהיה סטודיו רב השראה — חשב כשהוא משעין מסגרות מחופות קנבס אל הקיר הדרומי.

הוא ראה את השכנה מטפיחה כסתות בחלון שממול. היו לה מתניים דקות בהתייחס לירכיה העצומים. בת כמה היא יכולה להיות עם כל הילדים האלה שהוא רואה אותם מסתובבים שם. בכל פעם פנים פעוטות חרשות עטורות פאות חומות מסולסלות וילדה או שתיים בגרביים שחורים ארוכים מתחת לשמלות גדולות מדי מבד פלאנל (והרי היה קיץ...).

ריחות טובים עלו מדירתה. זה היה יום שישי והוא הרהר על כך שארוחה ביתית של ממש הוא לא אכל עידן ועידנים.

ילד אחד משלה היה ניתלה בשמלתה המפוספסת חום־צהוב, הוא לאט משפטים מהירים באידיש. עופר הצטער, ולא בפעם הראשונה, על שלא היטיב להאזין כשסבתו דיברה אל הוריו. כעת נדמה לו יותר ויותר כי הוא מחמיץ פרטים בעלי משמעות. הוא רצה לדעת מה הם אומרים.

חום קשה רבץ על החדר שחלונותיו פונים רק לכיוון החצר הסגורה. הוא פתח את הברז ומילא את כפות ידיו שעשאן קערה מתוך הרודף ותלוש. אין להן מים — ציין לעצמו מרמה בצער איך תתנהל הרחצה שלו במקום החרש שהיה בו רק ברז מוגבה, אליו מחובר צינור גומי קצר חום.

בפרץ של רעב נרחף אל הרחוב. דילג על זרם ביוב שחצה את המדרכה העומה, ירד שלוש מדרגות ליד שער אבן סתמי וחצה את רחוב מאה שערים אל כיוון המרכז התעשייתי הקטן שנמצאו בו כמה מזנונים.

נהגי המוניות של השכונה הסבו אל שולחנות הפורמייקה יחד עם שני מנפחי זכוכית אותם הכיר וכמה מפועלי הדפוס שמקצועם ניכר על פי כתמי הצבע על חלוקי העבודה הכחולים.

זבובים התעופפו מעל עוגות הגבינה והשמרים והוא מיהר להזמין מרק שעועית וחומוס עם פיתה וחמוצים.

בינגו, נער גבולי שעושה עבודות מזדמנות לכל דיירי המרכז, בא לבקש סיגריה ושאל אם הוא יכול לעשות בשבילו משהו. עופר אמר שלא — שהבעיה היחידה היתה להוביל את המזרון הכפול ואת הלבנים והקרשים לבניית ספריה ארעית ואת זה הוא כבר עשה וגם עשה מצויין — וכשיהיה משהו — הוא בטח יגיד לו. „מה זה ארעית", צחק בינגו ולא חיכה לתשובה, כי מישהו ביקש שהוא יקפוץ לדלפק ויקנה לו עיתון והוא כבר עמד שם נכון לשרת.

„אחי הקטן הולך להיות מורה", אמר לעופר כשחזר אליו אחרי ביצוע השליחות, משלשל את המעות שקיבל כטיפ, מחייך בשני טורי שיניים מקולקלות.

עופר אמר שהוא בטוח שאמא שלהם מבסוטה מזה מאוד.

„בטח — בטח מבסוטה", אמר בינגו. „גם אני. שלא יחשבו שרק האשכנזים ילמדו את כולם. גם אנחנו יכולים, אפילו שהרבה אשכנזים חברים שלי..."

„לא — מה פתאום רק האשכנזים" עופר אמר לו. „עובדה שהנשיא הוא לא אשכנזי".

„כן, הנשיא הוא אחד שלנו", אמר בינגו בסיפוק גלוי, מסביר גם שהוא מוכרח ללכת כי יש לו איזה ג'וב, תוקע סיגריה נוספת מאחורי אוזנו ונעלם.

עופר שכל את הפיתה הטריה בשלולית שמן הזית ובתנועות איטיות עירבב את החומוס והשמן עד שהפכו לבלילה אחידה מנומרת נקודות ספריקה.

בדרכו חזרה השכונה רחשה תכונה של חג. תחושה נעימה פשתה בו פעם בשבוע, בכל שבוע שהוא ישנו חגו זה בטח משהו עבור מי שלא חש חגים אף פעם — אולי להוציא את פסח וגם זה באיפוק ועיר־בורגני חילוני. הוא זכר דור או שניים מסיבים בערב החג ויושבים לשולחן. דוד גרשון עם אשתו השניה שאף אחד עוד לא הכיר כל כך טוב וירחמיאל עם בטינה אשתו החמוצה איתה לא דיבר אף פעם, ככל אותם לא נוכחות המשפחה. אבא היה קורא בלי התלהבות עד להרמת הכוס הראשונה ואחר כך היו מעמידים פנים ששכחו להמשיך. אפילו כשאמא ניסתה לשיר פה ושם שיר אותו זכרה מימי הקיבוץ והרוזקים שלה, אף אחד לא טרח להצטרף או להאזין, הם היו להוטים לסיים ולשבת סביב שולחן הקלפים.

אנשים נשאו בגדי שבת מהמכבסות תלויים על גבי קולבים וריח חלות קלועות הדרעות שומשום מילא את הרחוב. הוא עלה במדרגות העץ וצעד לאט על פני המרפסת הפתוחה שהקיפה את כל המבנה שצורתו ח' — ומתוכה נפערו דלתות אל תוך הבנין הישן. הדלתות שכל אחת מהן בעלת צבע וצורה שונים, היו ברובן פתוחות עתה כשכתמים לחים של מי שטיפה מעורבים בחומרי ניקוי מסמנים את גבול הנחלה בין דירה אחת לשניה, אך שטח מפורז של כתמי מטר ביניהן הפקר לאבק ימי החול — נחלת הכלל.

ליד הכניסה לחדרו נמתח סרט גומי מעליו קיפצצו שתי ילדות בשמלות חומות ארוכות־שרוול וגרביים לבנות עבות. עם התקרבו, הן פרחו מיד אל תוך אחד הפתחים והוא דילג מעל פס הגומי אל תוך החדר.

מיד אחרי כן היה עורם את רישומי הפחם הראשונים שעשה לערימה אחת ומניחם בפינה על הריצפה, מזיז את גליל הקנבס ועורך את המכחולים בקופסאות שימורים ריקות.

עופר הישהה את תליית התמונות שלו עד שאפרת תגיע וכעת כבר גמלא קוצר רוח מפני שהזמן רץ ובמקום כמו זה הבן אדם נהייה מודע מאוד לפירושה של כניסת השבת מה שאומר שכל הציורים יצטרכו להמתין עד ליום ראשון.

מובן שלא עלה בדעתו להציג את חברתו אחרת מאשר כאשתו החוקית בעת סיכום הדברים על שכירת החדר. אך למעשה הם ניהלו פרשיית יחסים פורשת בלבד במשך שלושת החודשים הקודמים, מה שגרם להם לחפש מקום לגור בו ביחד. לשניהם לא נמצא באותה תקופה דיור מתאים — אם ניתן בכלל לקרוא לאותו חדר ששכרו לבסוף „דיור מתאים"; אלא שהוא הספיק להכיל את שולחן האור שלה ואת הבדים עליהם הוא צייר.

הגוף שלו מתחיל ומסתיים בחלון המטבח של השכנה הירש, איך שהיא עומדת שם בשיער המקוצץ באכזריות שמוט ושמנוני אחרי טיגון מאוחר של ארוחתם, איך שהיא מעבירה את הידיים הלאות על מצח מבריק מרוקן לחלוטין מכל ציפיה. יש בזה משהו שהיא לא יודעת שהוא מביט בה. בטח אף פעם לא היתה מרשה למישהו להציץ ככה כשהיא נועצת אצבע עסקנית בתוך אפה ומחטטת, כולה מרוכזת באותו גישוש. עיניה עצומות לחצאין; ואז היא מקנחת את המימצאים על הסינור וכמה רגעים לאחר מכן היא טועמת באותה האצבע עצמה מן הבלילה ההיא אותה היתה בוחשת מזה זמן רב.

על מה היא חושבת עכשיו — תחה כשהוא רואה בחלונה הר קטן מפוספס ומתחתיו חלקת בשר לחוצה של רגליה הבריאות וסרט אלסטי המהדק את גרביה השחורים, תותך בירכיים. „קומפוזיציה טובה לטולוז לוטרק" הוא אומר לעצמו „ואולי גם לעופר קופל" מרוכז באותו המראה, מנסה לתפוס גם את הרקע שמאחוריה: חדר קטן מרובע, עם שלוש מיטות ברזל קטנות או אולי ארבע (אבל יש להם חמישה או שישה ילדים — חשב) וקצה מנורה משתלשלת ממרכז התיקרה.

ומה קורה איתו בינתיים? אותו אברך עטוף קפוטה שחורה מבריקה במרפקים, שהוא בעלה. איפה הוא מסתובב כל אותן שעות לפני שדמותו המטושטשת חומקת בראשית הלילה בדלת, חוצה את מרחב הראייה המוגבל של אותו החלון ומחליקה פנימה. אבל לאו דירות פעוטות הן אלה. חדר אחד ועוד קיטון שינה יחד עם כיור המשמש גם לכלי האוכל וגם לרחצה ובית שימוש יחיד לכל דיירי הקומה בקצה הפרוזדור (או שלפחות זה מה שהוא מדמה לעצמו).

ואז הבעל מגיח שוב מתוך הבלתי־ידוע אל שדה הראייה ובאצבעות לבנות פותח את חברו.

עופר חושב על זה שהוא „נוטל ידיים" ולא סתם רוחץ אותן. הוא מרותק אל הפעולות הרגילות האלה כאילו היו סרט. האיש מסיר את כובעו השחור הנוקשה ומניח אותו על משהו. שיערו כמעט מגולח ופיאותיו התמות כברות־מבריקות ומסולסלות היטב. ואז עולה אור צהוב חולה בחלון הסמוך ומאיר עוד חדרון ששתי מיטותיו סמוכות אחת לשניה בצורת טי ואינן נוגעות; שולחנות הלילה הפעוטים ריקים. לא ספר לא מנורה. הוא מהרהר על שבאחד הימים ימצא סיבה כלשהי להקיש על הדלת ולתת הצצה יסודית יותר תוך שהוא מבקש משהו או שואל כוס סוכר.

לא היה לה כסף ללאה הירש, זה היה ברור למרות שכמה מן הילדים היו נפלטים לפנות ערב מתוך פולקסווגן מסחרי צהוב שהסיע את תלמידי החדר והישיבות למקומות תלמודם. הם היו לבושים ברמה לשאר ילדי השכונה מה שאומר שכספי הקהילה בכל זאת מחולקים חלוקה כלשהי — המבטיחה כסות וחינוך ואף־על־פי־כן, לא נמצא שם עודף רווחה מה שאילץ אותה למצוא עבודות נקיון מבלי להודיע על כך ל„מתמיד" וזה, אישה שיתכן והרעיון לא היה נראה לו ביותר.

שבוע אחרי כן כשחזר עופר מהאקדמיה מצא את דלת שכנו חיים בן שלמה פתוחה. בן שלמה היה גם בעל הבית על חלק מן הדירות באותה חצר. איש אמיד יותר משאר הדיירים ושונה מהם במנהגי החולין שלו. פאותיו קצרות ולבושו מקטורן אפור ולא קפוטה. הוא התגורר בחברת בנו המפגר, צעיר כבן עשרים וחמש, אשר על סיפורו ניתן היה ללמוד רק מרכילות. כלפי חוץ וברגעים המועטים בהם הורשה לצאת מפתח ביתו, הוא נראה רגיל למדי: בחור גבוה בעל שיער חלק וכיפה שחורה גדולה על ראשו.

„יוסל, מה אתה עושה!" היה בן שלמה מרים את קולו שהדהד בכל החצר לאחר הישמע רעש ניפוץ כלים או רחשים אחרים שטיבם לא היה ברור.

ולאה עמדה בדלת תצאיתה קשורה בצד אחד בגובה ברכיה וידיה סוחטות סמרטוט ריצפה אל תוך דלי. היא התחילה לעבוד בניקיון אצל חיים בן שלמה. מן הסתם עסקה גם בכביסה ובבישול כי לא היתה שם אשה בבית וסמיכות דירתה לזו שלהם עשתה את הסידור לנוח במיוחד.

מבעד לדלת הפתוחה הוא הבחין בשולחן אוכל מכוסה במפה ישנה ומאחור בספרים שממרחק לא היה ניתן לראות מה טיבם. כמה קופסאות שחורות ניצבו בגיבוב על השידה. הוא לא הצליח לראות מה הן.

„בוקר טוב" אמר לה, למרות שכבר לא היה בוקר.

היא הורקפה ופניה היו מוצפי דם. הוא אף פעם לא ראה מישהו מסמיק ככה.

ציפורניה נזעקו להתיר את הקשר בחצאית, זה שנועד למנוע ממנה להירטב במי השטיפה — אבל הדבר לא הצליח ושולי גרביה השחורות היו גלויים והיא בלי ספק ראתה אותו מסתכל בה.

„זה בסדר גמור, אל תפריעי לעצמך גברת הירש לאה" אמר, כשהוא מבחין כחתף בדמותו של יוסל עורמת גפרורים בקבוצות מרודרות על המפה. הוא נראה שקוע מאוד בעיסוקו זה.

היא נשארה נטועה במקומה מכופפת קצת בכדי להסתיר עד כמה שניתן את ברכיה — עד שהוא עבר ונכנס אל חדרו.

זאת היתה מודעה קטנה ולא חשובה בעיתון שדיווחה על אשה חרדית ממאה שערים שילדיה הופקעו מרשותה במקורות בית הדין הרבני. נאמר גם כי אדם מן השכונה אילץ אותה לעסוק בזנות באמצעי לחץ ומשלא יכלה לעמוד בכך, יצאה הפרשה לאור — מה שגרר תביעת גט מיידית ושלילת החזקה על הילדים.

לא היה מי שיספר את הפרטים. איכשהו כשמתרחשת פורענות מעין זו, כל הציבור מתלכד בשתיקה גדולה שלא לעורר לשונות רעות על הקהילה כולה. סביר להניח שבחנויות הבדים הקטנות, בגלנטריות ובחנויות המכולת, נלחשו דברים מפה לאוזן. אלא שהיו אלה לחשים בינם לבינם ולא נועדו לאוזן מבחוץ. ניתן היה רק לאחות את קרעי הדברים שנרשמו פה ושם בזיכרון בכדי לקבל תמונה שהיא סובייקטיבית לחלוטין מבלי לקבל שום אישור לנכונותה משום גורם הנוגע בדבר.

ואולי לא היה דברים מעולם...

יום אחד עופר סיפר לאפרת איך ראה את בן שלמה יושב במרפסת המשותפת ובידיו מברג עדין, נוטל ברפנותיה של קופסה שחורה ופולה מהם ברגים קטנטנים אותם הוא מניח בזהירות בצלוחית של כוס תה.

„בוא תראה" אמר בן שלמה „איך שזה עשוי עדין ומורכב".

„מה זה?" שאל עופר, כי האיש נראה להוט מאוד לפתוח בשיחה.

„מצלמה ישנה", אמר בגאווה. „קניתי אותה בחנות גרוטאות ככה סתם, בשביל לפרק ולראות איך זה בנוי איך זה מצליח לקחת דמות ולהשאיר אותה על הנייר. אחר כך קניתי במשך הזמן עוד כמה שנזרקו — כגרוטות.

מין משחק כזה, אתה יודע. לוחצים וזה עושה קליק וחלקים דקים של ברזל נפתחים ונסגרים בנקישה וזכוכית מלוטשת מחווירה אור אם משפשפים אותה בסמרטוט רך..."

זה היה כל מה שהוא אמר אז בנושא.

הירש הבעל, התלמיד החכם, לא נמצא כמעט אף פעם בבית ואין לדעת מה היה עובר בראשה של זוגתו בכל אותם ימים ארוכים של מירוקים ונקיונות בביתה ובביתו של בן שלמה.

והוא נמצא שם כל הזמן, יוסל הגדול והמטומטם, כשהוא מבריק את שש כפיות הכסף ומשחק בגפרורים או מצחצח באריכות ובהתמכרות את נעלי אביו. אבל כשהוא לא עושה את כל אלה, ולא בוהה אל התיקרה לצוד יתושים עצלים מחום, עיניו נעוצות בלאה. זאת השכנה הטובה שבאה לבשל להם ולנקות כי אין להם אמא שתעשה את זה.

אנשים פוחדים ממנו בגלל מימדיו יוצאי הדופן ויש כאלה שאומרים, כי אלוהים פיצה אותו בגוף גדול על חסרון השכל. אבל היא לא פחדה. היא ריחמה עליו ושמחה על שלפעמים הוא הצחיק אותה. הצחיק בפרצופים מעוותים ומעוקמים ובתנועות ידיים שאמורות היו להידמות לציפורי כנף או להולכים על ארבע. וכשחשבה שאף אחד לא שומע, היה צחוקה מתגלגל כמו צחוק של ילד.

עבורה הוא לא היה איש — אלא משהו שנמצא שם — כמו הספרים או השולחן או הכלים.

זה היה קיץ חם במיוחד. היא סיימה את שטיפת הכלים ועמדה מול הכיריים הלוהטים מסירה את השביס השחור ושערותיה הקצרות המשונות מודקרות ברישול וכפתורי חולצתה העליונים פרומים להניח לרוח שאיננה לצננה מעט.

„אתה רוצה לטעום מהנזיד הזה?", היא אולי אמרה ליוסל האידיוט.

הוא נשאר במקומו, מגלגל את השאלה במוחו האיטי, ואחר כך בא וישב לידה, פוער את פיו בעצימת עיניים.

היא נשפה על המזון החם וטעמה מקצה הכף לפני שהגישה אותה אל פיו והניחה בו את הבלילה.

הוא פקח את עיניו, שניתלו בבגד הוורוד המשונה שבתוך חולצתה. היו שם כל מיני שרוכים ולולאות.

„מה זה" הוא אמר ונגע בזהירות בחזיה. „זה רך" הוסיף.

ברכיה חלשו. מתיקות גדולה עטפה אותה, אך מודעת לתפקידיה סטרה קלות על גב ידו ואמרה „נו נו ילד רע".

אבל הוא לא אסף את ידו, רק העבירה אל הצד האחר, והיא חשבה שיהיה עליה לקרב כסא ולשבת עליו כי הנעימות היתה גדולה מדי והיא חשה כאילו מין התעלפות מתרגשת עליה.

„זה רך", הוא אמר שוב, עיניו ממצמצות מבוהק השמש שזה עתה הופיעה בחלון הפונה לרחוב.

„זה מאיפה שבא אוכל לתינוקות", היא אמרה אחרי שתיקה ממושכת, בה היה עליה ללקט את כל כוח הדיבור.

„החלב שלהם, אתה יודע... כל הילדים שלי אכלו מפה", הסבירה בקול נמוך כשעיניו תלויות נוצצות בעיניה וכף ידו השטוחה על אותו המקום.

„הכל בסדר, הכל בסדר", אמר בתוכה משהו. „את לא צריכה ללחוש.. אין בזה כלום. אין פה אף איש ויוסל הוא עוד תינוק אחד גדול שאלוהים עשה אותו ככה ורק הוא היודע למה".

„אתה רוצה עוד כף אחת מהתבשיל?" היא שאלה, אבל קולה היה עדיין לוחש וצרוד והמתיקות נמשכה ונמשכה. היא אהבה ילדים.

„גם אני רוצה חלב מפה", אמר. „גם אני רוצה...". קולו נשמע על סף הבכי. הוא השמיט את השרפרף מתחתיו וכעת עמד על ברכיו וראשו כפוף אל שדיה.

„אבל עכשיו אין לי בכלל כי אין לי תינוקות כאלה קטנים. מסכן שלי" לחשה, מלטפת את ראשו. „יתום עלוב, אתה אף פעם לא ראית כי לא היתה לך אמא". וכבר היו אצבעותיה עסוקות בהתרת הקישורים.

הכדורים הלבנים הגדולים מילאו את כפות ידיו והוא קירב אותם אל עיניו קצרות הראיה ובחן מקרוב מאוד את הפטמות החומות הרחבות לפני שנטל אחת מהן בין שפתיו והיטיב את תנוחת ראשו בחיקה. פיו השמיע קולות יניקה דמים אבל היא לא שמעה, כי גופה היה כמו הולך ונמס בנעימות איומה בתוך כל השקט והאור החריף של יום חמסין ירושלמי.

היא לא חשבה על כך שיוסל רואה אותה, רואה ממש לאור היום ושאף אחד, אף גבר, אפילו לא מוטל בעלה (במיוחד לא מוטל) לא ראה אותה עירומה אף פעם. וגם כל העדנה והרוך לא דמו בכלום למה שהכירה, כי הייחוד שלה עם מוטל היה שונה כל כך.

תמיד לאחר שהיתה טמאה ומרדמת אחת לחודש — מרחיקה את מיטתה ממיטת בעלה ומשתדלת שלא לגעת בחפציו ובמזונו, לא משקה את העציץ הבודד שהיה להם מפני שהוא עלול היה למות ממגע ידיה בתקופת טומאתה — היתה בודקת עצמה וחוזרת ובודקת יום יום עד שהיה ברור כי היא נקיה מזה שבעה ימים רצופים ואף לא כתם דם אחד נותר על פיסות צמר הגפן, אותן היתה תוחבת לגופה על פי המנהג ובוחנת לאור היום.

אחר כך היתה הולכת למקווה. נותנת מה שנותנת לקופסת הצדקה שעל שולחן הרבנית שבכניסה ומובלת אל אחד הקיטונים הקרובים למקווה הטהרה.

היא חפפה את שיערה שצימח מעט (אשה אדוקה באמת היתה מקפידה יותר על תגלחת ראשה) ומנקה טוב טוב בין כל קפלי בשרה ורק אז היתה קוראת לרבנית ושתיהן נכנסות אל החדר שבו המקווה והיא יורדת בזהירות בחמש המדרגות, כשהמים מכסים תחילה את קרסוליה, את ברכיה ועם עוד פסיעה את ישבניה העצומים ורק לבסוף את שדיה והכתפיים. ואז היא מתכופפת כולה אל תוך המים עד שכל שערותיה מכוסות ואין שום חציצה בין כל מסתרי בשרה ובין המים. הרבנית משגיחה שאמנם הכל בה נטבל. לפני הטבילה הנוספת היא לוקחת לגמת אוויר ומברכת.

ובבית לאה מקרבת את מיטתה אל מיטת בעלה והוא כבר מבין כי טוהרה במקווה וכי עליו לתת לה את עונתה.

חום קשה עומד בחדרים והאוויר עומד. השכונה נדמית כישנה. וזמזום היתושים מנסר בתוך הדממה. היא עייפה מאוד. היא תמיד עייפה כל כך שהיתה מסוגלת להירדם ממש ברגע בו נוגע ראשה בכר. כותנתה הלבנה ארוכת השרוול מעומלנת ויש לה ריח של כביסה נקיה. אבל זה רק לפרק זמן קצר, היא חושבת לה, ומוטל תיכף ייכנס אחרי שנטל את ידיו ושישפשף את צווארו בכיור.

החלל הרבוע מלא חושך סמיך, כי לאה מקפידה היטב לסגור את הווילאות בלילות שכאלה מחמת הצניעות ואולי מפני שהיא עצמה אינה רוצה לראות כלום — ואז היא שומעת אותו מגשש באפילה אל מיטתם כשזרועותיו פשוטות לו קדימה כמו עיוור ורגליו באנפילאות בד גוררות בזהירות מבלי לעזוב את הריצפה אף לא לרגע. ואז הוא נוגע במיטתה ושומט עצמו צנום וקל כנוצה וריחו המצמץ מיעת מלומדים. הוא שוקע על גבי כרסה הגדולה הרכה והבשרים עוטפים אותו טוב טוב מסביב. נשימתו מהירה. לפעמים זרועותיה מביאות את פניו אל חזה — או הוא מרים עצמו על מרפקיו ובאצבעות עכבישיות אוסף את כתונת הלילה שלה עד מותניה ונדחף אל תוכה במרץ וביבבה קטנה.

הגוף הציפורי מתחכך בה פעם ופעמיים — ולפתע נהייה רפה, צונח עליה כאגד מטליות לחות.

„ברוך שפטרני", אומרת לאה בליבה וממתינה בסבלנות עד שהוא ילך לו אל מיטתו. זה אפילו כבר לא מכאיב לה כמו פעם. כי יש לה שם הרבה מקום אחרי כל הילדים שילדה לו. אבל הריקות עושה אותה בכל זאת כואבת והכאב חסר ההגדרה אינו מניח לה להירדם.

ועכשיו אור חזק של צהרים ויוסל כתוך שדיה מביא אותה כמעט לידי בכיה.

קירקוש סירים נשמע מדירות סמוכות וחבטות של ניעור שמיכות ושטיחים. על הכיריים של בן שלמה מבעבע משהו וזמן ממושך עד שריח חריכה פושט בתוך החמסין. היא מתעשתת.

„משהו נשרף", היא אומרת ברוך אל תוך שערותיו של יוסל. כיפתו נחה לה שמוטה לרגלי הכסא. בנסותה לקום ־זרועותיו מהדקות אותה למקומה כמו צבת והיא הרי בעצם לא רוצה להשתחרר. כולה חלושה ורטובה ופתוחה אליו. היא חשה את אמת ידו לחוצה בין רגליה מעל לחצאית.

מתיחות קשה מעוותת את פניה הגדולים הנובלים ומתפוצצת בדממה אדירה מלווה התקף חרשות כבן שניות אחדות. עיניה עצומות בחוזקה.

„טוב טוב", אמרה לו, בקול שאמור היה להקרין עניינות. „אבל קודם צריך לכבות את הגז".

הוא קם אל הכיריים וכל הקסם פג בבת אחת, כשקולות דיירי הבנין חוזרים וחודרים אל תוך הכרתה.

אפרת היתה מוסעת מהר בכיוון השכונה ידיה מחזיקות בסל נצרים ובתוכו שתי חלות מתוקות ופרחים. חצאיתה הארוכה טיאטאה את המדרכה. צעיף הכריכים הדק נשמט מחמת החום וגילה גופיית טריקו כתומה שנתלתה על גופה הצנום ברפיון. היא התקרבה אל דוכן פירות מאחר לסגור וביקשה קילו תפוחי עץ. „אין", נבח לתוך האוויר איש בעל מגבעת לבד, משתמט ממבטה, שהספיק לבחון ערימה מסודרת של תפוחים ארומים. היא מיהרה לסדר את הצעיף במקומו מלווה במבט אוצר איכה של שתי גבירות המוצצות במיוחד. פיאת השיער הסינתטי שעל ראש אחת מהן היתה זקוקה ליישור דחוף.

היא הספיקה לפסוע אולי עשרים פסיעות עד שתלמיד ישיבה ממושקף עבר לידה, אוסף בחיפזון רוק בפיו ומתיזו על חולצתה, בתוספת קריאות „פריצה — פריצה". הוא הסתכל לצדדים ומשראה שאין סכנה הרחיב צעדיו והתרחק בביטחה.

רחוב מאה שערים היה סתום. מכוניות פרטיות, מוניות ואוטובוסים אחרונים נדחקו בשורה ארוכה ונזעמת אפופת צווחות צופרים.

אפרת ניסתה להידחק בין שני כלי רכב ולחצות את הכביש הצר כשמשהו הלם בראשה וצבע אדום נפרש על מסך ראייתה.

לבנת בנין הלמה על מכסה מנוע של מכונית סמוכה ומיד אחר כך ניתך מטר אבנים אל מרכז הכביש הדחוס. שעטת רגליים נשמעה ודמויות לבושות שחורים חמקו אל תוך כניסות הבתים שמסביב ואל תוך החצרות, נבלעות בפתחים המזומנים. והדלתות נטרקו בזו אחר זו.

מישהו אחז במרפקה והעבירה אל המדרכה, בודק את הקרע במיצחה ומספיג את הדם אל תוך ממחטת נייר. „את תהיי בסדר זה פצע שטחי", אמר לה הנגר מהמרכז המסחרי. „יותר טוב שלא תסתובבי פה כשהדוסים מתחילים לעשות מהומות ולזרוק אבנים — תיכף גם המשטרה תגיע ואז תתחיל הסמאטוכה האמיתית. תלכי מהר לבעל שלך או מי שהוא בשבילך. קחי עוד טישיו לדרך. היי, שבת שלום" הוסיף צוחק, ממש ברגע בו נשמע ציפצוף משרוקית וקולות צעקה.

אפרת הרגישה כי היא עומדת להקיא ועיניה דומעות. נהגים המומים נטשו מכוניות כשמנועו פועל ונמלטו מפני הגז המדמיע.

„זונות, המשטרה האלה! במקום להרים את המסריחים של השכונה הזאת הם זורקים פצצות גז על נהגים מקריים", צעק אחד מהם כשהוא משפשף את עיניו הזולגות. שני שוטרים חבושי מסכות לוחמה כימית עברו על סוסיהם מחזיקים בידיהם אלות לבנות.

אפרת התרחקה אל אחת הסימטאות ועמדה לנגב את מיצחה המדמם, קולות הצפירה מתעממים מאחוריה. „שבת שלום", הוא אמר. לאטה לעצמה בקול, חציה צוחקת חציה בוכה.

עופר היה עורך את התמונות לאורך החדר בשתיים שלוש שורות. גופה השמן של גילה, דוגמנית העירום התורנית של האקדמיה, היה האלמנט הדומיננטי בתצוגה זו. הוא פיזר כמה אבסטרקטים קודרים בין רישומי הפחם ותמונות השמן של גילה.

רפרודוקציה טובה למדי של הטריפטיקון „גן התענוגות הארציים" של הירונימוס בוש אמור היה להיתלות מול דלת הכניסה ואילו „נישואי ארנולפיני", ה„פייטה" וצילום פיסלו של משה רבנו, התגמדו ליד הבדים הגדולים שהכילו פרטים אנאטומיים של דוגמנית העירום.

„יכולת לחזור יותר מוקדם" אמר עופר כשהדלת נפתחה ונסגרה בחבטה. הוא לא הסתובב להביט בה.

„מצאת לך מקום לגור בו", אמרה מזרימה מים אל תוך הכיור, פושטת את החולצה המוכתמת ומנסה בזהירות לרחוץ את הדם.

„חשבתי שאת דווקא מבסוטה. אפילו התחלת ללמוד קצת בחוג ההוא לחוזרים בתשובה. עוד מעט תפרידי בין הכלים לבשר ולחלב ואחר כך בטח תגידי שלא מזדיינים יותר עד שאני לא מתחתן אתך כדת וכדין. ואחר כך נרות בכל ערב שבת, שעון שבת, פלאטה לשבת, גוי של שבת וילדים מפה עד הודעה חדשה".

„נדמה לי שזה מתחיל לעבור לי" אמרה, ומעט בכי התגנב לקולה, כשסקרה את המצח החבול בתוך שבר הראי שמעל לכיור.

רק אז הסתובב אליה.

„מה קרה לך", צעק, מתקרב בקפיצה ומתבונן את גיזרתה בזהירות, מרחיקה, מתבונן בפצע ומחבק שוב ברוך.

„אבן בראש", אמרה בשלווה מחורשת. „וחוץ מזה אני גם לא מספיק צנועה בשבילם ובכדי להמחיש לי את זה ביותר בהירות גם ירקו עלי בשוק. הם גם הדביקו כרזות חדשות על קירות הבתים שכתוב עליהן: בת ישראל. עליך ללכת בתלבושת צנועה או משהו מהסוג הזה — נודפס על גבי נייר ירוק פוספורי שנראה יותר כמו כרזת פרסומת לקרנבל — ועכשיו הם נלחמים ברחוב מאה שערים עם נהגי אגד ועם המשטרה וכשמישהו כמוני נכנס בתווך, הרי זה משוכה".

(המשך בגליון יום ו')

טוביה אברהם, מתוך תערוכתו שהתקיימה בגלריה מימד

בפני מי להסיר את הכובע

לקראת בואה של אידה נודל יהיו כאלה שיינסו לתפוס טרמפ על העניין ולהיות בין אלה „שהביאו לשחרורה". שיקוליהם עשויים להיות פוליטיים או מפלגתיים ■ צרים אסור שהאחראים האמיתיים, שעשו ימים כלילות לבואה — יישכחו, להבדיל

מאת יוסף גלילי

שחרורה של אידה נודל ובואה לישראל מבשרים כנראה, על סיומה של תקופת התנכרות מצד שלטונות ברית-המועצות כלפי אסירי ציון ומסורבי עליה ותיקים, בראשם אידה נודל ועמיתיה הוותיקים ידועי הסבל בלשון המעטה, שהתמידו מול חומות הברזל שהגביהו אנשי הק.ג.ב., אשר התעלמו בעקביות ובקשיחות מבקשותיהם האנושיות.

תקופה זו, המתבשרת, פותחת סיכוי לעידן חדש ביחסי המערב עם ברית המועצות, ובמקביל ראשית השיפור בין בריה"מ וישראל. ככל שיעמיק הדטנט בין מעצמות העל, יגבר הסיכוי לקידום היחסים בין שתי המדינות לרבות הפתרון לגבי יהדות בריה"מ ועלייתה לישראל.

בואה של אידה נודל לישראל אחרי למעלה מ-4 שנות גלות בסיביר ו-16 שנות סירוב ופעילותה הבלתי נלאית בכל השנים הללו למען אסירי ציון, הוא בבחינת אירוע הנוגע לעם ישראל וליהודי התפוצות. „הכל פעלו למען שחרורה, כשם שפעלו למען שחרורם של אסירי ציון והסירובניקים", דברי חיים צ'סלה, מזכ"ל המועצה הציבורית למען יהודי ברית-המועצות, המוסיף, כי „אלפים מימין ומשמאל, מכל גווני הקשת הפוליטית והחברתית יבואו לקבלת „הפנים בשדה התעופה בן-גוריון. הכל רוצים לתפוס טרמפ, בשמחה הגדולה הזו..."

לא ייפלא איפוא, שעסקנים ומפלגות מנסים לאמץ את אידה נודל ולהדביק לה את התווית: „היא משלנו". יש המנסים לנצל את מעמדו של אסיר ציון או סירובניק ותיק כקלף פוליטי בטרפור השלום וראשית ההבנה עם ברית-המועצות, טוען פרופסור אגורסקי, מהאוניברסיטה העברית. לדעתו, יש לנטרל את השימוש כסמלים אישיים לצרכים מפלגתיים, ויש לזכור גם באירוע משמח זה, את ותיקי הסירובניקים כמו: פרופסור אלכסנדר לרנר, וולדימיר סלפק, פאבל אברמוביץ, גריגורי רוזנשטיין, אלי קשרובסקי ואחרים. כמו כן אין לשכוח את העיקר והוא עליית רבבות היהודים, שאנו מצפים להם. „האידיאל אומר פרופסור אגורסקי" הוא פתיחת שערי העליה. אפשר לקבל גם שלום וגם יהודים וזאת מתוך הסכם ולא מתוך עימות עם מעצמת העל".

אגורסקי גם סבור, שיש להוציא את יהודי בריה"מ ממעגל המשחק הפוליטי ולראות בעליה תהליך, נורמה כתוצאה מהסכם והבנה על בסיס של דטנט ולא מתוך עימותים והפגנות אנטי-סובייטיות שלא קשורים, והם אף מרחיקים אותנו מהמטרה — הכרה בזכויות היהודים ושיבה למולדת, כדבריו. אשר למקרים פנימיים בקרב ארגונים, הפועלים בשם עולי ברית-המועצות, גורס פרופסור אגורסקי: גישה לאומית כן, גישה מפלגתית צרה — לא! הוא רואה במועצה הציבורית — „גוף לאומי, הנציג הלגיטימי הבלעדי של עם ישראל ומדינתו. כל שאר הגופים והארגונים צריכים להשתלב בתוכה".

המאבק נמשך

ואכן, מזכ"ל המועצה הציבורית וצוות עובדיו השיגו תוצאות מרשימות: „ועד האמהות למען חופש", וארגון „בנים למען הורים", שהוקמו ופעלו ביוזמתם זכו לתוצאות מעודדות. משלחות מטעם הורים ובנים התייצבו בבירות העולם שם הופיעו קברניטי השלטון הסובייטי ונציגיו. הם לחצו ומחאו ותבעו את עליית בניהם ויקיריהם. הללו שוחררו ועלו באחוזים ניכרים. המאבק נמשך.

אשר לשחרורה של אידה נודל אומר חיים צ'סלה, „בראש וראשונה צריך להסיר את הכובע בפני אחותה — אילנה פרידמן, שלא ידעה לאות והמשיכה במשך 16 שנה לעורר את מצפונם של שליטי עולם ומנהיגיו למען שיחרור אחותה... אילנה התייצבה בפני מיטראן ותאצ'ר, התייצבה במשמרת מחאה בפסגת הרקיאוויק. הטרידה ותבעה, מזיוס היהודי, מראשי הוועד האנטי ציוני בברית-המועצות, להביא את תביעתה בפני ראשי הקרמלין. ליוויתי אותה מקרוב בפעולות המחאה שלה בווינה, בימי כינוס נציגי 35 האומות, שחתמו על אמנת הלסינקי לזכויות אדם בוועידתם. מסירותה באה לידי ביטוי בהפגנה, בה נשאה תמיד את תמונת אחותה, מול שגרירות ברית-המועצות, ביום חגה לציון המהפכה האוקטוברית ואם במסיבות עתונאים, בהם הופיעו נציגי הסובייטים או בפגישות בלתי-אמצעיות עם שגרירים, שרי חוץ וראשי ממשלות. עם זאת תיזכר גם תרומתם של אישים רמי-מעלה כגון: ג'ורג' שולץ, ג'ין פונדה ואחרים וכן „נשות ישראל למען אידה נודל", וארגוני נשים כמו: „הדסה" ועוד.

קונסנזוס לאומי

בארץ מורגשת תכונה רבה לקראת בואה של אידה נודל מחר בערב, במוצאי שמחת תורה. על ההכנות לקבלת הפנים מנצחות המועצה הציבורית למען יהודי ברית-המועצות ו„נשות ישראל למען אידה נודל", בראשותה של היו"ר רעיה יגלום, ומזכ"ל המועצה הציבורית חיים צ'סלה. להכנות שותפים גם משרד הקליטה והעליה ונציג משרד ראש הממשלה.

באחת נוצר קונסנזוס לאומי בו שותפים כל הארגונים והתנועות הקיבוציות, הפועלים במסגרת המועצה הציבורית למען יהודי ברית-המועצות, ונעשים כל הסידורים כדי לאפשר למקסימום אנשים להשתתף בקבלת הפנים הממלכתית בהשתתפות ראשי המדינה, שרים, נציגי הסוכנות היהודית, אסירי ציון לשעבר ופעילי עליה רבים וכמו כן אורחים רמי מעלה מחו"ל, ביניהם: ג'ין פונדה, ברברה וולטרס ואחרים.

המועצה הציבורית תעמיד מסך ענק מול בית הנתיבות בבן-גוריון, כדי לאפשר לנוכחים מחוץ לאולם קבלת-הפנים לצפות באירוע, בשידור ישיר.

אידה נודל ● עסקנים מנסים לאמץ

חלופות לשמחה

זמן שמחתנו, שמחת תורה, כפי שמצווים אנו על-פי המקרא הוא זמן לשמחת-אמת, בציבור, אך כיום מרביתנו לא יודעים כיצד ■ הנאות-בזק ובידור המוני מהווים תחליף רגעי, חושי, חסר-ערך

מאת יעקב רבי

חג הסוכות בכלל ושמחת תורה שבסופו בפרט, מכונים: זמן שמחתנו. ביחס לשמחת תורה, הרי שהוא בנוסף על היותו „החידוש" בחגי ישראל הקדושים, כבן-1000 שנים בסך-הכל. לצורך דיוקה של היסטוריה ולפי הכתוב בחומש ובמחזור, חגי השמחה הם על הרגל הקדמון. אבל יש פנים לכאן ולכאן, בין מה שהיה משכבר הימים הרחוקים, ובין בזמן שהוא „תמול שלשום", כמעט בחזקת הווה.

כאמור, מועדים אלה וביחוד שמחת תורה נקראים בפינו ובמחזור התפילות זמן שמחתנו. ולא זמן סתם ולא זמן שמחתי או שמחתך או שמחתנו: אלא דווקא זמן שמחתנו, בגוף ראשון רבים. ללמדך, שהשמחה היא קטגוריה אנושית, וכאשר האדם הוא יצור חברתי, מימוש השמחה יתכן רק בציבור. ציבור, להבדיל מעדה.

אצל חיות יש ביטויים של סיפוק, אבל תודעה של סיפוק מצויה רק אצל המין האנושי. והתודעה הזאת מחייבת, שהשמחה תעלה ותבוא רק מתוך זיקת גומלין בין פרטים רבים. שמחת יחיד, שמחה בסתר, אינה קרויה שמחה. כך מסביר הכתוב את אופן התהוות השמחה: „חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים, באוספך מגורנך ומיקבך. ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך. שבעת ימים תחוג לה' אלוהיך... הוא יברכך ה' אלוהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידך והיית אך שמח" (דברים ט"ז, 13-15)".

השמחה המלאה, המוחלטת ללא סייג („והיית אך שמח") היא תולדת העמל שאדם עמל ביושר, היא הגמול העליון שלה: היא מסתייעת רק אם שותפים לה כל בני-משפחתו וכל האנשים התלויים בו במישרין ובעקיפין. הפסוקים הנ"ל הם גם ציווי, מצוות עשה וגם תאור סיטואציה המתחייבת מקיום המצוות.

היניתקות מהנוחיות

מצווה זו היא בבחינת מצוות עשה, חברתית מובהקת: יש לדאוג לישובו של עולם על-ידי עבודה היוצרת נכסים, ויש להנהיג סדרים מתוקנים, אשר יבטיחו הפקת הנאה מהכנסים למירב האנשים. אכן השמחה כשלעצמה היא כבר מעבר להנאת החושים היא שלב של מודעות מתרוננת שכלית — בפירוש מודעות ולא תחושה גרידא — המתעוררת בשעות של חסר והיא מסימניו של „מותר חיי האדם".

כאשר זוכים בשמחת אמת, מבינים יותר, מבוכות נמוגות, שאלות מציקות מתפענחות והולכות, והאיש השמח נעשה מפוייס עם עצמו, עם זולתו, עם כל עולמו. אמנם אדם זוכה לשמחה רק בשעות של חסר, שהן מטבע הדברים מועטות. אבל החסר איננו חסד אלוהים, איננו עניין של מזל או של הסתברות, והשגתו אף איננה כרוכה בהכרח בתכונות אופי, אלא הרשות בידי כל אדם לשאוב לו את החסר מתוכו ולזכות את עצמו במתת של שמחה, על-ידי כך שהוא מכלכל את מעשיו בתבונה ועושה את הטוב והישר.

שמחה, להבדיל מהנאות החושים, מחייבת הינתקות מהנוחיות והתמסרות למקצת אלטרואיזם. כיוון שאמרנו שאין השמחה מתאפשרת אלא בציבור, מתחוורת ממילא הסגולה לשמחה: לשקוד על-כך שירבו השמחים סביבנו — להכין תשתית חברתית לשמחה האישית.

בלי חשבון

מרוע נראה לנו שבשנים האחרונות הסיבות לשמוח מתמעטות, ששמחתנו מופרתז אילו עלה בידינו לערוך סקר שאינו מסתפק בהצגת שאלות, ברישום תשובות, אלא „בוחן כליות ולב" ובודק את אמיתם של התשובות, ואילו הוערך לסקר כזה את המשימה לברר מהו שיעור השמחה של כל פרט בישראל ושל ישראל בכלל, היינו רואים לאיזו שוקת שבורה הגענו. לא שחשך וחרב עלינו עולמנו, חלילה. אדרבא, ישראלים רבים, אולי רוב הישראלים, יודעים ליהנות מעולמם, ואף בלהיטות יתרה. בלי מחשבה ובלי חשבון, בנוסח של חטוף ואכול, כי מחר מי יודע מה יהיה. אך כאמור, ישנן הנאות, שכל עיקרן התפעלות מצבים חושיים, שיש לשוב ולעורר אותם תמיד על-ידי גירויים מגירויים שונים ושדרכם לעבור ולהותיר חלל ריק בנשמה, וקיימת השממה, שהיא לאמיתו של דבר הלך נפש ותהליך תבוני ושגם בשעה שהיא שוככת ושוקעת — עצם זכירתה נותנת חיזוק ללב.

בולמוס של בילוי

מרוע אם כך, הופרה שמחתנו? בין השאר משום שרבים בתוכנו (או בצורה זו או אחרת — רובנו ככולנו) הפרנו את מצוות השמחה המפורשת, בפרק ט"ז, של ספר דברים. אמנם העבודה היוצרת שוב אינה חד-סוגית וקשורה באופן בלתי-אמצעי לתוה כמו בימי-המקרא (עמל יוגבים וכורמים, האוספים את יבולם לגורן וליקב), אך הצרה היא שהנהנו למגוון מיני העבודות היוצרות המזומנות לאדם בדורנו — להירתק לקרן זווית, לאבד יוקרה ומוניטין ולפנות מקום לעיסוקים קלים וקלוקלים, שאינם מוצדקים לא מבחינה כלכלית ולא מבחינה מוסרית. נעשינו עם של רודפי תענוגות. מי שאינו נשמע לבולמוס של בילוי ובידור לצרכנות (לצורך ויותר מזה שלא לצורך) חייו כאילו אינם חיים. ערכו של אדם נמדד עתה במודד של סבך ותקילין הצמודים למטבעות קשים.

אכן המושג ערך אינו נתפס עוד במשמעו המושאל, הרוחני, המופשט.

המוציא לחם מן הירבוז

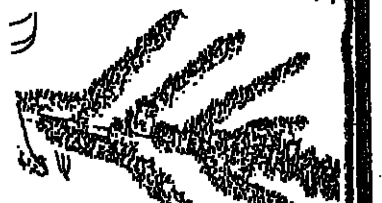

חוקרים מהפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית ברחובות מפתחים את צמח הירבוז (אמרנתוס), אשר אינו מקובל בגידול חקלאי בישראל ובארצות המערב, לשימוש כמוצרי מזון חדשים. החוקרים גידלו [...]ות נסיוניות של הצמח, ובדקו את תכונות ומגבלות זרעי הירבוז, שאותם הם [...] במיספר מוצרים כגון לחם, דגני בוקר ומזון מרוכז לחולים כרוניים. על פי הניסויים אלו סבורים ד"ר נעמי טרוסטלר מבית"ס למדעי התזונה והבית שבפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית וד"ר חיים קיגל מהמחלקה לבוטניקה חקלאית שבפקולטה לחקלאות, כי הירבוז הינו רב-שימושי, קל לעיבוד ובעל פוטנציאל גבוה כמרכיב תזונתי.

צמחי הירבוז מגיעים לגובה שבין מטר ורבע לשני מטר, וזרעיהם יוצרים ראש סבוך. זני הצמח, שלהם פרחים נאים (הידועים בשם כרבולת התרנגול), מוכרים ומשמשים כצמחי נוי. ישנם זנים, הנחשבים לעשבי בר, ואילו מיספר זנים שימשו במשך אלפי שנים כצמחי מאכל באמריקה המרכזית, והיום מגדלים אותם באזורים נידחים של אפריקה ואסיה. זנים אלה הם שמשכו את תשומת ליבם של ד"ר טרוסטלר וד"ר קיגל. זרעי הירבוז, הנראים בעין בלתי מזוינת כגלגלים זעירים, מכילים חלבון בעל ערך ביולוגי רב. כמו כן מאופיינים גרעינים אלה על ידי תכולה נמוכה של שומן והיעדר לקטוז (סוכר חלב), שישנם אנשים שאינם יכולים לעכל אותו. הגרעין המלא, עשיר בסיבים דיאטטיים, והצמח מניב יבול רב גם באזורים, שכמות המשקעים בהם מעטה.

ד"ר נעמי טרוסטלר

קמח הירבוז, המופק על ידי טחינת הגרעינים, הוא נטול גלוטן — אותו מרכיב בקמח החיטה שחולי כרסת (צליאק) אלרגיים לו. גם אנשים אחרים בעלי צרכים תזונתיים יחודיים, כגון במצבים של ליקוי תזונה כרוני ממושך או קשישים המתקשים לעכל את כמויות המזון הדרושות לתזונה נכונה, ימצאו בירבוז עזרה רבה.

ד"ר נעמי טרוסטלר מתמחה בפיתוח סוגי מזון עשירים בחלבון ומזון תילופי, לזקוקים לדיאטה מיוחדת. היא היתה בין חלוצי הפיתוח בישראל של קמח מזרעי כותנה לשימוש בשורה שלמה של מוצרים. ביחד עם ד"ר חיים קיגל היא מנסה לפתח את השימוש בזרעי הירבוז בישראל. במסגרת מחקרם הם בדקו את תכונותיהם התזונתיות של זרעי הירבוז, וזיהו אי-אלו גורמים מעכבי עיכול, ומצאו דרכים להרחיקם. כמו כן הם הכינו וטעמו מיספר מוצרי מזון נסיוניים. הלחם, שאותו הכינו מתערובת בעלת חלק אחד של קמח הירבוז ושלושה חלקים קמח חיטה, נמצא טעים יותר מלחם רגיל, והרבה יותר מזין, שכן קמח הירבוז מכיל ליזין, שהיא חומצה אמינית חשובה ביותר, שאינה מצוייה בכמות מספקת בקמח החיטה. עירבוב שני סוגי הקמח משפר את איכות החלבון של הלחם. כמו כן הכינו החוקרים דייסה טעימה מקמח הירבוז, וגילו שניתן לבשל את הזרעים כמו אורז ולהתפיח אותם לשימוש בתערובת גרנולה. לדעתם, צמחונים וצרכני מזון בריאות יראו בירבוז מקור לחלבון צמחי איכותי.

כיום עסוק ד"ר קיגל בבחינה זו של הירבוז, שיהיה בעל יבול רב ותקופת גידול קצרה ומתאימה לתנאי הארץ. בכוונתו לפתח טכנולוגיה מתאימה לגידולו ולקצירתו של הצמח, ולקביעת מועדי הזריעה, צרכי ההשקייה והדישון והיבטים טכנולוגיים נוספים.

ד"ר טרוסטלר עוסקת בפיתוח נוסף של שימושים אפשריים בירבוז, כגון לשם מתיחת הכמות של קמח החיטה, כמרכיב במזון לארוחת בוקר (דגני בוקר), לגמילת תינוקות מחלב אם ובמזון מרוכז — מוסרים ב„חדשות מדע ומחקר" של האוניברסיטה העברית בירושלים.

עזר לקשישים, נכים ומוגבלים

חברת „בריאות ונוחות בע"מ" מציגה במרכז תצוגה ומכירות שלה בתל-אביב. אוסף של מתקנים ופריטי עזר, שבלעדיהם בן אדם מוגבל בתנועותיו לא יכול לתפקד באופן עצמאי. את רוב הפריטים, ראיתי בבתי-חולים לקשישים חולים, לחולים כרוניים בתי-חולים סעודיים ומחלקות שיקום. הרבה פריטים מיוצרים בארץ אך בתצוגה של „בריאות ונוחות" מצאתי פריטים בעיצוב מודרני, מאוד אסתטי, חשובים וגם מיוחדים. מערכת שהיא צירוף של סכין ומזלג, וכוללת הגנה מיוחדת למניעת פגיעה בשפתיים, קערית יפה בעלת תחתית שטוחה, עשוייה פלסטיק עמיד, שפתיה מוגבהות ומיוחדות והיא מונעת גלישת האוכל או התהפכות, סכין ליד אחת, לבעלי שרירים חלשים ישנו פותחן לפתיחה וסגירה של מכסים, פקקים ואפילו צינורות או מפתח ברזים — הניתן להתאמה אינדיבידואלית לצורת הברז ולגודלו. יש אפילו מחזיק למייבש שיער או פתרון לשריכת נעלים ביד אחת, אוחז קלפים וכף נעלים ארוכה, מברשות ומסרקים לאחיזה נוחה. לשוכבים על גבם שעות רבות נועד לוח לקריאה וכתיבה, המחובר לראש המיטה או לקיר, וניתן לסידור לפי הצורך. מאוד חשובה, גם למתפקדים במאה אחוז אך סובלים מכאבי גב, היא משענת מתנפחת. היא ניתנת להתאמה לכל כיסא (גם למושב במכונית), אפשר לנפח אותה לפי הצורך, ומשקולת שומרת שלא תזוז מן המקום. מגש לחפיפת ראש לשוכבים במיטה, מכשיר עזר לגרוב גרביים או לנעול נעלים, או לרכוס כפתורים ביד אחת. המחירים סבירים, וכמעט ואין פריט אשר עולה יותר מאשר 20 ש"ח. הדברים מוצגים ונמכרים במרכז התצוגה של החברה, רח' בילו 35 ת"א, טל. 241478.

חיה יוסף

כף נעלים ארוכה

לולאון לרכיסה ביד אחת

אפשר גם ברגל

הייצרנים של אביזרי רכב הבינו כבר מזמן שלשקע המצית שבמכונית יש פוטנציאל עצום, מעבר להדלקת סיגריות ושריפת ריפוד. במרבית המכוניות משמש שקע זה כמקור חשמל לעשרות אביזרים ומכשירים שונים, החל בפנסים וטרמוסים מתחממים, דרך מכונות גילוח וקומקומי-קפה, ועד לשואבי אבק וטלוויזיה ניידת. הקשר היחודי של כל אלה לרכב היא בכך, שניתן להפעילם ממתח המצבר. לאחרונה הצטרף לחבורה מכשיר נוסף, בגודל קופסת נעליים (מספר 44), המכיל בתוכו מיני-קומפרסור רב-תכליתי ופנס. הקומפרסור מצוייד במד-לחץ, ומסוגל לנפח גלגלי הרכב, סירות גומי ומזרניים, כדורי משחק, בלונים וכו'. הפנס — שהוא חלק מהמכשיר — פועל כפנס רגיל או כפנס חרום מהבהב. מחיר הצעצוע — 90 ש"ח כולל מע"מ, והוא משווק על ידי חברת „מכלו". המחיר אינו נמוך, ולאלה שרוצים לקנות, כדאי לבדוק ולהשוות.

תמורת 20 עד 30 ש"ח ניתן לקנות משאבות-רגל, המסוגלות לבצע את כל נפלאות הניפוח של הקומפרסור. היא כוללת כמובן, מד-לחץ ופיות מתאימות, ואיננה תלוייה ברכב. נכון, שצריך לעמוד ולדווש ברגל דקות אחדות, אך אין צורך, לעומת זאת, להסחב עם מזרון מנופח מהאוטו עד חוף הים. (לי אישית לא מוכרים חופי רחצה רבים, שבהם מסוגלות המכוניות לרדת עד קו המים). לגבי ניפוח גלגלי המכונית, הסיכוי שנעשה זאת בעצמנו על אם הדרך ולא בתחנת דלק הוא קטן למדי, ואם כבר הרי שממילא הבלאגן יהיה כזה, שעוד 2-3 דקות של ניפוח רגלי לא ישנו לנו.

למי שבכל זאת מתעקש על קומפרסור חשמלי, כדאי לדעת שניתן להשיג בכ-50 ש"ח קומפרסור דומה, המתחבר גם הוא לשקע המצת אך אינו כולל פנס. שמחירו, אגב, 10-15 ש"ח. נראה לי שהזיווג בין הקומפרסור והפנס מפוקפק — הפנס צריך שיהיה קל משקל, נוח להחזקה ונייד, וספק אם תוספת המשקל של הקומפרסור תורמת לכל אלה. הקומפרסור מצידו מסתדר יפה מאוד בחשך.

אמיר בן-שלום

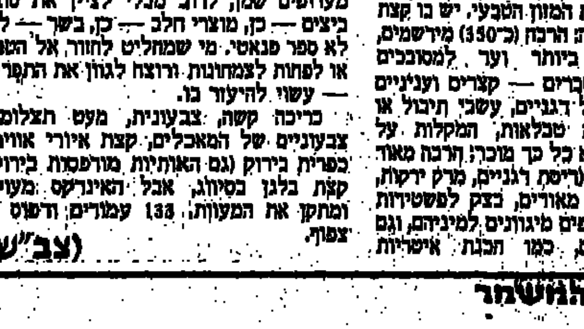

קומפרסור רב-תכליתי, גם פנס יש לו.

מרשמים למחברת

מי מפחד מבישול טבעי?

סלט חסה אמריקאית עם אגוזים

מירשמים לדוגמא מהספר „הבישול הטבעי", בהוצאת מסדה.

1 חסה אמריקאית; רוטב שמנת חמוצה (ראה בהמשך); ¼ כוס אגוזי פקאן קצוצים דק; ¼ כוס אגוזי פקאן קצוצים גס.

שוטפים את החסה, מרחיקים את העלים החיצוניים, חותכים לרצועות בנות 2-3 ס"מ, ומניחים בקערה. מכינים את הרוטב ומערבבים לתוכו את האגוזים הקצוצים דק. לפני ההגשה יוצקים את הרוטב על הסלט, ומפזרים את האגוזים הקצוצים גס.

רוטב שמנת חמוצה או יוגורט

1 גביע שמנת חמוצה (או יוגורט); ½-1 כף חרדל; 2 כפות עשבי תיבול קצוצים (בעיקר עירית); 1-2 כפות מיץ לימון.

מניחים את כל המצרכים בקערה קטנה, וטורפים במזלג, עד שמתקבלת תערובת אחידה. לגיוון: לרוטב מעודן מוסיפים ביצה קשה או שתים מגוררות דק. סלט ירקות מתובל ברוטב כזה, מהווה, יחד עם לחם מחיטה מלאה, ארוחה מזינה ומשביעה.

יוגורט ביתי

4 כוסות חלב; 3 כפות יוגורט קנוי.

מחממים את החלב לטמפרטורה של 40 מעלות צ. (כדי לקבל יוגורט טהור, מרתיחים את החלב ואחר כך מצננים אותו לטמפרטורה של 40 צ.). מערבבים את החלב עם 3 כפות יוגורט קנוי ומניחים ל-10 שעות במקום חמים (בטמפרטורה של 25-30 צ.) שומרים 3 כפות מהיוגורט להכנת מנת היוגורט הבאה.

חמיצה

½ ק"ג סלק; 2 גזרים; 1 כרישה; ½ שורש סלרי קטן, 2 כפות שמן חמניות; 6 כוסות מרק ירקות צח (ראה מתכון בסיסי); 2 בצלים; 250 גרם כרוב לבן או כרוב כבוש; 3 תפוחי אדמה, קלופים ופרוסים; 1 עלה דפנה; 4 גרגרי צפורן; 1 כפית כרוויה; 1 כפית פילפל; 4 עגבניות קלופות, בקוביות; 1 שן שום, כתושה; פילפל טחון טרי; 3 כפות חומץ; 2 גביעי שמנת חמוצה או יוגורט.

רוחצים את הסלק, וחותכים לקוביות מבלי לקלף, חותכים את הגזר לפרוסות, את הכרישה לטבעות דקות ואת הסלרי לקוביות. מוסיפים את המרק המעורב בשמן, ומבשלים 20 דקות על להבה נמוכה. מוסיפים את הבצל הקצוץ, הכרוב החתוך לרצועות, תפוחי האדמה, עלה הדפנה, הצפורן, הפילפל והכרוויה, ומבשלים 30 דקות נוספות על להבה נמוכה. מוסיפים לסיר את העגבניות, מתבלים בשום, מלח, פילפל וחומץ. בעת ההגשה מוסיפים למרק שמנת חמוצה. אפשר להגיש את החמיצה חמה או קרה בתוספת פיתות או לחם לפרי.

מרק ירקות צח — מתכון בסיסי

1 ק"ג ירקות (גזר, סלרי, שורש פטרוזיליה, סלק, כרישה, קולורבי, כרוב לבן וכו'); 2-4 בצלים; 4 כפות שמן; 8-12 כוסות מים; ½ ק"ג תערובת של ענפי פטרוזיליה, עלי תרד ועלי מנגולד; 1 עלה דפנה; 3 גרגרי פילפל אנגלי; 6 גרגרי פילפל שחור; מלח.

חותכים את הירקות והבצלים לקוביות ומטגנים, עד שהם מתרככים. מוסיפים את המים ומבשלים כ-30 דקות. מוסיפים את תערובת העלים ואת התבלינים ומבשלים עוד 15-20 דקות. מסננים וממלאים צנצנות או בקבוקים מעוקרים. שומרים במקרר או בהקפאה.

גומזיו — ממרח שומשום

שומשום ומלח ביחס 1:8.

קולים את השומשום במחבת יבשה, תוך בחישה בכף עץ והקפדה לבל יחרך. מחממים את המלח (שמינית מכמות השומשום) ומעבירים למכתש או למיכל הממחה. כותשים היטב או מרסקים למחית חלקה. הממרח טעים במיוחד על לחם, וכתוספת לאורז או דגנים מבושלים.

פטריות כבושות

1-2 ק"ג פטריות שמפיניון קטנות; 2-3 עלי דפנה; 1 כפית גרגרי פילפל שחור; 21 כפיות גרגרי חרדל; גזרים פרוסים; 1 כפית מלח; 2 כוסות חומץ; 1 כוס מים.

מבשלים את הפטריות כ-10 דקות במים מומלחים עם עלי הדפנה, גרגרי הפילפל והחרדל. מסננים מהמים. מסדרים את הפטריות בצנצנות מעוקרות ובעלות מכסה הרמטי לסירוגין עם פרוסות גזר וטבעות בצל. זורים מלח. מרתיחים את החומץ המהול במים ויוצקים, בעודו רותח, על הירקות שבצנצנות. חותמים היטב ומאחסנים במקום קריר ומוצל 4 ימים עד השימוש.

עגבניות וגבינת צאן בתנור

(ל-4 מנות ראשונות או 2 עיקריות): 2 כפות שמן; 7-8 עגבניות בשלות, מוצקות; 200 גרם גבינת צאן; 1 בצל; 1 שן שום; 1 ענף ריחן טרי, קצוץ דק (או 1 כפית ריחן יבש); 1 ענף קורנית (טימין) טרי, קצוץ דק (או 1 כפית קורנית יבשה); מלח עשבים; פילפל טחון, טרי.

משמנים בשמן כלי חסין אש, פורסים את העגבניות ואת הגבינה לפרוסות, ומסדרים את העגבניות בשכבה ועליהן את הגבינה. מפזרים על הכל את הבצל הקצוץ, השום הכתוש הפילפל והמלח. מכניסים את הכלי למדף האמצעי של תנור קר ומכוונים לחום גבוה (200 צ). אופים כ-25 דקות. מוציאים מהתנור, מפזרים את הריחן והקורנית ואופים עוד 5 דקות. מגישים עם פיתות טריות או קציצות חיטה.

ספרים למדף

מטעמים מאוצרות הטבע

הבישול הטבעי
מרן בוסטורף-הירש
וקרין זיגל
הוצאת מסדה

הספר — מגלים לנו בהקדמה — נולד מתוך נסיונן של שתי משפחות, שבחרו בתזונה טבעית כדרך חיים. משפחת בוסטורף-הירש ומשפחת זיגל עזבו את בתיהן בשטוטגארט והשתכנו בכפר, שם יכלו לגדל ירקות ללא רישון כימי ולחיות באשלייה, שהן חופשיות מכל הרעלים. עד שהסינים יפתחו פצצת הליום בת ביליון מגטון, שתפתור לכולנו את כל הבעיות האקולוגיות.

אין לי מושג, כיצד שפר גורלן של שתי המשפחות שחזרו אל הטבע; והתועלת הקונקרטית שהפיקה מכך האנושות הוא ספר בישול, המסוגל להקל על חיי צמחונים וטבעונים, ואולי גם לשכנע את המתלבטים, אם ואיך להצטרף אל שורות הירוקים. כיוון שלספר היתה תפוצה נכבדה מאוד בגרמניה, ואף תורגם לשפות אחדות, אין ספק שגם המחברות זכו לגמול נאות, ללמדנו שהחוזרים אל הטבע, אינם בהכרח תמהוניים ונעבעכים.

לזכותו של הספר ייאמר, שאין בו הטפת מוסר, פילוסופיות „ירוקות" והסברים מסברי-מדעיים על יתרונות המזון הטבעי. יש בו קצת תיאוריה של התזונה; הרבה (כ-350) מירשמים, חלק בפשטניים ביותר ועד למסובכים ומקוריים; קצת הסברים — קצרים וענייניים — על מהותם של דגניים, עשבי תיבול או מוצרי חלב; כמה טבלאות, המקלות על התמצאות במזון לא כל כך מוכר; הרבה מאוד מירשמים בסיסיים (דייסת דגניים, מרק ירקות, אורז מלא, ירקות מאודים, בצק לפשטידות וכו'), שמהם מתפעפים מיגוונים למיניהם, וגם מירשמים נשכחים, כמו הכנת אטריות ביתיות, אפיית טורטיות (טורטילס מקמח תירס) ורקיחת רטבים כגון קטשופ וכו'. אוצר בלום, למי שאוהב לטרוח כמו ידיו, בהתעלמו מבזיכות הטכנולוגיה.

הפרק המוקדש לאפייה יעניין במיוחד את הנוהרים אל הטבע. הכל בו על בסיס של חיטה מלאה, קמח כוסמת, קמח שיפון, קמח תירס ושאר קמחי הבריאות. משתמשים באבקת אפייה; גם בסוכר וניל, אבל לא בסוכר. הכל ממותק בדבש. מדי פעם — די מעט — משתמשים בחמאה או מרגרינה, בדרך כלל מעדיפים שמן, לרוב מבלי לציין את סוגו. ביצים — כן, מוצרי חלב — כן, בשר — לא. לא ספר פנאטי. מי שמחליט לחזור אל הטבע או לפחות לצמחונות ורוצה לגוון את התפריט — עשוי להיעזר בו.

כריכה קשה, צבעונית, מעט תצלומים צבעוניים של המאכלים, קצת איורי אווירה כפרית בירוק (גם האותיות מודפסות בירוק), קצת בלגן בסידור, אבל האינדקס מעולה ומתקן את המעוות. 133 עמודים; הדפוס די צפוף.

(צב"ש)

גם בימי הצאר היו רפורמות

מאת אריק לי

מי שיודע משהו על פרופ' מיכאל אגורסקי ימנע מלהאשים אותו בתמימות או באשליות לגבי ברית-המועצות. אגורסקי ידוע כחוקר ומומחה על בריה"מ ונוסף על כך, כאשר עדיין חיה שם, היה דיסידנט פעיל, ידוע ואמיץ. משום כך אני מהסס מלבקר את מאמרו שהופיע ב"על המשמר" מ-4 באוקטובר, "המיתוס של הטוטליטריות". אך חובתי, עם כל הכבוד לפרופ' אגורסקי, להגיב על כמה נקודות חשובות שהוא הרים.

בתיאורו את המערכת הפוליטית הסובייטית, מצייר אגורסקי דיוקן של חברה במעט פלורליסטית, שבה דנים ומתווכחים על כל נושא השנוי במחלוקת. "אם יש בעיות שנויות במחלוקת", הוא כותב, "ותמיד יש כאלה, לובש הויכוח גם צורה ארגונית", כלומר, יש ביטוי ארגוני לוויכוחים פוליטיים. "החיים תמיד מנצחים", הוא מסביר; "מה שרוצים לזרוק מהכניסה הראשית נכנס מהכניסה האחורית", וכך תמיד היה, לא רק תחת גורבצ'וב, אלא גם בימי סטאלין.

ובזה טועה הפרופסור, טעות חמורה. כי ויכוחים פוליטיים אינם קיימים בבריה"מ כפי שהם קיימים במערב, ובעיקר לא במישור הארגוני-מפלגתי. לדוגמה, כל פעולה של הסובייטים בחו"ל, בגזרת אירופה, באפגניסטאן, באפריקה, במרכז אמריקה, אינה נתונה לביקורת ציבורית או דיון ציבורי, הויכוחים שאגורסקי מזכיר מתרחשים בתוך המפלגה, וכתוצאה מכך, מעורב בה מיעוט קטן מאוד של אזרחי בריה"מ. בתיאורו היפה את החיים הפוליטיים בבריה"מ חסרים רק ההמונים, המיליונים, הפועלים והחקלאים, העמים השונים והרוסים בעצמם, שלפי הקו הרשמי "שולטים" בחברה הסובייטית הסוציאליסטית מאז 1917.

אנו, הגרים במערב, רגילים להשתתפות ההמונים בחיים הפוליטיים — כבוחרים, במפגינים, כפעילים, וכיוזמים. כאן בישראל, הויכוחים הפוליטיים החשובים משתפים את כל העם, לטוב או לרע.

ויכוחים מאחורי דלתיים סגורות

לדבר על מידה של פלורליזם בבריה"מ, פירושו לטשטש את ההבדל העיקרי שבין חברה אוטוקרטית ובין חברה דמוקרטית. ברית-המועצות, כמו האימפריה הצארית שקדמה לה, היא חברה אוטוקרטית, וכל ויכוחיה מתנהלות מאחורי דלתיים סגורות.

פרופ' אגורסקי כותב על השינויים בבריה"מ כאילו שאין מדינות חופשיות, שאין דמוקרטיה בעולם, שאין דעת-קהל עולמית. ומשום כך, הוא מוצא את הסיבה לרפורמות של גורבאצ'וב בבעיות הכלכליות של בריה"מ בלבד. הוא לא מזכיר כלל את האינטרסים הסובייטיים בחו"ל, את הדימוי הגרוע שגורבאצ'וב מנסה, ומצליח לשפר, ואת היעדים שליטי בריה"מ מנסים להשיג בעולם.

הרפורמות של גורבאצ'וב רצויות. על כך לא צריך להיות ויכוח. אבל דמוקרטים הרוצים שינויים אלה בבריה"מ אינם שמחים ששלטון גורבצ'וב יתחזק על-ידם. כמו שבזמנו דמוקרטים תמכו ברפורמות של השנים האחרונות של שלטון הצאר (רפורמות חשובות בחיים הפוליטיים וכלכליים), מבלי לתמוך בצאר. רצוי מאוד שהרפורמות ימשיכו ויתעמקו — וגם רצוי שהמשטר הקומוניסטי ייחלש.

ישראל זקוקה ליחסים נורמליים עם בריה"מ, וגם לדו-קיום והכרה הדדית. אך אנו לא צריכים אשליות ולא תמימות. פרופ' אגורסקי, בתיאורו את החברה הסובייטית כפלורליסטית בימי סטאלין כמו היום, אומר את האמת. עם כל השינויים, עם כל ה"גלאסנוסט", שלטון המפלגה הקומוניסטית ללא מתחרים, ללא חופש ביטוי — ממשיך תחת גורבצ'וב כמו תחת סטאלין. ואפשר להוסיף: היו גם רפורמות בימי הצאר, ודמוקרטים המשיכו להתנגד למשטר כעיקרון, אם לתמוך ברפורמות ספציפיות. וכך דמוקרטים צריכים להתנהג גם היום.

מר"ץ — המאמץ יימשך

בחודש מאי האחרון פתחנו, חברי מפ"ם ור"צ, ביוזמה לקראת הופעה משותפת של מפלגותינו בבחירות לכנסת הי"2, תחת הסיסמה: "מר"ץ (מפ"ם-ר"צ)". יוזמתנו זו כללה מספר רב של פעילויות רעיוניות, ארגוניות ומעשיות. מאחר שהיענות רבה לוותה את היוזמה בקרב חברי הקיבוץ הארצי, וביוון שחלק מהמסד התנועתי מעריך בנראה את המצב של העדר פעילות רעיונית-פוליטית השורר בקרבנו, על-פני יוזמות אשר אינן עומדות בדיוק בקריטריונים עליהם הוחלט בחלונות הגבוהים, נקראנו לשיחה בהקשר הנ"ל.

לאחר דין ודברים ארוך וממצה, בו נתבקשנו בעצם לרדת מהיוזמה "הנוראה הזאת". הודענו במקום: א. שאיננו מתכוונים בשום אופן לרדת מהיוזמה, ושהנושא איננו עומד למשא-ומתן. ב. שאנו מוכנים לשקול מציאת דרכים משותפים עם מוסדות התנועה, לפעילות תנועתית-פוליטית המותרת ליצירת מורל של חזית שמאל לבחירות הבאות.

לאחר סדרת התכנסויות של חברי מפ"ם בקיבוץ הארצי מתומכי היוזמה, סוכמו מספר נקודות:

★ לוותר בכאב על מלאכת ההתחמות בקיבוצי הקיבוץ הארצי, אף-על-פי שאיננו רואים בפעולה זו פגיעה כלשהי בעיקרון מקודש לתנועתנו ולנו. הוויתור מצידנו נובע מהביטחון שאחרת היה הדיון הפוליטי הפנימי מידרדר לאין ספור דיונים פורמליסטיים ופסאודו-פורמליסטיים, בהם אין לנו עניין. במקום להתמקד בנושאים הרעיוניים-פוליטיים העומדים על סדר יומנו.

★ לבקש ממוסדות התנועה והמפלגה להקים ועדת ארחוק לבחירת דרכי שיתוף פעולה עם ר"צ, ליצירת מורל אפשרי של חזית שמאל, בטרם תתקבלנה החלטות סופיות בנדון. אנו מעוניינים להיות משולבים בעבודת הוועדה הזאת.

★ על מפ"ם לדאוג למימוש החלטות קיימות בדבר הליכה משותפת עם ר"צ לבחירות הקרובות. אלה המזהירים בכנות עם החלטות המפלגה והוועד הפועל של הקבה"א, צריכים לדאוג להושיט יד של שיתוף פעולה, גם אם קיים חשש של תשובה בלתי מספקת מטעם ר"צ. גם אם חלילה זה יהיה המצב, אין אנו רשאים לשחרר את ר"צ מגילוי דעת באופן פומבי בנשא זה. קיים אינטרס מפ"מי מובהק מבחינה זאת. שמאל שאיננו מסוגל להתלכד, כאשר הפאשיזם באופק והגזענות משתוללת ברחוב, אין לו זכות קיום. על מפ"ם לדאוג להאיר בזרקורים המתאימים את האחראים האמיתיים לכישלון טראגי זה, במידה שהוא יתרחש.

★ חזית שמאל לקראת הבחירות לכנסת הי"2 הינה כורח מציאות, והאקט הרציונאלי היחיד הבא בחשבון מבחינה פוליטית. לכן, בכוונתנו להתמיד בפעילות הרעיונית בקרב קיבוצי הקבה"א במגמה ללכד את ההיבטים השונים הקשורים לבניית כוח שמאל של ממש בארץ, תוך התירה מתמרת למציאת שותפים נוספים למפעל זה.

כיצד מתיישבות נקודות אלו, שנמסרו בשמנו למזכירות הקבה"א (כי לא ניתנה לנו הזדמנות לענות בעצמנו על ההאשמות שהוטחו כלפינו) עם הודעתו של הח' אפרים רוזן לוועד הפועל בזו הלשון: "המזכירות מכירה בזכותו של כל חבר קיבוץ לזהם ולהאבק על דעותיו הפוליטיות אבל שוללת התארגנות סיעתית. היא בירך על החלטת החברים להפסיק פעילות זו" ("על המשמר", 21.9.87). האם אין הודעה זו מטעה את הציבור ותורמת לבלבול בקרב החברים, הן המתנגדים ליוזמה והן התומכים בה. הרי אין בכוונתנו להפסיק להיאבק על דעותינו.

מדוע ראה לנכון הח' אפרים רוזן לשלול התארגנות סיעתית שמעולם לא היתה קיימת? ומדוע פורסמו ב"על המשמר" רק דבריו, למרות שבו במקום היתה הכרעה מחלטת של התארגנות סיעתית כלשהיא מצידנו?

נכונים להתמודד עם הקשיים האובייקטיביים המלווים באופן טבעי כל ניסיון של שיתוף פעולה בין מפלגות, ועם המכשולים ה"אנושיים" המוערמים מבית ומחוצה לו, ותוך כדי פתיחות מירבית לדו-שיח במסגרת תנועתנו-מפלגתנו, אנו נמשיך במאמץ זה, כי הוא חיוני ביותר.

בשם יוזמי "מר"ץ":

ויקטור בליט רמות מנשה, ישראל מאש, גזית, ניסן הרפז, רמות מנשה, מוטי מלר, להבות הבשן, דני פילק, זיקים, גוגה קוגן, להבות הבשן, משה רוזן, ניר יצחק, מיכאל רביד, דליה, סלסו גרברז, רמות מנשה, דני קויט, געש, דב אביטל, להבות חביבה.

מאת יוסף שמי

נגועים מבטן

מיספר הילדים, חולי האיידס מלידה — גדל והולך. אימהות מכורות לסם נוטשות את ילדיהן עוד במחלקת היולדות

לפי הנתונים האמריקניים, עולה בקצב מהיר מאוד חלקם של הכושים ובן של צבעונים ממוצא לאטיני בקרב נגועי איידס. בשכונות הנבשלות של השחורים, הפורטוריקנים ובדומה יש אחוז גבוה של נרקומנים, המשתמשים שימוש חוזר במזרקים ובכך מזריקים לעצמם את הנגיף. זה עלול לעורר רגשות גזעניים. במקביל לכך עולה מיספר הילדים שיוצאים לאוויר העולם נגועים בנגיף האיום. השבועון "שפיגל" עשה סקר בקרב מנהלי מרפאות שליד בתי-החולים האוניברסיטאיים, ומצא כי בגרמניה נולדו יותר ממאתיים ילדים עם המחלה, ועוד 600 נושאים בדמם את נוגרניה. לא ידוע מיספרם של אלה שנדבקו בעירוי דם. במשפחות רבות מתעוררת כבר עכשיו בעייה — מי יאריך ימים יותר ההורים או הילד החולה.

הקורבנות הראשונים נרשמו כבר ב-1983, התינוקות מתו מדלקת ריאות, מחלה אשר בדרך כלל אינה גורמת לתוצאות כה חמורות. הרופאים החליטו לשמור את הסרום של הנפטרים ואחרי זמן, החל ב-1985, יכלו כבר לוודא במידה רבה של סבירות, כי התינוקות נקטלו על-ידי איידס.

בהאמבורג עשה כבאי הנשמה מפה-לפה לילד, שנראה כי הוא חדל לנשום. אחר כך הסתבר שהילד נגוע באיידס. שבועות עברו, עד שהאיש ניגש לבדיקה ועד שקיבל תשובה כי לא נדבק.

אין מנוס מלידה

בכל זאת, הצוות הרפואי מטפל במסירות בנשים הרות, נרקומניות, אשר יש להן גם אנטיגנים נגד הנגיף הממית. הרופאים עוד לא יודעים בדיוק מה עדיף, ניתוח קיסרי או לידה טבעית. הילדים הנולדים לנשים נרקומניות חייבים לעבור ראשית כל "טיפול גמילה", ורק אחר-כך מתחילים לבדוק, עד כמה הילד נגוע בנגיף. מסתבר שלא תמיד הוא נגוע. אצל נשים צעירות מכורות לסמים, הנכנסות להריון "לא מתוכנן", נוסף משבר על משבר. הן מתחילות לחשוב על העתיד, מתמלאות פחד מנסות להשתחרר מהסמים או נכנסות לדיכאון עמוק עד כדי ניסיונות התאבדות. כאשר האשה מופיעה אצל הגינקולוג בשלב מוקדם של ההריון, אפשר עוד לחשוב על הפסקתו, אך במקרים רבים כבר מאוחר מדי ואין מנוס מלידה, אף כי אפשר שהרך ימות כבר במהלך הלידה.

גם לגבי האשה ייתכן מאוד, שתוך כדי ההריון והשינויים ההורמונליים הכרוכים בו, יתחזקו הגורמים השליליים הכרוכים בהידבקות בנגיף האיידס.

נרקומניות הרות יש לבדוק שוב ושוב עד שמתברר סופית אם יש או אין נגיף או מסוים. זה נותן זיק של תקווה לילדים אלה. ייתכן שהבדיקה אינה לגמרי חד משמעית, אך ייתכן גם אחרת. אין להוציא מכלל אפשרות, שהנגיף נעלם רק לכאורה, והוא יופיע שוב אחרי שיח התפתחותו של הווירוס איטית מטבעה.

כנגד השיטה של בדיקה שיגרתית מעלים עוד טענה — ריכוז ילדים במקום אחד יגרום להיווצרות שיכבת "מצורעים" — ילדים עם סטיגמה. בארה"ב היו התנגשויות על רקע זה, כאשר הורים התנגדו לקבלת ילדים נגועי איידס לבית ספר רגיל.

בדיסלדורף ובמינכן נשארו שני ילדים ללא אם, שנפטרה מהמחלה, וללא אב שאיש אינו יודע מיהו ואיפה הוא. את הילדים אימצו נשים, שכבר לא היו בגיל של לידה ובעזרת קרנות ממשלתיות מטפלות במעונות חולות, אחת משותפת חלקית. הנשים הללו אף הקימו עמותה לטיפול בילדי איידס נטושים. התמיכה הממשלתית לא באה בקלות, זה מובן, ורק נכונות היוצאת דופן של הנשים להקדיש מזמנן ונוחותן הצילה את התינוקות. גם חלק מהאימהות המכורות לסמים נוטשות את מחלקת היולדות בלי לדאוג לפרי ביטנן.

תעלומה גם לרופאים

אפידמיולוגים מניחים כי בשנים הקרובות תחול עלייה במיספר הילדים הנגועים בנגיף. "משופעים" באנטיגנים או חיים בצילה של המחלה, משום שנולדו לאם מכורה לסמים. שירותי הרווחה בגרמניה כלל אינם ערוכים להתמודד.

כעת יש כבר מיספר רב של תינוקות, שלקו במחלה בעודם ברחם אימם. אך לפני שנים מיספר, טוענים הרופאים, נדבקו בעיקר ילדים שלקו בהמופיליה וקיבלו עירויים של מרכיבי דם. הוריהם הוזהרו לשמור על היגיינה, בעיקר כדי למנוע זיהום בנגיף הצהבת. אך לא הרופאים ולא המטפלים בתינוקות לא ידעו, כי התרופה נגד המופיליה עלולה לזהם את המטופל בנגיף קטלני עוד יותר. בדיעבד נוכחו הרופאים לדעת, כי נושאי האנטיגן היו בין החולים בתדירות גבוהה מיוחד. לפי חישובים סטאטיסטיים יש בגרמניה כיום כ-600 בני 18 ומטה חולי המופיליה הנגועים בנגיף או באנטיגן. אחד מכל עשרים מאלה יהיה לחולה איידס ממש.

הורי ילדים חולים בהמופיליה חוששים שיידבקו באיידס מילדיהם, המדממים בקלות. האימהות חוששות שמא תוך כדי טיפול בילד מצאו את דמו, כשנפצע באצבעו בשעת משחק בבית או בחצר. עברו שבועות, עד שהחליטו לבסוף להיבדק אם אינם נגועים, ואם אין להם אנטיגנים. וזאת בתוך המשפחה. החשש ממגע עם חולה פוטנציאלי, עם אנשים מקבוצות סיכון, גדול עוד יותר אצל סתם אנשים, שאין להם חולה במשפחה, אך מודעים לסכנות. מכאן התופעה המדווחת מארה"ב, על ירידה יחסית בהידבקות באיידס בקרב ה"עליזים".

ועוד בענייני הילדים חולי איידס. לא תמיד המחלה מופיעה בצורתה הקטלנית ביותר. בני המשפחה זוכים לתקופות הפוגה, כשהילד מתנהג כרגיל, משחק, עושה מעשי קונדס. ההורים מחייכים ובוכים בעת ובעונה אחת.

בין אנשי מקצוע, אחים, אחיות, ואף כבאי אש מתפשט חשש מפני הידבקות תוך כדי פעולת הצלה, טיפול וכו'.

עקבות שלו בגופך. אצל כ-50% אחוזים יש תשובה "חיובית" (כלומר הידבקות) מוטעית. מנתוני שירותי הבריאות של מערב ברלין ניתן ללמוד, כי על כל 250 נשים הרות יש מקרה אחד של איידס. ההידבקות לא תמיד באה מהזרקת סמים, חלק בא פשוט מיחסי מין עם נגועים. העיר ברלין, כך אפשר ללמוד מהחומר שפורסם ב"שפיגל", מהווה איזור ברמה גבוהה של סיכון, "מיפגע גיאוגראפי". גם בערים הגדולות האחרות המצב אינו טוב בהרבה.

בדיקה שיגרתית — במחלוקת

ריבוי מקרי איידס בין נשים הרות נתן יסוד להצעה, לבצע בדיקה שיגרתית של כל אשה הרה. כנגד דרישה זו קמו רבים, הטוענים כי אין להטיל עומס נפשי וגם טירדה מיותרת על ציבור שלם בשל אחוז מיזערי של צעירות, הנגועות בנגיף או באנטיגן.

כאמור, הנושא מעורר חילוקי דעות ובין הרופאים נשמעת טענה, כי הנתונים אינם מלאים, שכן רק במקומות שבהם יש צוות מתאים ופועל במלוא המרץ, מתגלים הילדים הנגועים. כ-200 תינוקות נתגלו בפראנקפורט (40), מינכן (23), היידלברג (15), דיסלדורף האמבורג (10) פרייבורג (10), ברלין (20). רק בדיקה של כל הנשים ההרות עשויה לתת תשובה לשאלה, מה היקף התופעה. המצדדים בבדיקות שיגרתיות חוזרים ומדגישים, כי סקר של 2200 נשים הרות הראה כי על כל 250 היתה אחת נגועה. בניגוד לניסיון שהצטבר בארה"ב, אין לתמותת התינוקות גבוהה במיוחד, אם וכאשר יודעים מה מקור המחלות השונות הפוקדות את הילדים "ממוצא פגום", או פגומים בעצמם. מבדיקות ילודים, יוצא כי אצל שליש מאלה שנולדו בסימן של נוכחות אנטיגנים, נעלם האנטיגן אחרי זמן

בשאלה, כמו במדינה נגועה אף יותר ארה"ב. אין להטיל את העול על מתנדבים, אימהות שילדיהן כבר גדלו, או אנשים שיש להם נטייה לעסוק באתגרים. לכך יש להוסיף את גורם הסיכון שבטיפול בילדים נגועי איידס. בארה"ב נדבקו שלוש אחיות תוך כדי טיפול והאונה עבודה, זיהום חיצוני בדמו של חולה. בבריטניה נדבקה מטפלת שהיתה לה אקזמה בידיים. בארה"ב לקתה באיידס אם שטיפלה בתינוקת נגועה שלקתה בדיזנטריה, ונגעה בהפרשות מלאות דם. אך במקרים אלה הם יוצאים מן הכלל. בגרמניה נדבק ילד שקיבל עירוי מדמו של ילד חולה איידס. גם זה מקרה יוצא מן הכלל, שכן ילדים אינם תורמים דם.

מקרים אלה רק מלמדים, עד כמה קשה למנוע התפשטות הנגיף, שכן תיאורטית אף נשיקה יכולה לגרום להעברתו. אם כן, הילד לא יתנשק עם סבתא, עם אמא? עוד יותר קשה המצב בשכבות משכילות פחות, או בסביבות שבטיות כמו בארצות אפריקה.

לנגיף האיידס אין עד כה תרופה, גם אין חומר חיסון נגדו. ויש כל מיני הפתעות. בגרמניה נולדו תאומים לזוג הורים שלא הזריקו לעצמם סמים, והאב לא היה בי-סקסואל, הזוג טען כי לא באו במגע מיני עם מישהו מ"בחוץ", ובכל זאת אחד הילדים היה חולה איידס ואחרי חודשים מיספר נפטר. אך הילד השני היה נקי, וגם לא היו לו אנטיגנים. עברו שנה וחצי והילד מתפתח כרגיל. לרופאים אין תשובה לתעלומה.

במקרה זה ניתן רק להוסיף מה שנאמר לא פעם בכתבי עת רפואיים, כי הבדיקה אינה שיא הדיוק והשלימות. יש הרבה "פלוס פוזיטיב", אבחנה מעבדתית לא נכונה. לטעויות אלה יש לעתים תוצאות לא פחות חמורות מאשר כשהמעבדה לא מצליחה לגלות את הנגיף.

מנכ"ל לשנת בחירות

ויקטור מדינה
אבי "הריבית הרצחנית"

מינוי של ויקטור מדינה לתפקיד מנכ"ל האוצר מסמל את רצונו של שר האוצר משה נסים לראות לימינו טכנוקראט ואיש מקצוע. פעם נוספת רואה נסים שבעיניו עדיף מינוי לא-פוליטי, אם יהיה בו כדי לקדם את מטרות מדיניותו.

מדינה בא לאוצר עם רקורד מעורב. מצד אחד, אין איש חולק על ידיעותיו ועל שליטתו במציאות המשקית בישראל. המנכ"ל המיועד מכיר היטב את שוק ההון ואת שוק הכספים בישראל, כמנהל המחלקה המוניטרית של בנק ישראל הוא הביא לעולם כמה מהכלים והמכשירים של המדיניות המוניטרית. חולשתו של מדינה, בזהירות-יתר ובניסיון להיצמד למתכונים הפשוטים של ספרי הלימוד. הזהירות-יתר זו הביאה למה שמכונה "הריבית הרצחנית במשק".

אין דבר המשקף יותר תכונות כאלה מאשר התנהגות של בנק ישראל והמחלקה המוניטרית במחצית השנייה של 1985. מדינה, ויחד איתו הנגיד הקודם, משה מנדלבאום, לא האמינו בהצלחת התכנית הכלכלית. הבנק החזיק את הריבית ברמות כה גבוהות עד שחלקים שלמים של הסקטור העסקי נטו לקרוס. התוצאה — היה צורך להזרים סיוע תקציבי לאותם סקטורים, וכך נמנע העשיר בנק ישראל במדיניותו את בעלי הפקדונות השקליים. כלומר, מדיניות של העדפה להון הפיננסי.

ויקטור מדינה בא לאוצר בתקופה קשה. הוא יצטרף לנסים, ולממונה על התקציבים, דוד בועז, במאבקים הצפויים בשנת הבחירות. משימתו הראשונה תהיה בתחום התקציב לשנת הבחירות, אשר הכנתו תיכנס להילוך גבוה בשבועות הקרובים. יתכן שרצונו של נסים לראות איש חופשי מהתחייבויות פוליטיות על כיסא המנכ"ל בתקופת הבחירות הוא שמסביר את מינויו של מדינה.

צוות מול צוות

מצד שני, איש אינו יכול להבטיח למדינה שישאר בתפקיד המנכ"ל יותר משנה אחת. לאחר הבחירות הקרובות יתכן שלאוצר יכנס שר חדש, אשר יעדיף להביא עימו מנכ"ל משלו. מדינה יהיה מופקד אם כן על האוצר בתקופה קשה מאד, מה עוד שיבוא במקום עמנואל שרון, הנחשב כמנכ"ל מוצלח.

בתוך משרד האוצר תיווצר ככל הנראה קואליציה בין מדינה לבין סגן שר האוצר עדי אמוראי. שניהם רואים עין בעין עניינים רבים בשוק ההון, אותו ניהלו מאז נובמבר 1984. כך שמול הצוות ברונו-פרנקל יעמוד הצוות אמוראי-מדינה. אין ספק שהבדלי השקפות אשר לניהול המדיניות הכלכלית יבואו לידי ביטוי בדרך של כל אחד מהצמדים האלה. בסופו של דבר, נסים הוא זה שיצטרך להכריע, ובשנת בחירות דבר זה לא יהיה לו קל.

אילן אברהם

תאצ'ריזם

מילכוד מכירת סוף העונה

מכירת המניות של החברות הממשלתיות במחירי סוף העונה איננה הדרך היעילה לבניית "הקפיטליזם העצמי". דרך זו אומצה ע"י הימין השמרני בבריטניה צרפת וספרד. לדעת העיתון הבריטי "אקונומיסט", קיים מילכוד בשיטה זו. אומנם הציבור משתכנע לרכוש מניות ב-200 ליש"ט, כאשר הוא לומד מהעיתונות שניתן לממש זאת מיד כ-300 ליש"ט, אך כאן בדיוק טמון המילכוד — כ-60 אחוז מרוכשי המניות מכרו אותן מיד לאחר ההנפקה. את המניות רכשו החברות והתאגידים שרצו לשלוט במפעלי המונופולים הממשלתיים, בתחום הטלקומוניקציה והספקת שירותים ציבוריים.

הבסיס הפוליטי שמאחורי הפרייבטיזציה (החזרת מפעלים ממשלתיים לבעלות פרטית) של המפעלים הממשלתיים הוא הניסיון ליצור שכבה רחבה של בעלי מניות שתצביע בבוא העת נגד המפלגות, המאיימות בהלאמה חוזרת של מפעלים אלה. זוהי המגמה הפוליטית הסמויה שמאחורי התאצ'ריזם.

לדעת העיתון הבריטי, קיימות שיטות יותר זולות לעידוד השקעה רחבה של הציבור במניות, כגון הטבת מס להשקעות עד גבולות של 800 דולר לכל משפחה לשנה, ומתן ניכוי ממס בגין סכום זה וסכום נוסף לכל ילד במשפחה.

בישראל, בה כל פירות ההשקעה במניות רשומות בבורסה פטורות ממס, ניתן לשקול הצעה כזאת במסגרת רפורמה במס שתטיל סוף-סוף מיסוי רגיל על רווחי בורסה. השקעה עד תיקרה כזאת תבטל את הנימוקים, לפיהם מתן הפטור נועד לשרת את האלמנות והיתומים בלבד. ניתן לקבוע סף שמעליו כל רווחי הבורסה ייחשבו כרווחי עיסוק בניירות-ערך, ויחוייבו במס הכנסה רגיל.

צ.ט.

הסכם איזור סחר חופשי עם קנדה — דגם לישראל

חוזה הסחר המקיף בין ארה"ב לקנדה, שנחתם בימים אלה, יסייע לבלום את עליית הפרוטקציוניזם בארה"ב ויסלול את הדרך להגברת הסחר החופשי בעולם, אומרים כלכלנים.

"זו אחת הנקודות הבהירות המועטות שבמדיניות הסחר של מימשל רייגן", אמר מייקל אייהו מן המועצה ליחסי חוץ של ניו-יורק. לדבריו, יתכן שהחוזה יניע חברי קונגרס לשקול שנית חקיקת סחר שתשלול מן הנשיא חלק נכבד מסמכותו לשאת ולתת על שימת קץ לנוהגי סחר בלתי הוגנים.

סחר בלתי הוגן נחשב אחד הגורמים העיקריים לגרעון המסחרי, שבתקופת נשיאותו של רייגן הגיע לשיא של 156 מיליארד דולר והביא לסגירת מפעלים ולפיטורי מאות אלפי עובדים בארה"ב.

נוסף על כך, אמר אייהו, יוכיח החוזה למדינות החברות בגאט"ט כי שיתוף פעולה הינו דרך מועילה כדי לשים קץ לנוהגי סחר בלתי הוגנים, ולפתוח את הדרך להגברת הסחר העולמי.

הנשיא רייגן אמר בהודעה, כי החוזה ישמש דוגמה למדינות אחרות המשתדלות לשפר את יחסי הסחר שלהם וישמש כדוגמה לסיבוב אורוגואי של שיחות הסחר הרב-לאומיות (במסגרת גאט"ט).

חוזה הסחר בין שתי המדינות הושג לאחר מו"מ במשך 16 חודשים באוטאווה ובוושינגטון, ואחר-כך בישיבות מכריעות במשך יומיים, שהסתיימו דקות ספורות לפני המועד האחרון בקונגרס האמריקני. הקונגרס קבע מועד אחרון כדי שתהיה לו שהות של 30 ימים לשקול ולאשר חוזה כלשהו בטרם יפסיק את ישיבותיו בחודש ינואר הקרוב.

לדברי פקידים אמריקניים, משיג החוזה את רוב מטרותיהן של ארה"ב ושל קנדה, לרבות פתיחת שווקים משני הצדדים לסחר ללא מכס והקלה על השקעות הון אמריקניות בעסקים קנדיים, מן הבנקאות ועד למו"לות.

בוררות חובה

כן נכלל סעיף שקנדה קבעה כתנאי בל יעבור לחתימה, בדבר בוררות חובה כדי להגן עליה מפני הפרוטקציוניזם הגובר בארה"ב, המוסבה מבחינות רבות נגד הייצוא הקנדי. ארה"ב התנגדה תחילה לבוררות מחייבת, אולם ברגע האחרון הסכימה לפיתרון שיהיה לדעתה מקובל על הקונגרס הספקני. אנשי קונגרס רבים לא רצו שקנדה, או כל מדינה אחרת, תהיה פטורה מן החוק האמריקני.

שר המסחר הקנדי, פט קארני, שיחד עם שר האוצר מייקל וילסון עמד בראש הצד הקנדי במו"מ של הרגע האחרון, כינה את ההסכם "היסטורי". לדברי אייהו עדיין לא ברור אם החוזה יאושר בקונגרס. המימשל לא עשה די לשם יצירת קונסנסוס בגבעת הקאפיטול אשר יבטיח אישור, אמר. אך לדבריו, אם רייגן יצליח לשכנע את התעשייה בברכה שתצמח לה מן החוזה, עולם העסקים יוכל לנהל מסע שדולה מועיל שיביא לאישורו.

צוות אמריקני-קנדי משותף לבוררות, שימונה לפי החוזה האמריקני-קנדי, יעסוק במחלוקות ויבוא במקום ההליכים בבתי-משפט אמריקניים, שלדעת קנדה היו מכוונים נגדה. כן אמר אייהו, שסעיף החוזה בדבר בוררות חובה יהווה התחלה טובה להשגת הסכם דומה בשיחות גאט"ט העומדות להתנהל עתה בז'נבה. ארה"ב טוענת זה מכבר כי ליישוב סכסוכים במסגרת גאט"ט דרושות כיום עד 15 שנים, וגם אז זה אינו מחייב, ולכן חסר ערך לקידום הסחר העולמי.

רוברט טראוטמן, רויטר

מבזקים כלכליים

העתירות בוטלו

■ בית המשפט העליון דן במספר עתירות של נבחנים שעתרו נגד מועצת רואי החשבון בהקשר לבחינות לרואי-חשבון. בית המשפט לא נעתר לעתירות, ובמהלך הדיון שהתקיים ביטלו כל העותרים את עתירותיהם. כזכור, השיבה מועצת רואי החשבון על העתירות והבהירה את תקיפותן ואת האובייקטיביות של הבחינות ונוהליהן, והכחישה את הטענות שהועלו ע"י מספר נכשלים בהקשר לבחינות ולדרך בדיקתן. מהעובדות שהובאו לידיעת בית המשפט מסתבר, שהמרבית המכריעה של הנבחנים, בעלי ההסמכה האוניברסיטאית, עוברים את הבחינות תוך תקופה קצרה לאחר סיום לימודיהם.

600 אלף לחו"ל

■ בתשעת החודשים הראשונים של השנה יצאו לחו"ל 600,800 תושבים, לעומת 519,400 שיצאו בתקופה המקבילה אשתקד — גידול של 16%. כשליש משיעור העלייה נובע מגידול במספר היוצאים למצרים, אליה נסעו בינואר-ספטמבר 1987 כ-39,900 תושבים, לעומת 15,100 בתקופה המקבילה אשתקד. למעלה ממחצית מהיוצאים לחו"ל ב-1987 (כ-319,000), נסעו בחודשי הקיץ, יולי-ספטמבר, עלייה של 17% לערך לעומת קיץ אשתקד.

הסטודנטים יתחרו

■ לקראת הכנס הישראלי השישי לתיב"ם ורובוטיקה, שייערך בתחילת דצמבר בגני התערוכה בת"א, תיערך תחרות של עבודות סטודנטים נושאות פרסים כספיים ותעודות הוקרה. התחרות תתמקד על עבודות סטודנטים שיעסקו בנושאי תיב"ם ורובוטיקה בכל הענפים, ובמיוחד בשטח הבנייה. לכנס יגיעו מאות מהנדסים מהתעשייה הישראלית, וכן כ-50 מרצים ואורחים מארה"ב ומאירופה. השנה, שלא כבעבר, יתוספו לכנס ימי עיון וסמינרים, במגמה להעמיק את הידע המקצועי בנושאים כגון יישומי רובוטיקה, מערכות "מומחה", בינה מלאכותית, מערכות תיב"ם למשרד קטן ועוד.

מיסוי מלכ"רים

■ מגזר המלכ"רים פנה לוועדה לרפורמה במיסוי בראשות פרופ' איתן ששינסקי בבקשה להגדיל את יתרת הזיכוי בגין תרומות למוסדות ציבוריים ללא כוונת רווח. הזיכוי כיום עומד על 68 אלף ש"ח. ולדברי עמותת המלכ"רים סכום זה מכתיב במקרים רבים את היקף התרומה. מנכ"ל העמותה, שעשוע חסון, מבקש להגדיל את התיקרה עד ל-100 אלף ש"ח, צמוד למדד ינואר 87. כן מבקשת העמותה לפטור ממיסוי את החזר ההוצאות למתנדבים הפועלים במוסדות ללא כוונת רווח.

חמישה ימי עבודה

■ 96% מהמועסקים במפעלי התעשייה של הסקטור הציבורי עובדים שבוע עבודה מקוצר. 47% מכלל 315 אלף המועסקים בתעשייה עבדו במאי 1987 שבוע עבודה מקוצר, דהיינו 5 ימי עבודה בשבוע. 43% מהמועסקים עבדו 6 ימי עבודה בשבוע ולגבי 10% מהמועסקים טרם התקבלו נתונים, נמסר מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. עוד נמסר, כי במפעלי התעשייה בסקטור הציבורי בהם 41,000 מועסקים, עבדו מרביתם 5 (96%) ימים בשבוע. במפעלי התעשייה בסקטור ההסתדרותי, שהעסיק במאי השנה 60,000 איש, כ-45% עבדו 5 ימים בשבוע ואילו 48% עבדו 6 ימים בשבוע. במפעלי התעשייה בסקטור הפרטי שהעסיק במאי השנה 215 אלף עובדים עבדו 39% מהמועסקים 5 ימי עבודה בשבוע ו-49% עבדו 6 ימים בשבוע.

שוודיה נגד האיידס

■ ממשלת שוודיה החליטה להשתתף בכ-10 מיליון דולר בתוכנית ארגון הבריאות העולמי, המתכוונת לסייע ל-100 מדינות מתפתחות בהכנת תוכנית פעולה למניעת התפשטות מחלת האיידס בשטחיהן. כן החליטה שוודיה להקציב תמיכה מיוחדת לשתי מדינות באפריקה, מוזמביק וטנזאניה, בסכום של 15 מיליון דולר.

מיסוי שכר דירה

■ עפ"י חוק השכרת דירה למגורים (תיקון 75 לפקודה) מאוגוסט 87, נקבע שיחיד יכול לשלם 10% מהכנסותיו משכ"ד בלי לפתוח תיק במס-הכנסה — בתנאי שס"ה הכנסותיו, כולל הכנסות אשתו וילדיו, אינן עולה על 1,000 ש"ח. תשלום 10% חייב להתבצע תוך 30 יום מקבלת שכ"ד. הסדר זה חל גם על מי שקיבל שכ"ד כאמור לפני אוגוסט (החל מ-1.1.87), בתנאי שישלם תוך 60 יום את המס בסך 10%. מאחר שהסדר זה פג תוקפו אתמול, פועלת נציבות מס הכנסה להארכת המועד להסדר. אורחים המעוניינים להיכלל בהסדר יכולים לפנות החל מיום א' (18.10.87) אל משרדי השומה באיזור מגוריהם ולשלם את המס המגיע.

מארתון בנקאות

■ לקראת ה-20 באוקטובר, המועד האחרון לקבלת הוראות פדיון מבעלי המניות הבנקאיות המוסדרות, הודיעו בנק לאומי ובנק דיסקונט על הארכת קבלת הקהל בסניפים. ב-18-20 באוקטובר יפתח בל"ל את סניפיו ברציפות מ-8 בבוקר עד 7 בערב. דיסקונט יפתח בימים אלה 56 סניפים, מ-8.30 בבוקר עד 8 בערב, ברציפות. ברשימה זו כלולים כל מוקדי ההשקעה בבנק. אם הלקוחות לא יתנו הוראה לבנקים לפדות את המניות עד ה-20 באוקטובר, המניות הבנקאיות שברשותם יהפכו לסחירות החל ב-1 בנובמבר.

גלגלי הבורסה

שמועות על פיחות קרוב הקפיצו את השוק ואת הדולר השחור

אתמול התחלפה מגמת הירידה בעלייה מוגברת בשוק המניות. 246 שערים עלו, לעומת 48 שירדו ו-147 שנשארו בלי שינוי. ערך השוק של המניות החופשיות עלה אתמול כ-2.3%, ומתחילת השנה ב-37%. מניות ההסדר עלו אתמול ב-0.1%, וב-22.6% מתחילת השנה.

מגמת עלייה בלטה אתמול גם בשוק איגרות החוב. הצמודות למדד עלו ב-0.08%, ומתחילת השנה ב-20.5% בממוצע. הצמודות למט"ח עלו ב-0.48% ומתחילת השנה ב-22.9% בממוצע.

המחזור במילווה קצר מועד היה כפול מאשר בשוק המניות ובשוק איגרות החוב גם יחד.

סל המטבעות עלה אתמול ב-0.25 אג', ל-1.6819 ש"ח, ושער הדולר היציג עלה ב-0.50 אג', ל-1.6035 ש"ח.

דולר נוסעים — 1.8928 ש"ח, והדולר השחור נע בעלייה בין 1.71 ל-1.73 ש"ח. סוחרים בשוק השחור הפיצו שמועות על אפשרות של פיחות השקל ביום ו' אחרי המועד שניתן למחזיקי מניות הבנקים בהסדר (20 באוקטובר) להודיע, אם הם רוצים לפדותן בסוף החודש או להוסיף ולהחזיק בהן עוד שנתיים. בשוקי המטבעות בעולם חל שיפור בדולר ארה"ב ביחס לכל המטבעות העיקריים, חוץ מהליש"ט. הבנק המרכזי של בריטניה התערב במסחר, כדי למנוע עליית שער הליש"ט ל-3 מארקים גרמניים. ההתערבות עצרה את עליית הליש"ט בשער 2.998 למארק.

במסחר במניות בשערים משתנים נשארו רק 2 שערים ללא שינוי (של מרכזית ואלדן ע"ש), כל השערים האחרים עלו. העלייה הגדולה ביותר — 7.2 אחוזים — עלתה הכשרת הישוב, עם חידוש המסחר בה. גם המחזור הגדול ביותר — כ-192 אלף ש"ח — היה בהכשרת הישוב. מדד המניות עלה מ-152.06 ל-155.44 ב-4 הסיבובים ב"משתנים". במסחר הרב-צדדי אחרי הצהריים עלה מדד המניות ל-156.46.

המחזור בשוק המניות כולו הסתכם ב-9.5 מיליון ש"ח, מזה 7 מיליוני ש"ח במניות החופשיות וכ-2.5 מיליון ש"ח במניות ההסדר.

במניות ההסדר נעו עליות השערים בין 0.2% (דיסקונט א') ל-0.8% (דיסקונט ב'), לעומתן נעו הירידות בין 0.1% (אי די בי א' וב' וכללי) ל-0.7% (מימון סחר 6). תשואותיהן השנתיות במונחים דולריים נעו בין 11.46% (אי די בי רג') ל-12.05% (הפועלים למוכ"ז). הפועלים ע"ש 11.93%.

במניות הבנקים המסחריים שמחוץ להסדר נרשמו רק עליות שעריהם כללי מ"ר 1 (6.1), פ"י. ב'. (3.1).

במניות התעשייה בלטו העליות בקונסורציום אופ' (12.5), נגב אופ' (11.4), אחים בולוס (10.2). ב-10% עלו: ארזים, אטאס, רוגוזין, בולוס אופ', עדר, עוז 5. לעומתן בלטו הירידות: מ' פ' גליקו (14.9), תאת (10.8), ב-10% ירדו גלי זוהר.

במילווה קצר מועד נעו התשואות השנתיות בין 12.90% ל-14.95%, תוך מחזור של 33.1 מיליון ש"ח.

בשוק איגרות החוב עלה אתמול המחזור ל-7.1 מיליון ש"ח, מזה 4.7 מיליון ש"ח בסוג "שגיא" וכ-1.2 מיליון ש"ח ב"גליל" (4.25%). בצמודות למדד נרשמו תנודות שערים עד 1%. בסוג "בריזה כפולה" הגיעו התנודות עד 3%. בצמודות לדולר נרשמו תנודות עד 2%. אליאנס דיווחה על הפסד של 3.25 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של 1987.

אלחנן הורוביץ

העורך הכלכלי: צבי טימור

מופע — הפרש הכחול רוכב שוב

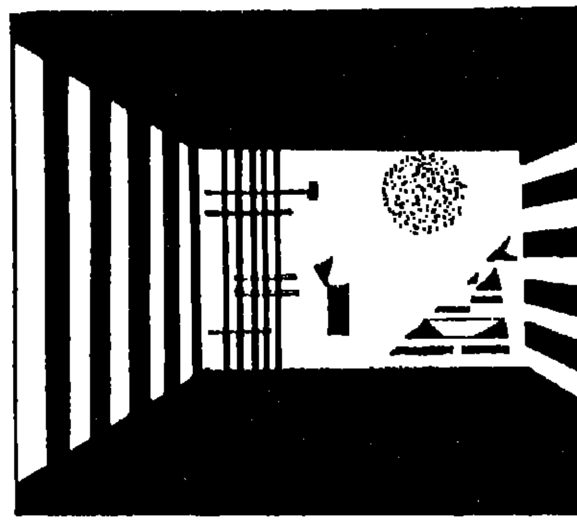

„תמונה בתערוכה" תיאטרון התמונות של קנדינסקי.

מאת גיורא מנור

השאלה, האם קיים איזה יחס קבוע, או לפחות כזה המבוסס על חוקיות כלשהי, בין הצליל, הצבע והתנועה, העסיקה רבים. למשל, המשורר הגרמני הקלאסי גתה חיבר תורת־צבעים שלימה משלו, מבלי לדעת, כמובן, ששוני הגוונים בקשת אינו אלא אורך הגל השונה שלהם. והוא שם לב לקורלציה מסויימת בין צבע לרגש האנושי. אם כי אפשר לטעון שייחס זה אינו אלא מוסכמה. למשל לגבי הסיני, הצבע הלבן הוא גוון האבל והעצבות, ולא השחור, כמקובל אצל עמי המערב.

נכון שבעולם הטבע הצהוב הוא, על פי רוב, תמרור־אזהרה ובעליו רעילים ומסוכנים, כגון צרעות, אבל הלוא גם פרחי בר נעימים ובלתי מסוכנים צהובים: מכאן ועד לביטוי שאנשים אויבים „צהובים" זה לזה, הדרך רחוקה. לאחרונה נתכרכנו ב„זמן הצהוב" של דוד גרוסמן והתשובה של בגין ג'וניור, „הזמן הכחול"...

המלחין הרוסי סקריאבין, למשל, בנה „עוגב־אורות" שלם, שתפקידו היה לקשר בין צלילי המוסיקה לאורות צבעוניים, למצוא כביכול ביטוי צבעוני לצלילים.

למעשה, התנועה והמחול ממש מבקשים להם להיות ביטוי צורני־צבעוני למוסיקה, המלווה אותם. כי לא רק המקצב והקצב, אלא גם העושר הריגשי, הבא לידי ביטוי בתגובת הכוריאוגרף למוסיקה, יש בו כרומאטיות משמע צבעוניות (עצם השימוש במונח זה במוסיקה מעיד על קרבה לחוויות, כרומאטיות אינה אלא „צבעוניות", במקרה זה של האקורדים השונים.)

הנסיון לבודד את הצבעוניות מצורות החפצים, היה כבר נחלת הציירים המנייריסטים מסוף הרינסאנס ואילך, שהשימוש בצבעוניות „בלתי טבעית", החורגת כאילו מגבולות השטחים והצורות, היתה לסממן אופייני ליצירתם. אבל רק מהפכני סוף המאה ה־19, האימפרסיוניסטים, ניסו שימוש זה באופן נחרץ, על ידי ביטול היחס של 1:1 בין הגוון לאובייקט, שהוא „שייך" לו.

האקספרסיוניסטים אף הרחיקו לכת, על ידי השימוש בצבע לכשעצמו, ללא „צורה", והלא המופשט שבצבעים הוא האור הצבעוני, הצובע כביכול, חלל ריק.

ואסילי קאנדינסקי, אחד מראשי האקספרסיוניזם של ראשית המאה שלנו, נמשך לנסיונות ליצור תיאטרון מופשט — וזה כמובן מעורר מיד את השאלה קארדינאלית הבאה: האם יתכן תיאטרון או מחול בימתי ללא דמות האדם? כבכתב־העת „הפרש הכחול" הוא תיאר, העוד בשנת 1912, את עקרונות אמנות הבימה המופשטת שלו, וכדוגמא הביא את יצירתו „הצליל הצהוב". נסיונותיו המעשיים יותר בתחום הבימוי המופשט נושאים את הכותרות: „הצליל הירוק", „שחור/ לבן" ו„ארגמן".

רק אחד מנסיונותיו בוצע ממש על הבימה. זהו מופע על פי המוסיקה מאת המלחין הרוסי מודסט מוסורגסקי, „תמונות בתערוכה", מופע שנוצר במסגרת ה„באוהאוס", בשנת 1928.

אפשר לומר, שזה, למעשה, תרגום של תרגום — כי המלחין ניסה ביצירתו לבטא סידרת תמונות, שצייר ידידו ויקטור הארטמן, תמונות באמת ריאליסטיות, הבאות לידי ביטוי תוכניתי ביצירה לפסנתר של מוסורגסקי, (שהכל מכירים בתיזמור של רימסקי־קורסאקוב).

אמר קנדינסקי: „אם המוסיקה משקפת משהו, הרי אין אלה הציורים, אלא חוויותיו של מוסורגסקי לנוכח התערוכה, המגיעות הרבה מעבר ל„תוכן" המצוייר, ושמצאו לעצמן צורה מוסיקאלית טהורה."

המופע של קאנדינסקי בוצע בעיר דסאו באפריל שנת 1928, בתקופה בה שהה בית־הספר של ה„באוהאוס" בעיר זו, אולפנה שבה פעל, למשל גם אוסקאר שלמנר, יוצר „הבאלט הטריאדי", שבו דמויות שלושת הרקדנים הפכו, בעזרת תלבושות גיאומטריות לצורות רחוקות מדמות האדם, באלט מופשט, שמתחלק לשלושה חלקים (מכאן שמו, „טריאדי", משמע „שלישוני"), הקרויים לפי הצבע השולט בהם, „צהוב", ורוד" ו„שחור". מוזר - ואולי לא — שבספר שיצא על ידי אמני ה„באוהאס" על התיאטרון הנסיוני שלהם, קנדינסקי ונסיונו הבימתי, הקרוב כל כך לתפיסתם של שלמר וחבריו, אינו נזכר כלל...

יתכן ונסיון זה היה עוד ראדיקאלי מזה של שלממר, אגב, ששוחזר מיספר פעמים בשנים האחרונות. כי אצל קנדינסקי אין למעשה דמויות אדם על הבימה כלל, פרט ל„תמונת שמול ושמואליק", שני היהודים המתווכחים אצל הארטמן/מוסורגסקי, אלא צורות וצבעים נעים כלבד.

כדי להפעיל את המופע, ששוחזר על ידי שני מורים לתפאורה באקדמיה של האמנויות בברלין, מרטין רופרכט והורסט ביר, נחוצים יותר מעשרים „מפעילים" ומנגנון בימתי מורכב. העיצוב של קאנדינסקי נשמר היטב בספר־בימוי מרוייק, שניהל עוזרו של קאנדינסקי בשעת החזרות, הלא הוא בנו של הצייר השווייצי קלי, פליכס קליי, שאף עזר בשחזור.

המופע נוצר עבור פסטיבאל האמנויות של ברלין בשנת 1984, וזכה לתהודה כה רבה, שיוצריו המשיכו במופעים, ועד כה השתתפו בפסטיבאלים ברומא, פררה, ליון שבצרפת בבריסל ובערי גרמניה, כגון שטוטגארט, פרייבורג ופראנקפורט.

המופע עומד להיות מוצג בישראל ב־22,21,20 באוקטובר ב„בית דני" בתל־אביב וב־24 וה־25 בתיאטרון ירושלים. חלקו הראשון של המופע יוקדש לביצוע שירים מאת מוסורגסקי המחזור „ללא שמש", הוא מחזור השירים לומר כס, ששימש את להקתו של ירון מרגולין במופע שלה בפסטיבאל ישראל השנה.

קונצרט ראשון — שפה עכשווית טובה

מאת אביבה שלח

קונצרט למנויים מספר 1 (סדרה 6) של התזמורת הפילהרמונית הישראלית בניצוחו של זובין מהאטה עם רוזלינד פלאורייט (סופרן). התוכנית: קמינסקי — פתיחה סימפונית; ברליוז — „מות קליאופטרה" — תמונה לירית לסופראן ולתזמורת; פרוקופייב — סימפוניה מספר 5 אופ. 100. היכל התרבות, 12.10.87.

התוכנית השניה של הפילהרמונית פתחה גם היא, כמו קודמתה, ביצירה ישראלית. הפתיחה הסימפונית של קמינסקי, שנוגנה במלאת 15 שנים לפטירתו, היא יצירה קצרה בה שולבו במיומנות רבה סיגנון עתיק השואב ממקורות הלחן הגריגוריאני וטכניקת הבארוק הקונטרפונקטית בשפה עכשווית טובה. יצירה יפה שנוגנה בחן רב.

הדראמה בעיצומה הוא נושאה של „מות קליאופטרה". אין זה עוד מחזור שירים שנושאם אהבה, געגועים ויופי. זהו ביטוי של אשה - מלכה שאבד עולמה ורק במוות נצח תמצא שלוה לנפשה. ברליוז יצק בתמונת יגון זו את כל עושר דמיונו הפורה. בשפה לירית עדינה ובתיזמור מבריק זעק את אימת ההכרעה הבלתי נמנעת. רוזלינד פלאורייט יצרה דמות הירואית מלכותית, מלאת עוצמה, רוויית יגון ועוז החלטה והרשימה כשירה מרגשת.

ביצוע רענן ויפה של הסימפוניה החמישית מאת פרוקופייב סיים קונצרט מהנה.

מוסיקה — בבאר־שבע מחכים ליום הדין

העונה הארבע־עשרה בסינפונייטה הישראלית

מאת יוסי שיפמן

מבחינת לוח הארועים כבר החלה העונה בדרום. העמוד הראשון, בלוח השנה הזמה, שמחלקת הסינפונייטה לידידיה הרבים, תפוס בקונצרטים שנקראים „סינפוביוף", „סינפופופס". בהמשך יש גם „סינפוקלאסיקה" ו„סינפוקמסוס". בשנת הראשונה בשהגימיק היחצ"ני הזה היה חדש עוד היה בו מעט חן. היום, לאחר מיספר שנים, הוא נשמע בערך כמו „ישראאקטיין", „ישראאשטיין", „ישראאבנקי", „ישראאנוף" ו„ישראבלוף". כבר לא מצחיק. הגיעה העת לחשוב על שמות חדשים לארועים המוסיקליים.

העונה הבלתי רשמית, כאמור כבר חחלה, אבל באמצע אוקטובר מנגנים בסינפונייטה את „יום הדין" של טלמן, עם מקהלה מגרמניה ועם שני סולנים. יצירה זו, שמבצעים לעיתים רחוקות ביותר, פותחת גם את היכל התרבות הבאר־שבעי החדש. אולם שגם התיאטרון המקומי יתחיל להופיע בו.

בדרכה המיוחדת, שקנתה לה אוהדים רבים בבאר־שבע ובכל הארץ, בונה הסינפונייטה מארג תוכניות מסקרן, שבו לוקחים חלק סולנים ידועים יותר וגם ידועים פחות. את התיקים לדרך המיוחדת של התזמורת קבלו מנדי רודן ונגניו גם בסיוריהם בחו"ל, הסיור האחרון היה בארה"ב (פעם ראשונה של הבאר־שבעים), והביא בעקבותיו גל של ביקורות אוהדות ביותר, וידידים חדשים לתזמורת.

בין הסולנים המוכרים נפגוש על במת הסינפונייטה את האבובן הצרפתי הנפלא מוריס בורג', את זמרת הסופרן היפנית מיצוקו שיראיי, הפתעת עולם. הליד הגרמני שתשיר את מוצרט ואת הנדל, את מקהלת מונטוורדי מגרמניה, את המקהלה הקאמרית ההולנדית ואת הפסנתרן והמנצח טומש ושארי.

סולנים ומנצחים ישראליים בנוסף למנהל המוסיקלי מנדי רודן, יהיו הזמרת גילה ירון, הפסנתרנים טניה זלצמן ומיכאל בוגוסלבסקי, הכנר ירון פרנסקי, המנצחים יצחק תמיר, אודי מאיר, יובל צליק סטנלי ספרבר ומאיר מינסקי. הקלרניתן אילן שול ועוד. מחו"ל יגיעו הכנרת היפנית מיומי פוג'יקאווה, והויולנית נובוקו אימאי, הנבלאית מיוריאל נורדמן ועוד.

התוכניות כוללות יצירות מוכרות משל מוצרט, ובר, רוסיני, פרנק סטרווינסקי, בטהובן, שנברג, מהלר, פנדרצקי, היידן באך והינדמית, ראוול, אייבס וכריטן. פחות מוכרים הם קאליוורדה, עיבודו של מאהלר לרביעייה של שוברט, מתיוס, הרליס ואלברס.

מן הרפרטואר הקל נשמע את יוהן שטראוס, את אופנבך, ולסיום העונה את „רוזן מסקואלה" האופרה הקומית של דוניצטי.

עם תוכנית מרשימה, הקלטות של ת"קים, ומנהל מוסיקלי, העושה במקצועיות גם בניהול התזמורת הלאומית הבלגית והאקדמיה למוסיקה בירושלים, הסינפונייטה זקוקה ל„התחשבות" כתזמורת הדרומית, שכל מטרתה להביא מוסיקה לסביבתה הטבעית. העונה הארבע־עשרה היא מתמודדת ובהצלחה בין שיום...

רדיו — „הבימה" — הקלטות נדירות

יום שידורים מיוחד לרגל חגיגת יובל ה־70 לתיאטרון „הבימה", ישודר בגלי־צה"ל, ביום ו', ב־16.10.

במישדר „בילוי נעים" בן 3 שעות החל מ—09:00 יובאו קטעים נדירים בקולותיהם של ראשוני התיאטרון שהלכו לעולמם: רובינא, מסקין, קלצ'קין, וברטונוב. כן יתארחו במישדר מיטב שחקני־התיאטרון, הבמאים והמנהלים שעבדו ב„הבימה" במשך שנות קיומה.

עוד ישודר באותו יום המופע הפומבי — „באידיש זה נשמע יותר טוב" — שהופק השנה ע"י גלי־צה"ל במיגע ה„בימה" כמחווה לתרבות, להומור ולזמר האידי. עורך ומפיק מולי שפירא. מנחה: דן אלמגור.

ב — 14:00 תשודר התוכנית — „אבות ובנים על הבמה" — קטעים מקרב לזיכרו של שחקן „הבימה" ארי קוטאי ז"ל ובו משתתפים אבות ובנים בתיאטרון ובבידור. העבדי המספרים על החיים המשותפים בעבודה ובבית. בין המשתתפים: ישראל ומשה בקר, נחום ואודי בוכמן, דליה פרידלנדר והנה אילה אשרוב ואחרים. מנחה: עודד קוטאי. מפיק העריב: אלכס קוטאי בנו של ארי קוטאי ז"ל. מפיק הקלטה: גיא פינס. עורכים לשידורה ליאור פרידמן ויורם רוזה.

קולנוע — ליבה שייך לאבא

„לו הייתי כאן" — ב„דיזנגוף" תל־אביב

אמילי לויד ב„לו הייתי כאן"

מאת יעל ישראל

עוד מורדת צעירה ומגרה הגיעה למסכינו. הפעם, לשם שינוי, היא בריטית, ולא ילדונת מצומקת, אלא במעט אשה פורחת. היא חצופה, מנבלת את פיה, בוררת, מבולבלת ודיי מקסימה. ברקע יש ילדות קשה, יתמות ואב צבוע, ועכשיו היא נחנית לעשות סקס, למרות שהיא רק בת 16, וללעוג למוסר הויקטוריאני המגוחך של שכניה המתחסדים בעיר בריטית קרתנית, אי שם בראשית שנות ה־50.

מדובר כאן בעוד סרט התבגרות. כמו גיבורת סרט ההתבגרות האמריקני „שכנוע עדיך", גם לינדה גיבורת „לו היית כאן" מתקשה להכנס לעולם ההתבגרות הנכסף והמפחיד. אבל היא עושה זאת ביתר תעוזה. היא אקטיבית, שולחת לשון מתריסה לעולם, שלא מבין אותה, ולפעמים מראה לו גם את עכוזה. היא מנסה למרוד ולא בדיוק יודעת איך לעשות זאת בלי לפגוע בעצמה. מאותה סיבה היא קופצת למיטות בלי הבחנה, כדי לקבל קצת תשומת לב. רוצה להדהים ולזעזע — בעיקר את עצמה. רוצה שידעו שהיא קיימת, וסופה שהיא נשארת עם כרס עגלגלה, ומאהבים אדישים, המפוזרים על פני כל העיר, בלי לדעת אם הם ה„אב המאושר".

ובסך הכל מה רוצה הקטנה, שכאשר העניינים נעשים קשים מנשוא, נוהגת להתחבא במתבן — קצת חום, קצת אהבה מאבא. כי הלב שייך לאבא — שרה פעם בלונדינית אחת בשם נורמה ג'יין.

הסיפור מוכר, סיפור התבגרות. גם התקופה — שנים ספורות בתום מלחמת העולם השנייה — כבר טופלה רבות בקולנוע. וכך גם השכבה החברתית של בני המעמד הפועלים. הבמאי והתסריטאי הוא דייויד ליילנד, מי שכתב שני תסריטים מעניינים ל„מונה ליזה" ול„שירותים אישיים", שאף הם עוסקים בשכבה חברתית דומה. גם בסרט „לו היית כאן" בבימויו הוא משתדל להגיש סיפור אנושי סוציולוגי קטן, מתובל בהומור קליל.

את לינדה המורדת מגלמת שחקנית צעירה בשם אמילי לויד. גם היא רק בת 16 ומאוד מזוהה עם לינדה שהיא מגלמת. כמו מורדת צעירה אחרת, שרלוט גינזבורג, כוכבת הסרט הצרפתי „המורדת" — גם אמילי היא בת למשפחת שחקנים. אביה וסבה הם שחקני במה בריטיים, ואמה היא סוכנת שחקנית ידועה. בינתיים „לו היית כאן" הוא סירטה הראשון של אמילי. על התפקיד כבר קיבלה הרבה מחמאות בפסטיבל קאן האחרון.

הסרט יוקרן החל ב־16.10

הגליל ניצח בשבדיה ומכבי חיפה גבר על וילרבאן

הפעם הגליל הפגין

שרות „על־המשמר"

כדורסלני הפועל הגליל־העליון עשו אמש בשטוקהולם צעד רציני לעבר בית־רבע־הגמר בגביע־אירופה למחזיקות־גביע, כאשר הגנו נצחון־חוץ במשחק הראשון על אולוויק שטוקהולם — 93:95. הגומלין יהיה ביום שלישי, בשבוע הבא, בכפר־גלעדי.

עם הישמע שריקת־הסיום אמר מאמן הגליל, מולי קצוריו: „אני מאושר מהנצחון. יצרנו מקדמה חשובה." המאמן האמריקני של אולוויק, אייבן דאנקו, היה מאוכזב: „היינו צריכים לנצח לפחות בבית. בחוץ יהיה קשה מאוד".

כדורסלני הגליל גילו משחק מלוכד, לחמו היטב וכל שחקן תרם כמיטב יכולתו. שני הזרים, מרטין ופירמן, התעלו אבל גם ליף, הנפלר ופליישר היו בכושר טוב. משחקם היה נמרץ ותכליתי.

המשחק היה הפכפך, מרתק והתעלה לרמה גבוהה. בדרך כלל היה המאבק שקול. בדקה ה־18 הוליכה הגליל - 40:43, אולם כשתי דקות קלעו השבדים 9 נקודות ללא מענה והוליכו בהפסקה — 43:49.

נדנדת הסלים נמשכה גם במחצית השנייה. בדקה ה־32 היה שיוויון אחרון — 73:73. שחקני הגליל נטלו את היוזמה לידיהם והוליכו עד לסיום. יתרונם הגיע ל־90:95, אך השבדים צימקו בסל של 3 נקודות בשניית הסיום.

השיפוט היה מצויין וגם האירוח. 600 צופים חזו במשחק. לפני שריקת הפתיחה לחצו את ידי הכדורסלנים, שגריר ישראל בשבדיה, הראל; ח"כ שולמית אלוני ונציג אגרסקו בסקנדינביה.

● להפועל הגליל־העליון קלעו: מרטין 28, ליף 25, פרימן 19, הנפלר 13, ופליישר 10.

● לאולוויק קלעו: פרום 31, צ'סמן 26, סאבו 11, ג'ונסון 10, ראם 9, אנדרסון 4 וגטפורס 2.

● כדורגל

מאת ראובן חנניה

נבחרת הכדורגל הלאומית של ישראל הביסה אתמול אחה"צ את נבחרת העתודה במשחק אימון 0:8 לאחר 0:4 במחצית.

המאמן הלאומי מיליאנקו מיהיץ' קטע את המשחק עשר דקות מן הסיום לאחר שחשש מפגיעה רצינית במוראל שחקני נבחרת העתודה.

הנבחרת הלאומית שיחקה היטב, למרות שהרכבה חסר דניאל בריילובסקי וגם הקשר הצעיר של מכבי תל־אביב אלון נתן. בשערים התולקו שלום תקווה 2, משה איינברג 2, אורי מלמיליאן 2, יגאל מנחם ואבי כהן.

● טניס

הצגה ראשונה טניס — רק כך נתן לכנות את משחק־הראווה שנערך אתמול בירושלים, ובו גבר ג'ימי קונורס על עמוס מנסדורף — 4:6, 6:3, 2:6.

ג'ימי קונורס הוכיח, לאחר פתיחה טובה של מנסדורף, שהוא שחקן מושלם. לא רק בטניס אלא גם בתנועותיו הכימתיות, מלאות ההומור, הבאות לידי ביטוי במשך כל ההצגה. ג'ימי החינני שילב רצינות עם מהתלות.

ג'ימי קונורס כפי שצולם אתמול בירושלים. (צילום: רחמים ישראלי)

ערב ישראלי מוצלח בגביע אירופה בכדורסל ★ הגליל העליון הפתיע את אולוויק שטוקהולם 93:95 ★ מכבי חיפה רכש יתרון נאה בבית מול וילרבאן הצרפתית 89:103 ★ עכשיו באמת צפוי לנו חורף חם חם בגביעי אירופה

רק 14, חבל

מאת יוסף גלזר

כדורסלני מכבי חיפה התאוששו אמש משני הפסדי פתיחת העונה בליגה הלאומית כאשר גברו במשחקם הראשון בשמינית גמר גביע קוראץ' ברוממה על הקבוצה הצרפתית וילרבאן 89:103 (40:52).

לפני פתיחת המשחק בודאי היו החיפנים חותמים על נצחון בהפרש בין 14 נקודות אך לאור מה שהתרחש בסיום המשחק היתה להם סיבה טובה להיות מאוכזבים. שלוש דקות מן הסיום הוליכה חיפה בהפרש מבטיח יותר 79:99 אולם אז שיחקו הישראלים של חיפה בצורה מופקרת שגררה במישרין את צמצום ההפרש.

ג'ו בינון עם 26 נקודות ו־15 ריבאונדים היה כדרכו הבולט בקבוצתו אולם את ההפתעה הנעימה סיפק תומר שטיינהאואר עם עשר נקודות, 11 ריבאונדים ורוח לחימה מעוררת הערכה. לעדי גורדון וארי רוזנברג שקלעו שלושה סלי שלוש נקודות, כל אחד, היו דקות טובות אך בסיום לא השכילו לשמור על היתרון הגבוה. דורון שפע וג'ון פלאורס הבריקו ודעכו חליפות.

בוילרבאן הרשים שחום העור וילי ריידן עם 29 נקודות בהם סל שלוש נקודות בשניות הסיום ומשחק הגנה מעולה. שחום העור נוריס בל סובל מפגיעה ולא שיחק במחצית השניה. השחור השלישי ארי לאמי היה חלש וגם הבינלאומי אריק בניו איכזב במחצית השניה אחרי פתיחה טובה.

האורחים הוליכו רק בפתיחה 0:2 ו־1:5 אך חיפה רכשה יתרון 7:8, 12:16, 34:38 ו־40:52 בהפסקה.

כבר היה 21 הפרש

במחצית השניה המשיכה חיפה להוליך 49:64, 62:80, 69:90 (הפרש שיא בדקה ה־34), 79:99 ו־89:103 בסיום.

לעומת שיפוטו הטוב של היוגוסלבי בוריסלב זוטיץ הירבה השווייצרי ממוצא יהודי־מארוקני מישל בן־דיין בנו'מין לשגות, וקיפח בעיקר את החיפנים.

עובדה מצערת: רק 1000 צופים הגיעו למשחק. אלה שלא באו החמיצו משחק לגמרי לא רע וגם מנעו מקבוצתם אוירה ביתית אשר כל כך חיונית בזירה האירופית.

● קלעו למכבי חיפה: בניון 26, גורדון 17, שפע 16, פלאוורס 16, רוזנברג 14, שטיינהאואר 10 וברנע 4.

● קלעו לוילרבאן: ריידן 29, קילה 12, פסטרס 11, בניו 11, בל 10, למי 6, בוסנייר 6 וקונסטאן 4.

מיקי יפרד מהנבחרת (סופית) במשחק נגד נבחרת יוון

הוועדה המקצועית קיבלה את פנייתו של הכדורסלן הותיק ● ישולבו יותר צעירים בנבחרת ● מאמן לאומי במשרה מלאה ● בחירת ג'מצ'י כקפטן לא היתה במקומה ●

מאת יצחק ויסדוף

מיקי ברקוביץ', בעל מספר השיא בהופעות בנבחרת ישראל בכדורסל, ביקש אתמול מהוועדה המקצועית של האיגוד לפרוש מהנבחרת הלאומית כשחקן והפעם באופן סופי.

הוועדה המקצועית קיבלה את פנייתו של הכדורסלן הוותיק (כמעט 34) והיא תמליץ בפני נשיאות האיגוד שתתכנס בשבוע הבא להפרד ממיקי בצורה מכובדת במשחק הנבחרת נגד נבחרת יוון ביום ראשון ה־25 באוקטובר.

הוועדה המקצועית קיבלה גם החלטות על כשלון הנבחרת במשחקי אליפות אירופה דרגה ב' שנערכו בבולגריה. בין ההמלצות שיובאו בפני הנשיאות צויינו מספר עובדות כאשר העיקריות הן שהנבחרת תיבנה בשנתיים הקרובות, עד למשחקי אליפות אירופה הבאים, על־ידי שחקנים צעירים. הוועדה רואה צורך חיוני שהשחקנים הישראלים שיהוו את סגל הנבחרת ישולבו יותר במשחקי הליגה של קבוצותיהן. בעניין זה אין הוועדה יכולה לקבל החלטות ולפיכך היא תבדוק את העניין דרך מרכזי הספורט ותנסה למצוא דרך לפתרון יעיל.

כן המליצה הוועדה המקצועית שהמאמן הלאומי יועסק בעתיד במשרה מלאה על־ידי האיגוד בלבד, עובדה שתמנע ממנו לאמן קבוצה. עוזרו של המאמן יוכל לאמן גם קבוצה כרצונו. לנבחרת יצורף מאמן כושר ורופא שילווה אותה בכל משחקיה בארץ בחו"ל.

כמו כן מומלץ לקבוע מראש בתכנית משחקי הליגה פעילות מיוחדת לנבחרת בלבד. בתקופת ההכנות של הנבחרת למשימה כלשהי מומלץ כי השחקנים יועמדו לרשות המאמן בהתאם לתכנית שתיקבע מראש. הוועדה ממליצה לשלוח „מרגל" לכל משחק של נבחרת שתתמודד נגד הנבחרת הלאומית שלנו במשימות רישמיות.

לגבי הקפטן החליטה הוועדה המקצועית כי בעתיד ייבחר קפטן לתפקיד לאחר שיוכח שהוא בעל תכונות של מנהיג עם הכרה לאומית. חברים בוועדה ציינו אתמול כי בחירתו של הקפטן הקודם דורון ג'מצ'י לא היתה במקומה.

לגבי מינוי עוזר מאמן נדחתה ההכרעה לאחת מהישיבות הבאות כיוון שהנושא לא אקטואלי כיום.

נושאים נוספים שנדונו היו נהלי לקיחת ציוד שיתבצע מעתה ואילך על־ידי השחקנים (בעקבות מקרה לאסוף), מומלץ להקפיד על שלמות המשלחת ביציאה מהארץ ובחזרה (מקרה ברקוביץ' ושחקני הפועל חולון שיצאו לפולין), מומלץ לשלב איש חינוך־פסיכולוג לנבחרת בכל שלב בהכנותיה, מומלץ שמנהל הנבחרת יאשר את תוכנית הטיסות והנסיעות יחד עם אנשי הוועדה המקצועית (מקרה הטיסה לדמשק).

הוועדה המקצועית קיבלה בחיוב את הזמנת איגוד הכדורסל האיטלקי לנבחרת ישראל לבוא ולהשתתף בטורניר שייערך ב־17 עד 19 ביוני 1988 בהשתתפות נבחרות איטליה, צ'כיה ומערב גרמניה שבוע לפני משחקים הקדם אולימפיים בהולנד.

איגוד הכדורסל נוטה לקחת על עצמו את אירגון וביצוע משחקי ליגת הקיץ שייערכו בתקופת הפגרה בהשתתפות שחקנים ישראלים.

עוד ישראלי לשמינית־הגמר בפרס־הגדול ברמת־השרון:

בלום הלהיב מול סטיין

וידנפלד, בן ה־17, סחט מערכה מגילברט ● גליקשטיין נוצח ● נצחון קל לקונורס

מאת אריה גוטליס

גלעד בלום, המדורג מספר 8 בטורניר הפרס־הגדול, הנערך ברמת־השרון, דילג אתמול בזריזות לסיבוב השני על פני משוכה גבוהה ברמתו של כריסטו סטיין מדרום־אפריקה — 6:3, 5:7, 4:6.

בלום, שהפגין טניס תכליתי ומלא־הקרבה, ידע להתגבר בקור־רוח על פיגור של 6:3, במערכה הראשונה ו־5:4 במערכה השנייה. במצב של 5:5 שבר בלום את הגשה האדירות של יריבו ומכאן ואילך שלט במשחק עד לסיומו. „עצם עלייתי למשחק כפייבוריט, הקהל הרב, ובו רבים מבני משפחתי וחברי במרכז הטניס, גרמו לי להתרגשות. לקראת סוף המערכה השנייה, והמכרעת, חזרתי לעצמי ולכושרי הטוב" — ציין בלום.

וידנפלד המפתיע

רביב וידנפלד, בן ה־17, גנב את ההצגה ביום השני שנעל את משחקי הסיבוב הראשון ליחידים, כאשר סחט מערכה מגילברט, היהודי־אמריקני, אלוף הטורניר אשתקד, והמדורג מספר 2 בטורניר ו־12 בעולם.

גילברט ניצח במשחק כולו — 3:6, 6:4, 0:6. במערכה בה ניצח וידנפלד (4:6) הוא כבר הוביל 5:0. „חוסר נסיוני ורגלי החלשות מנעו ממני סנסציה" — ציין רביב.

את האכזבה הישראלית סיפק שלמה גליקשטיין, כשנוצח על־ידי יריב נוח ברמתו של הארגנטיני אדוארדו מאסו — 4:6, 6:1, 6:3.

גליקשטיין התנחם בעלייה לסיבוב הבא במשחקי הזוגות כשגבר יחד עם בן־זוגו, המערב־גרמני האנסדיטר בוייטל, על רוני בתמן משבדיה ואנדריו קאסל מבריטניה — 6:2, 3:6, 6:7.

המדורג מספר 1, ג'ימי קונורס מארה"ב, גבר בקלות על האיטלקי אלברטו פאריס — 2:6, 1:6. כל זאת לפני שעלה לירושלים. למשחק־הראווה עם עמוס מנסדורף.

שאר המשחקים אתמול: ג'רמי בייטס (בריטניה) — מויר (דרום־אפריקה) 2:6, 2:6, מיטר לונדגרין (שבדיה) — בריאן לוין (דרום־אפריקה) 0:6, 1:6, מיכאל וסטפאל (מערב־גרמניה) — הנס דיטר בויטל (גרמניה) 2:6, 2:6, 6:7, מארק דיקסון (ארה"ב) — דיוויד אנגל (שבדיה) 6:1, 6:7.

בזוגות: בראון וצימרמן (ישראל) — בויר והורנינג (גרמניה) 2:6, 3:6, 4:6, אנגל ונורל (שבדיה) — דניאל ונאור (ישראל) 6:3, 6:2.

בלום נגד דיקסון

במשחק המרכזי שיתקיים היום יתמודדו גלעד בלום מישראל ומארק דיקסון מארה"ב, במשחק שלישי ביניהם בזמן האחרון. במשחק שנערך לפני פחות משבוע בפורטוגל ניצח בלום.

שאר המשחקים: מנסדורף (ישראל) — מרנשטיין (ישראל), לונדגרין (שבדיה) — מאסו (ארגנטינה), דיקסון (שבדיה) — קמפבל (דרום־אפריקה), פרקיס (ישראל) — גילברט (ארה"ב), בייטס (בריטניה) — ואדבוקל (הולנד), קונורס (ארה"ב) — וסטפאל (גרמניה), קאסל (בריטניה) — פוס (גרמניה).

במשחק המרכזי בזוגות יתמודדו בלום פרקינס מישראל נגד גילברט מארה"ב ומנסדורף מישראל.

פעילות אירופית־ישראלית היום ומחר

האלופה יוצאת לדרך

מאת יצחק ויסדוף

אלופת ישראל בכדורסל מכבי תל־אביב, תפתח מחר, ב־8.30, בהיכל הספורט ביד אליהו את הופעותיה במסגרת משחקי גביע אירופה לאלופות כשתתמודד עם אלופת פורטוגל, ספורטינג ליסבון.

הפורטוגלים הגיעו אמש לישראל, ספק אם קבוצה זו תהווה מכשול לקווין מאגי, קן בארלו ויתר כוכבי הנוצצים.

בשורות ספורטינג ליסבון משחקים שני שחקנים אמריקנים: ג'יימס גריפין (2.05) ומייק פולדן (1.98).

עוזר מאמן מכבי ת"א גבוס ויקטור חזה במשחק של ספורטינג ליסבון. הוא לא מזלזל ביכולת קבוצה זו והשווה את יכולתה לזו של הפועל הגליל העליון.

גם מאמן האלופה הישראלית רלף קליין לא מקל ראש ביריבה: „כל משחק הוא משחק קשה. מכבי ת"א שיחקה כבר פעמיים בליגה נגד יריבות שעל הנייר היתה צריכה לנצח בלי בעיות. העובדות מראות אחרת. אני מקווה כי הרבק בין השחקנים יתפס. יש לנו שחקנים יוצאים מהכלל, השאלה כיצד ישתלבו מבחינה קבוצתית.

ישפטו סטוורוס דוביס (יוון) וקרל יונגבורד (פינלנד). המשקיף יהיה יוסף ברגמן.

שמידט וגלושקוב ברוממה

חובבי הכדורסל בעיר הכרמל יזכו מחר, ב־8, בחוויה יוצאת דופן. באולם ברוממה יופיעו שניים מכוכבי הכדורסל באירופה ביום — אוסקר שמידט מבראזיל והבולגרי גלושקוב ששיחק בעונה שעברה בליגת האנ.בי.אי.

שמידט המשחק בשורות קאורטה האיטלקית, ככר 5 שנים רושם ממוצע של למעלה מ־35 נקודות לאחר 4 מחזורים בליגה האיטלקית. קאורטה ניצבת במקום הראשון בטבלה. בתחילת השבוע קלע שמידט לסל קאנטו 54 נקודות, עובדה המסבירה באיזה כושר הוא מצוי.

הקבוצה האיטלקית עמדה לנחות בישראל אחרי חצות, אך קשה להניח כי שמידט, גלושקוב ויתר חבריהם מקאורטה מדירים שינה מעיניו של יריב ורשיצקי, מאמן הפועל חיפה, המודע ליכולת הגבוהה של האיטלקים שיתייצבו מחר מול חניכיו.

הקבוצה האיטלקית תופיע בחמישיה שתכלול מגוון של כדורסלנים בינלאומיים משלוש ארצות. אוסקר שמיד (29, 2.04 ברזיל), גיאורגי גלושקוב (27, 2.07 בולגריה), מרגנרו ג'נטילה (1.90, איטליה), פייטרו ג'נראלי (2.09, איטליה) ורג'ו דונדוני (1.98). המחליף הראשון אף הוא בינלאומי מנבחרת איטליה סאנדרו דה־לניילו.

הפועל חיפה שהלכה על פני הירידה היוונית פאנאתינאקוס אתונה בסיכום שני המשחקים בסיבוב הראשון בגביע קוראץ' תנסה להוות יריב שקול לשחקני קאורטה. חיפה מודאגת מהפגיעה של כוכב הקבוצה רולנד יוסטון. ורשיצקי מקווה שיוסטון יהיה כשיר למחר, אך גם כך סובלת הפועל חיפה מהרכב מדולל כשרק 6־7 שחקנים מסוגלים ליטול חלק במשחק.

את הפועל חיפה מדאיגה יותר הליגה. ביום שני הפועל חולון ולאחר מכן הדרבי החיפני נגד מכבי. העובדה שהקבוצה סוחבת על גבה שני הפסדים בשני המחזורים הראשונים של העונה, מפנה את המאמצים לליגה כאשר משחקי גביע קוראץ' מהווים בונוס בלבד.

ישפטו בוריסלאב זוטיק (יוגוסלביה) ומישל בן דיין (שוויץ) המשקיף — מרדכי נהרי.

שרף ואליצור נתניה חושבים על נצחון, לא על הפרש

מאת יצחק ויסדוף

דאריוש זליג, כוכב נבחרת פולין, ביקר עם נבחרתו בישראל במסגרת משחקי ביום הפועל. אז התעניינו בזליג מספר קבוצות ישראליות, אך הצלף הפולני העדיף לבסוף את קבוצת אוסטנד מבלגיה ששילמה עבורו 100 אלף דולאר.

אוסטנד, יחד עם זליג, תהיה במוצאי החג יריבת אליצור נתניה בסיבוב השני של משחקי גביע קוראץ'.

קבוצת סאן אייר אוסטנד, אחת הקבוצות הוותיקות והמנוסות בליגה הבלגית, תתייצב ב־8.30 באולם אליצור נתניה עם הרכב מגוון שכולל שחקנים בלגיים, אמריקנים ופולני אחד. בנוסף לזליג מופיעים בקבוצה הבלגית מריק בראון (2.09) מתאורה המשחק אף בנבחרת בלגיה הארד רינס (1.89), והבין־לאומיים איוון ורברק (2.08) ואדי מאנס (2.01).

אליצור נתניה, סיימה ללקק את פצעיה מהפסד הליגה להפועל ת"א (85:72) בשבוע שעבר. מאמן הקבוצה צבי שרף החדיר בשחקניו התלהבות מחודשת לקראת המאבק בגביע קוראץ'.

צבי שרף אמר: לי יש ניסיון במשחקי גביעי אירופה. שחקני אליצור טריים במאבקים אלו. אני שמח שהצלחנו לנצח בסיבוב הראשון פעמיים את היריבה היוגוסלבית (שיבינק שיבנקה) שעמדה מולנו. לנו ברור שנצטרך קודם כל לנצח ורק אחר כך לחשוב על הפרש. אין לנו יתרון ששני המשחקים יהיו אצלנו כבית. צריך לשחק טוב. יש לנו כלים לכך ואני מקווה כי הקהל יהנה".

ישפטו אנדראס טסגמילוס (יוון) וגוקן גונאלפ (טורקיה). המשקיף — שלום גרינבוים.

ובנות גבעת־חיים תעשינה היסטוריה

מאת יוסף זהבי

במישחקה הראשון במסגרת גביע אירופה למחזיקות גביע בכדורסל לנשים תארח הערב באולמה קבוצת הנשים של הפועל גבעת חיים את הקבוצה היוגוסלבית החזקה שיבנק שיבנקה. המשחק יחל ב־8.

לשחקניות הישראליות תהיה זו הופעת בכורה במסגרת אירופית. ההתכונה לקראת המשחק היא רבה. הקבוצה היוגוסלבית הגיעה אתמול וקיימה אימון. בשורותיה שתי כדורסלניות מעל 1.90 מטר.

קבוצת הפועל גבעת חיים תתבסס על שחקניות הנבחרת אלומה גורן ורונית רימנט.

ישפטו סטירוס דוביס מיוון וקרל יונגברד מפינלד. המשקיף — יוסף ברגמן.

הכרעה בשלושה בתים

מאת שבח בן־גבריאל

תשעה משחקים יתקיימו הערב במוקדמות אליפות אירופה לנבחרות בכדורגל. בכמה בתים ייערכו משחקים שיקבעו את הבכורה בהם.

בבית 1 תארח ספרד את אוסטריה. בראש צועדת רומניה, שמקדימה בהפרש שערים את ספרד. צרפת תארח את נורבגיה בבית 3. המשחק לא ישנה לשתיים שכן ברית־המועצות כבר הבטיחה את השתתפותה בגמר כשסיימה בשבת בתיקו 1:1 במזרח־ברלין עם מזרח־גרמניה.

שני משחקים יהיו בבית 4: אנגליה תארח את תורכיה, ויוגוסלביה את צפון־אירלנד. לאנגליה יתרון של 3 נקודות על יוגוסלביה, אך עם משחק עודף. בית 5 הוא מהמעניינים ביותר.

על הבכורה נאבקות יוון, הולנד ופולין. ליוון 9 נקודות משישה משחקים, ומקדימה בנקודה את הולנד, עם משחק פחות. הערב יופיעו שתי הראשונות בחוץ: יוון תתמודד בבודפשט עם הונגריה, והולנד בוארשה נגד פולין.

משחק מסקרן יתקיים בבית 6, בקופנהאגן, כששתי הראשונות, וולס ודנמרק, יתמודדו ביניהן. לכל אחת מהן 6 נקודות.

גם בבית 7 יהיו שני משחקים, וגם בו מאבק ה„טריו", כאשר בולגריה, עם נקודת יתרון על אירלנד ועם משחק פחות, תשחק בבאבלין, ואילו בלגיה, השלישית בטבלה, עם 3 נקודות פחות מאשר לבולגריה, תיפגש בגלאזגו נגד סקוטלנד, שכבר יצאה מהתמונה.

משחק נוסף יהיה בשבת, בבית 2, כאשר שוויץ תארח את המועמדת לעלייה, איטליה.

גן פורח בשממת הכורכר

60 שנותיה של „עין־שמר" ניכרות בשדרת הפיקוסים המקבלת את הבא בשערי הקיבוץ, בדי הענפים וצמרותיהם משתרגים זה בזה ומסתירים את עין הרקיע. השנים ניכרות בבניינים הישנים ובציבור הוותיקים.

לכתוב על קיבוץ משימה קשה היא ומורכבת. הקיבוץ הוא רב־פנים ולצד הישגים חברתיים ומשקיים יש גם שעות של חסד וכאב. הקיבוץ מורכב מציבור רב של אנשים שבאו ממקומות שונים ואורח־חייו בפרט למאות ואלפי ימים של שיגרה אפורה, שביחד יוצרים את הגוף החי והנושם הקרוי קיבוץ, והוא כבר לא ילד ובעצם בן 60 שנה.

עין־שמר נימנית על 11 הקיבוצים הוותיקים של התנועה. הקיבוץ מונה 376 חברים ומועמדים וכ־700 נפש. מזכירי הקיבוץ, אילן לוטן ויהודית סגולי, יודעים לספר כי זהו הקיבוץ הקטן ביותר (יחד עם „מרחביה") בקבוצת הקיבוצים הוותיקים. הם גם מציירים תמונה דמוגרפית קשה למדי: כ־100 חברים הם מעל גיל 70 וקיים פער בגילאי 55־70. קבוצה גדולה של חברים בגילאי־הביניים וקושי גדול בקליטת הבנים וצעירי המשק, מכבידים על הקיבוץ.

בסה"כ הבעיות והקשיים של התנועה הקיבוצית אינם חולפים מעל ראשנו ואנו מתמודדים עם הקשיים כדי להמשיך ולקיים את החברה והמקום. את התמונה המשקית מצייר בפרוס שנת ה־60 רכז המשק, חגי אריכמן.

לעין־שמר, הוא אומר, משק מגוון של חקלאות ותעשייה. החקלאות מהווה כ־30 אחוז מההכנסות ומבוססת על גידולי־שדה שעיקרם כ־3000 דונם של כותנה, מטעי אבוקדו ששטחם כ־400 דונם וכ־300 דונם של פרדס. כמו כן החלו לטעת מנגו. בעבר הצטיינו מטעי עין־שמר, בנשירים למיניהם: תפוחים, אגסים, שזיפים ופקאן. בקיבוץ טיפחו ופיתחו זנים כמו תפוח „הענה" המפורסם. במשך הזמן חוסלו הנשירים והמטע הוסב לאבוקדו ופרדס.

משק־החי כולל רפת עם 270 חולבות המניבה כ־2.5 מיליון ליטר חלב (מעל 9000 ל' לפרה), ושני לולים לבשר עם מיכסת־בשר של 460 טון שכרגע לא מייצרים את כולה.

בקיבוץ יש שני מיפעלים: הבכיר מיפעל „הגומי" המייצר טוליות לחידוש צמיגים, צינורות מכל הסוגים — לחקלאות, ריתוך וריסוס — בכל הקטרים עד 1 צול. המיפעל מייצר בערך של 6 מיליון דולר מהם 4 לייצוא. המיפעל מתמודד עם שלוש בעיות: רווחיות בלתי־מספקת, עבודה בתנאים של רעש, לכלוך ועשן, וכן מחסור בעובדים נוספים כדי להגדיל את התפוקה. חגי, מגדיר זאת כחוסר פרופורציה בין מיספר העובדים לתפוקה.

במיפעל עובדים 55 חברי־קיבוץ וכ־13־12 שכירים. המיפעל נמצא כיום בבדיקה ובקרוב יוחלט על מגמות וכיווני התפתחות.

המיפעל השני „מיני פלאסט", החל דרכו כמיפעל תעסוקה למבוגרים בקיבוץ מתבגר. המיפעל מייצר בעיקר צלוחיות וכוסיות פלאסטיק לשימוש רפואי ומעבדתי. המיפעל מייצר כמיליון דולר ועובדים בו כ־15 איש.

במשך הזמן יצאו הוותיקים מהעבודה במיפעל והשתלבו בעבודה במיסגרת מחלקה של גומי ממוגנט. מהתמונה שמצייר חגי נראה כבירור, כי הכנסות המשק בכללותן (כ־10 מיליון דולר) אינן מספיקות והכיוון המתבקש הוא ללכת להשקעות כדי להגדיל את המחזור, אם ע"י השקעה בקיים ואם על־ידי חיפוש מיפעל נוסף.

היום כאשר באים לקיבוץ כה שוקק חיים והומה אדם מתקשים לדמות את שהיה פה רק לפני 60 שנה.

בקורות הקיבוץ נכתב: „באפריל 1927 מונה הקיבוץ 54 חברים מהם 18 חברות". על הרכבו המיקצועי נכתב: „14 חקלאים במקצוע הירקנות, חברה אחת כוורנית, 2 עגלונים, 3 טייחים, 2 רצפים, 2 בנאים, נפח אחד, מסגר אחד, חייט אחד ואופה אחד".

באותה תקופה נאבק הקיבוץ קשות באבטלה ומחסור בעבודה.

שנתיים מאוחר יותר נכתב בעלון־המשק על שני נציגי־הקיבוץ שבוססו בחולות „כורדאני" בואך חיפה כשנעליהם בידיהם כדי לקחת חלק בהקמת „הקיבוץ הארצי".

בשנת 1936 הגיע מספר החברים ל־115 ומיספר הילדים ל־14. שומו שמים זו היתה גם שנת־שיא בהכנסות — 5950 לא"י. עלון המשק של אותה שנה משקף גידול מתמיד בימי המחלות הנרשמים לחברים וגם הסיבה לכך רשומה — מחלת הקדחת, שרק 10 אחוז מהחברים לא חלו בה. בשנת 1945 גדל הקיבוץ ל־135 חברים ומיספר הילדים הגיע ל־89. המשק התבסס על 1850 דונם פלחה, 3 טרקטורים, מכבש וקומביין. כן כלל המשק 116 דונם פרדס, מטע־שזיפים ומטע־תפוחים שהשתרע על 72 דונם, מכון להורעה ו־3 אוטומובילים לעבודות־חוץ. 50% מהחברים כבר גרו בבתי־אבן ורק 12 אוהלים נותרו.

רמת החיים עלתה עד מאוד, וההוצאה השנתית לחבר הגיעה ל־42 לא"י, רחמנא ליצלן. בשנות ה־50 היתה תנופה משקית גדולה ועימה משבר חמור, עבודה שכירה

(המשך בעמוד 17)

לקיבוץ עין־שמר
החוגג 60 שנות
התיישבות
שאו ברכה חמה ביום חגכם
להמשך הפיתוח והשגשוג
✦
מחלקת הבנייה של הקיבוץ הארצי
המחלקה הטכנית של
קיבוצי השומר הצעיר בע"מ

לקיבוץ עין־שמר
שכנים ושותפים לדרך
יישר כוחכם במלאת
לכם שישים שנה
✦
בית עין־החורש

לקיבוץ עין־שמר
החוגג 60 שנות
התיישבות
שלוחה ברכתנו החמה
להמשך דרך פורה ומשגשג
ברכת
קיבוץ להבות־חביבה

לקיבוץ עין־שמר
החוגג
60 שנות עלייה לקרקע
שאו
ברכת שכנים חמה
קיבוץ המעפיל

לחברי קיבוץ עין־שמר
בחגכם ה־60
שאו ברכה חמה
להמשך דרך פורה ומשגשג
✦
בית מענית

לקיבוץ עין־שמר
החוגג 60 שנות
עשייה
שלוחות מיטב ברכותינו
להמשך הדרך
קיבוץ ברקאי

מים בקיבוץ!

היום כאשר פותחים בעין־שמר את הברזים והמים קולחים מהם, קשה קצת להאמין שלא תמיד זה היה כך, אבל ותיקי המקום ידעו גם זמנים אחרים ושונים. כשעלו ראשוני עין־שמר על הקרקע לא היו להם מים. עגלה ועליה 3 חביות היתה נוסעת הלוך ושוב לכרכור השכנה ומביאה מים, אותם היו שואבים למיכל בן 9 קו"ב וממנו היו שותים, מתרחצים ומכבסים.

את חלקת הפרדס הראשונה שניטעה על שטח של 35 דונם ב־1932 היו משקים מחביות שהובאו מפרדס סמוך.

כתוצאה מפעילות נמרצת ואינטנסיבית אצל המוסדות אושרה לקיבוץ הקצבה של 273 לא"י להוצאות קידוח. שיחות עם קודח מקצועי שהסתובב בארץ העלו שצריך 1200 לא"י. כך או כך החלו לקדוח. קודחים וקודחים, המקדח נשבר כמה פעמים, אבל לבסוף בעומק 70 מ' מוצאים מים ובאר שהניבה 150 קו"ב לשעה.

ששון ושמחה. כל הקיבוץ ממהר לבאר. שולחים טלגרמה לקונגרס־הציוני בבאזל, שם נמצא חברינו צבי לוריא, המודיע על כך לד"ר רופין, המודיע ליושב־ראש הקונגרס וזה מעל הבמה מכריז: „באדמת עין־שמר נמצאו מים".

גן פורח בשממת הכורכר

(המשך מעמוד 16)

הגיעה בממוצע יומי ל־28 עובדים. על המשק מעיב צל חברתי חמור בפילוג של 1951 עוזבים את הקיבוץ כ־40 חברים מהשלמה הצעירה. בשנות ה־50 נקלטים ראשוני הבנים במשק, ובשנות ה־60 מתבסס המשק ועימו הענפים החקלאים. התעשייה עומדת בפתח.

קצרה היריעה מלהביא את סיפורה של עין־שמר על 60 שנותיה, על מאות חבריה, על כל היש הגדול שנוצר מאין.

אבל דומה כי הקיבוץ התברך בתופעה שהיא יוצאת דופן: מיספר האמנים שבין חבריו כ־40 והם עוסקים בתחומי־הספרות והשירה, המחול, הצליל, הצילום, הפיסול, הקולנוע והמקור. ללא־ספק הם מעניקים לקיבוץ ייחוד משלו. הדבר בא לידי ביטוי ברמה התרבותית הגבוהה המאפיינת את אירועי הקיבוץ וחגיו. שמא בקיבוץ בו נקהלו כל־כך הרבה אמנים ויוצרים טבעי שהקרקע בו תהיה פוריה ובשלה ליוזמות לא שיגרתיות. משוגעים לדבר יש נמצאים רבים ושונים. אופיו של הקיבוץ ליברלי מאוד והוא מונע פעמים רבות ע"י יוזמות פרטיות ומשוגעים לדבר.

זהו על קצה המזלג סיפורה של עין־שמר לרגל 60 שנותיה. סיפורה של קהילה קטנה ראשונית נאחזה בשממת כרכור והקימה גן פורח ומשרש באדמתו ונושא עיניו ל־60 השנים הבאות.

לקיבוץ עין־שמר
ביום חג ה־60
לייסודכם
שלוחות לכם מיטב הברכות
עידן משרד למדידות ותכנון בנין
פרדס חנה, רח' דרור, טלפון: 06־377292

לקיבוץ עין־שמר
ביום חגכם ה־60
שלוחות מיטב הברכות
ואיחולי הצלחה
בי"ס לנהיגה „יעד"
גאולה וחיים דרור
חדרה, רח' רמב"ם 25, טל' 06־336574

לקיבוץ עין־שמר
ביום חגו ה־60
שלוחות ברכות להמשך שגשוג והתעצמות
✦
מוסך דיוקו
ג'מל ותאופיק ביארס
בקה אל־גרביה. טלפון: 06־377797

לקיבוץ עין־שמר
ביום חגו ה־60
ברכות
מצוות בית מרקחת „הנשיא"
חדרה, רח' הנשיא 42, טל' 06־324231

לקיבוץ עין־שמר
במלאת לכם 60 שנה
לייסודכם
ברכות ואיחולים להמשך הצלחתכם
חיים קליאוט בע"מ
אספקת דלקים ושמנים לתעשיה והקלאות
דלק וסולר לחימום ביתי
רכישת שמן משומש (שרוף) בכל חלקי הארץ
הובלה ושרות במיכליות החברה באחריות מלאה
משרד ותחנה: פרדס־חנה, דרך הנדיב
טל' 063־70282 — 063־70283

לקיבוץ עין־שמר
בחג ה־60
ברכת שכנים וקרובים
עלו והצליחו
●
קיבוץ גן־שמואל

לקיבוץ עין־שמר
ביום חג ה־60 לייסודכם
ברכות ואיחולים להמשך הצלחה
רודרמן
סוכנויות גן בע"מ
סוכנות מזגן חברה לשיווק בע"מ
אזור השומרון — מבית ליד ועד עתלית
חדרה, הנשיא 53 (בחצר) טל' 06־322019, 326371, ת.ד. 3003

לקיבוץ עין־שמר
ביום חג ה־60 לייסודו
ברכות ואיחולים להמשך פורה ומשגשג
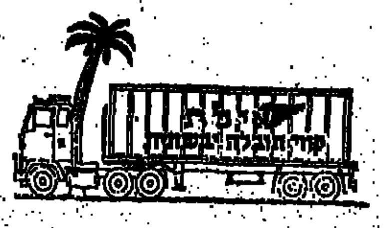
אילת קווי הובלה יבשתית בע"מ
ראשון־לציון, אזור תעשיה החדש
רח' שפירא 8, טלפון: 990585
סניף אילת: בתוך הנמל, טלפון: 059/2191, שלוחה 62

לקיבוץ עין־שמר
ביום חגכם
ה־60
שלוחות מיטב הברכות
נומינור
תעשיות כימיות
בע"מ
מעלות, אזור תעשיה
ת.ד. 92
טל' 978220 — 978757

לחברי קיבוץ עין־שמר
בחג היובל
ברכת חברים
להמשך פורה ומשגשג
תנובה
ת.ד. 7083 תל־אביב
ת.ד. 7083 תל־אביב

מור ובניו בע"מ
קירור וחשמל

שרות קירור ומיזוג אוויר
חשמל ואוטומציה לתעשיה
פרדס־חנה, רח' אורנים, ת.ד. 275, טל' 06-373138

●

מברכים את

קיבוץ עין־שמר
ביום חג ה־60 לייסודו
ומאחלים המשך הצלחה ופיתוח

בטון מוואסי
הספקת בטון מוכן ממשאבות בטון
בקה אל־גרביה, טלפון: 06-371174-5

מברך את

קיבוץ עין־שמר
ביום חג ה־60
לייסודו
ומאחל המשך הצלחה בעתיד

לקיבוץ עין־שמר

במלאת 60 שנה לייסודכם
שאו ברכה
להמשך שגשוג והתעצמות

רוזנבלט תעשיות בע"מ
מפעל למוצרי הידרוליקה
מגדל העמק, אזור תעשיה, טל' 06-542040, 06-543751

לקיבוץ עין־שמר
במלאת 60 שנה לייסודכם
מיטב הברכות להמשך שגשוג ופיתוח

ברגר את לאופר
בית מלאכה אלקטרומכני — ליפוף מנועים
חדרה, אזור תעשיה, ת.ד. 3164, טל' 06-332368

לקיבוץ עין־שמר
ביום חגכם ה־60
מיטב הברכות להמשך הצלחתכם

קרלוס ורשבסקי
בע"מ
חיפה, שדרות בן־גוריון 36-38, טל' 531162/3,
ת.ד. 9092, מיקוד 35023
מפיץ בלעדי למוצרי "ולה" לאיזור הצפון

לכל חברי קיבוץ עין־שמר ומפעליו
בחגכם ה־60
שפע ברכות ומיטב האיחולים

בנווע בע"מ SAVNOA LTD

• שרשרות גלילים • שרשרות קונבייר • שרשרות עלים • מוטבי בתים • P.Y.H • מקטרים • גרקום קודגלים • מנועי גיר • וראוטורים • גלגלי שיניים

LOMBARDINI
גדול יצרני מנועי דיזל בקירור אויר
Diesel 3-60 KW
סוכנים ומפיצים בלעדיים:

בנווע בע"מ SAVNOA LTD
דרך פ"ת 37, ת"א 613477, 612844

לחברי קיבוץ עין־שמר
בחגכם ה־60
מיטב הברכות והאיחולים
להמשך פורה ומשגשג

תנובה אקספורט בע"מ
אגודה חקלאית שיתופית מרכזית לשיווק
תוצרת משקי העובדים העבריים בע"מ
רח' לינקולן 17 ● ת.ד. 20059 ● ת"א, טל' 283211

לקיבוץ עין־שמר
במלאת לכם 60 שנה
עלו והצליחו
הגבירו יצוא וייצור

✦

משרד מ. הולצמן
סוכני מכס
חיפה, רח' העצמאות 37, טל' 663987 – 670344

לקיבוץ עין־שמר
במלאת 60 לייסודכם
עלו והצליחו!

קובי זלוטניק — מפתח לכל
שכפול כל סוגי המפתחות
תיקון ומכירה של כל מנעולי רכב ובית
כספות וקופות פלדה
חדרה, רחוב הנשיא 58, טלפון: 06-322251

לקיבוץ עין־שמר
במלאת 60 לייסודכם
ברכות ואיחולים
להמשך שגשוג והתפתחות

✦

מוני ואלי עקביה
"מבטח" אינטרנשיונל (1983) בע"מ
הולנד ישראל

לחברי קיבוץ עין־שמר ומפעליו
בחגכם ה־60
מיטב הברכות ואיחולי הצלחה
אתם לארץ נתנו הדרך
"דפנה" וויסמן את לביא בע"מ
שרותי מכס, תעבורה ושלוח בין־לאומי

לקיבוץ עין־שמר

במלאת 60 שנה לייסודכם
ברכות ואיחולים להמשך הצלחה והרחבה בעתיד

מטיילי חדרה — מונה טורס
טל' 06-325784 – 06-326898 ● חדרה, רח' הנשיא 71

לחברי קיבוץ עין־שמר ומפעליו
בחגכם 60 שנה
ברכות לבביות להמשך פורה ומשגשג

אלמו פ"ת בע"מ
אזור התעשיה, קרית מטלון, רח' הלפיד 20, פתח־תקוה
טלפון: 03-9232930/32

לחברי קיבוץ עין־שמר בחגכם ה־60
ברכות לבביות להמשך פורה ומשגשג

סופרגז
חב' ישראלית להפצת גז בע"מ
מערכות גז מרכזי לבתים, גז לתעשיה ולחקלאות,
מכשירים, ציוד ותנורי אפיה, הסקה וחימום מים
● הסקת אולמות, בתי־מלון, בתי־ספר ●
● שירותי שרברבות ● מכשירי גז ניידים ●
בית מרכזים, רח' משכית, אזור התעשיה הרצליה, ת.ד. 315 הרצליה, טלפון: 052-559595

לחברי קיבוץ עין־שמר ומפעליו
בחגכם ה־60
ברכות לבביות ומיטב האיחולים
להמשך היצירה הפיתות והשגשוג

מפעלים פטרוכימיים בישראל בע"מ
חיפה 3100 ● ת.ד. 99 טלפון 723271
תל־אביב, אבן גבירול 7, קומה 6, טל' 03-250681, 03-250637, 03-250821

לקיבוץ עין־שמר
ביום חגו ה־60
ברכות להמשך שגשוג והצלחה

●

י. א. שרות לנגר בע"מ
חיפה, רחוב קיבוץ גלויות 94, טל' 640767

לקיבוץ עין־שמר
ביום חגכם ה־60
מיטב האיחולים
להמשך הצלחה ושגשוג

אחים אברהמוף
נסיעות ותיירות בע"מ
אברתורס
נסיעות ותיירות
חדרה, רח' הרברט סמואל 73, טל' 063-26361, 063-23334

לקיבוץ עין־שמר

ביום חג ה־60
לייסודכם
ברכות ואיחולים
להמשך פורה ומשגשג

אינטרפרום בע"מ
ספקי קפה
תל־אביב, דרך פתח־תקוה 158
טלפון: 254733 – 259629

לקיבוץ עין־שמר
בחגו ה־60
שלוחות מיטב הברכות

●

יונתן שפירא
אופטומטריסט
פרדס־חנה, טל' 06-379928

ברזילי - סגל - שחטמן
משרד עורכי־דין
חדרה, רח' הרברט סמואל 66
טלפון: 332868

✦

מברכים את
קיבוץ עין־שמר
במלאת 60 לייסודו

לקיבוץ עין־שמר
שלוחות מיטב הברכות
ביום חגכם ה־60

מולטיגון בע"מ
יצרני אריזות קרטון מודפסות
הרצליה, טל' 052-573956

לקיבוץ עין־שמר
במלאת 60 שנה לייסודכם
מיטב הברכות והאיחולים
להמשך הצלחתכם

אומן "ייצור מבלטים לאריזות קרטון
חדרה, רח' הרברט סמואל 52, טלפון: 06-337586

לקיבוץ עין־שמר
ביום חג ה־60
לייסודכם
ברכות ואיחולים
להמשך שגשוג והתפתחות

דפוס "אלף"
חדרה, שד' רוטשילד 11, טל' 32975
שד' רוטשילד 16, טל' 31838

לקיבוץ עין־שמר

ביום חגו ה־60
שלוחה
ברכה חמה

מוסא אבו מוך ובניו
עבודות עפר
בקה אל־גרביה טל' 06-370858

לקיבוץ עין־שמר
במלאת 60 לייסודכם
ברכות ואיחולים להמשך הצלחה והתעצמות

יצחקי דב
תחנת דלק "פז"
גיא עירון
כרכור, ת.ד. 526, טלפון: 06-381598

לקיבוץ עין־שמר
במלאת 60 לייסודכם
מיטב הברכות והאיחולים
להמשך הצלחה ושגשוג בעתיד

בקה טורס בע"מ
מטיילי בקה
חברה להסעות ותיור בכל חלקי הארץ
באוטובוסים ממוזגים בעלי קשר אלחוטי
בקה אל־גרביה, מיקוד 30100, טל' 06-377604, 06-372403

למפעל הגומי עין־שמר
ולקיבוץ עין־שמר
בחגכם ה־60
ברכות לבביות ומיטב האיחולים
להמשך פורח ומשגשג

ארדכס שילת
מפעל לייצור ציוד לכיבוי אש ותחזוקה
גבעתיים, קק"ל 45, ת.ד. 418 גבעתיים
טלפון: 03-320040

לקיבוץ עין־שמר
ברכות ואיחולים

מוסך דוקלה חדרה
מורשה לתיקון ומכירת אופנועים חדשים
סוזוקי * וספה *

מכירה ותיקון ציוד חקלאי
* מכסחות דשא * משורי כריתה
רח' הרצל 12 (בפיאצה) חדרה טל. 063-34797

לכל חברי קיבוץ עין־שמר
בחגכם 60 שנה
מיטב הברכות והאיחולים
להמשך פורח ומשגשג

"קומט" ד. טננבאום בע"מ
אזור תעשיה הרצליה
ת.ד. 306 הרצליה 46103

לקיבוץ עין־שמר
ביום חג ה־60
לייסודכם

פלדמן שלום
סוכנות למכוניות "סובארו"
חלקים מקוריים לכל דגמי "סובארו"
חדרה, רח' הנשיא 42, טל' 06-324977, 06-322670

לקיבוץ עין־שמר

במלאת 60 לייסודכם
ברכות ואיחולים
להמשך הצלחה בעתיד

קו־אל ציוד טכני בע"מ
חדרה, רח' הרברט סמואל 25, טל' 06-337676

לקיבוץ עין־שמר
מיטב הברכות
ואיחולים לבביים
במלאת 60
לייסודכם

●

אחים מנסור — מפעל בטון
המשולש, בקה אל־גרביה, טלפון: 06-371182

29 ילדים ו־3 מבוגרים נהרגו מפגיעת טיל איראני בבגדאד

196 ילדים נפצעו ● עיראק מאיימת להחריב ערים איראניות

גופת ילד שנהרג בפגיעת הטיל האיראני בידי אחד מאנשי כוחות ההצלה (צילום: אי.פי)

בגדאד. — טיל איראני נחת אתמול על בית־ספר עממי בבגדאד, והרג 29 ילדים ושלושה מבוגרים בשעה שהלימודים עמדו להתחיל.

218 איש, ביניהם 196 ילדים ו־11 נשים, נפצעו ואושפזו, וקיים חשש שחלק מהם ימותו.

הטיל פגע בבית הספר בשעה 07:55 לפי שעון מקומי. הילדים, כולם מתחת לגיל 10, התיישבו באותה שעה בספסליהם.

בית הספר נחרס

הטיל הרס את בית הספר ויותר מ־30 בתים וחנויות סמוכים, כולל מרכז נוער.

שלטונות עיראק מסרו כי רבים מהפצועים במצב חמור. זה הטיל האיראני הרביעי שפגע בתוך שמונה ימים בבירת עיראק.

בהודעה עיראקית שפורסמה נאמר כי שכבאים וצוותי הצלה חיפשו ניצולים בעיי המפולת, נאמר כי "וכוחה והוכחה של עיראק להגיב על פשע מתועב זה": הם רוצים במלחמת ערים והם יקבלוה. טילים ילמדו אותם לקח".

המלך חוסיין והנשיא מובארק מיהרו לשגר מברקי סולידריות לנשיא סדאם חוסיין.

מנהל בית הספר, איסמעיל ג'אסים, מסר כי בבוקר היו 650 תלמידים בבית־הספר העממי "כיכר הקדושים". הוא סיפר, כשדמעות זולגות מעיניו, כי היה במרחק 100 מטר כאשר נחת הטיל. "נפלתי על המדרכה וכאשר קמתי דמה המקום לשדה קרב, לאחר שנפגע ע"י רעידת אדמה." הורים פרצו בבכי בשעה שדחפורים ממשלתיים עמלו בסילוק השברים, וחשפו גופות של תלמידים קטנים.

אחד האבות שהיו במקום סיפר כי שני ילדיו נהרגו. גם אישה סיפרה כי איבדה שני ילדים. אמבולנסים דהרו כל הזמן לאזור, ואספו פצועים, ארבע שעות לאחר פגיעת הטיל.

הטיל ה־15 השנה

זהו הטיל האיראני ה־15 שפגע בבירת עיראק מראשית השנה. הוא יצר מכתש בקוטר של 10 מטר ובעומק של חמישה מטרים. מעוצמת הפיצוץ ניזוקו בתים במרחק של 1200 מטר. רסיסי זכוכית התפזרו למרחק של יותר מקילומטר וחצי.

עיראק מאיימת בנהרות דם

שלטונות עיראק ביקשו תמיד מעיתונאים לא לגלות את מקומות הפגיעה של הטילים האיראניים, כדי לא לעזור בעקיפין לאויב לתקן את הירי. אולם הפעם הוזמנו כ־60 דיפלומטים ועיתונאים לראות בעיניהם את תוצאות ההתקפה האיראנית. (עיר וע"צ)

אנדרטה ליהודי ברלין בתחנה שממנה גורשו

ברלין המערבית. — אנדרטה לזכר יהודי ברלין שגורשו למחנות המוות, נחנכה כאן שלשום על־ידי נשיא הקהילה היהודית בעיר, היינץ גלינסקי.

האנדרטה הוקמה ברובע טירגארטן על גשר פוטליץ, שעובר על תחנת רכבת לשעבר לחובלת סחורות הנושאת אותו שם, משם יצאו הרכבות עם יהודי ברלין למחנות המוות. (ע"צ)

מפלגת הפועלים המאוחדת — המרכז
לוח פעילות שבועית מה־15.10—21.10.87

חג שמח

יום חמישי — 15.10

כפר קאסם — 18.00 — חוסיין פארס, אלי ספרן — חוג בית
שפרעם — 20.00 — חוסיין פארס, אלי ספרן — חוג בית

יום שבת — 17.10

כנס פעילים בכפרי הבדווים בגליל ובעמק בכפר כעביה — בשעה 15.00
בהשתתפות: ח"כ מוחמד וותד, חנן ארז, שייך מוסא אלאטעונה

יום ראשון — 18.10

סניף תל־אביב — 17.00 — משה מזרחי — העובדת השכירה
סניף תל־אביב — 18.00 — פגישת פעילים בנושא חינוך
סניף נהריה — 18.00 — וולדי מורג, ג'מאל כנען, חסיין פארס — מזכירות כפרי אזור הגליל המערבי

איזור הצפון — ישיבת מזכירות האיזור בסניף נהריה — בשעה 19.30
בהשתתפות: חנן ארז ונציגי מחלקות המרכז

יום שני — 19.10

גבעת חביבה — 10.00 — עודד ליפשיץ — כנס חברות הנוער בקבה"א

פגישות במועצות הפועלים — שושנה דון, אלי ספרן
08.30 — מ.פ. כרמיאל; 10.00 — מ.פ. עכו
11.30 — מ.פ. נהריה; 13.30 — כפר־יאסיף — בית ההסתדרות

איזור הדרום והערבה — ישיבת מזכירות איזורית בסניף אופקים — בשעה 18.00 — חנן ארז, וולדי מורג, יוסי מרציאנו

סניף ירושלים — 19.00 — נחום סולן, יצחק אסא, פנחס חגין — מטה חינוך
סניף ראשון־לציון — 19.30 — דני פלג — נוער מפ"ם
קיבוץ נחשון — 19.00 — יהודה דנגורי — מפגש עם גרעין "מקווה ישראל"
בשעה 20.30 — אילן גילאון — מפגש עם גרעין "מקווה ישראל"
קיבוץ געתון — 21.00 — מישל אלמליח, יוסי סולומון, פיני גרוב, אויה ערן — אסיפת חברים

יום שלישי — 20.10

במרכז — 9.30 — מזכירות מורחבת של וותיקי התנועה
גבעת חביבה — 17.00 — דני פלג — סמינר ר"ב
ראשון־לציון — 18.00 — יוסי סולומון, בנושא: מאבקי עובדים
סניף רמת־גן — 18.00 — נחום שור — אסיפת חברים
סניף חיפה — 18.00 — משה מזרחי, פנחס חגין, שרה דורון — מטה חינוך, פגישת מחנכים

יום רביעי — 21.10

מליאת מחלקת אירגון — במרכז בשעה 13.00
(רכזי אזורים — שימו לב לשינוי)

במרכז — 15.00 — ישיבת פורום מצומצם של השולחן ליוצאי ברה"מ
סניף ירושלים — 19.00 — חנן ארז — מועצת הסניף

איגוד מקצועי

יום ראשון — 18.10

במרכז — 15.00 — חנן ארז, אפרים זיילוני, דב אלקנתי, אליעזר בוכני — תא מפ"ם בהסתדרות עובדי המדינה

יום שני — 19.10

נוער העובד — 8.30 — אפרים זיילוני, דב אלקנתי — ישיבת מזכירי איגודים מקצועיים

יום שלישי — 20.10

טירת הכרמל — 8.00 — דב אלקנתי, משה יונה — עובדי רום כרמל
בשעה 11.00 — דב אלקנתי, אלי ספרן — מילואות

יום רביעי — 21.10

סניף תל־אביב — 10.00 — דב אלקנתי, אברהם מזרחי, חיים סרור — הסיעה במועצת הפועלים

מחר ב"על המשמר" ובמוספו השבועי חותם

★ השטחים: תבערה כללית — פנחס ענברי
★ כלא פרעה — עדות מתוך מיתקן הכליאה — אבי בניהו
★ ההיסטוריון ישראל רינג: האם השואה היא אירוע ייחודי, חד־פעמי? — עמירם כהן
★ ניקרגואה — מהפח אל הפחת — ירון אמותי
★ גורבצ'וב: צעד אחד אחורה — מארק גפן
★ יש דיבור: תוכנית הצפנה 2
★ פוקוס אישי: גיורא מנור, גדי יציב, גדעון ספירו, חאלד חליפה
מדורים: תערוכות — דורית קידר; קולנוע — דני ורט

בחותם

★ בישראל, נוהג, לים המלח — ספר חדש של אלן סיליטו — מאת רונית מורגנשטרן
★ סכין בגב האומה — לוי יצחק הירושלמי מספר על פרשת לבנון — מאת עודד ליפשיץ
★ סורגים חלודים — השב"ס ומעלליו — תחקיר — מאת זהבה מוזס
★ סוד ההצלחה של ה"אינדפנדנט" — עתון בריטי שהחל מאפס והגיע ל־350,000 — מאת רבקה רוזנטל
★ יורדים על התיאטרון — בני־קיבוץ ביורדים — הצגת — מאת אהוד דור
★ תפנית בתפן — תערוכה מעוררת התפעלות — מאת חיים מאור
★ אמנות חשיפתית — תערוכת צילומים של בועז טל במוזיאון ישראל — מאת יוסי קאנץ
★ שתי נשים יצאו לדרך — מצפון ת"א אל הגבול הצפוני — מאת נרקיס טל־וינברג
★ תעודת בטלן — החינוך בתנאי ימי־הביניים בשכונן — מאת שרה בן־הלל
★ מדורים וטורים — חלו חותם
★ שלום בית — מאת חיה יוסף
★ טורים מאת: עודד ליפשיץ, ישראל זמיר, גאן, יצחק טאוב, דינה גורן, זאב צחור, אלי הכהן, שמואל בונים

בדפים לספרות

★ ברברה גור: "להציץ" (סיפור)
★ א.ב. יפה על ז'אן אנואי
יעקב רבי על האנציקלופדיה של המקרא
★ שירים: אוֹנה עורב, אהוד חוברמן, דינה קטן

מצרים לאחר הבחירות לנשיאות:

בממשלה כמעט אין שינוי חילופי גברי בצמרת־הצבא

קאהיר. — עאטף צידקי הושבע אתמול כראש ממשלת מצרים, ממשלה שבה אין כמעט פנים חדשות. הוא נטל לידיו גם את ענייני הכלכלה הבינלאומיים. רוב השרים ממשיכים בתפקידיהם, כולל ראש הממשלה, ורק ארבעה הם חדשים מתוך 31 חברי הממשלה.

בנאום שהשמיע הנשיא מובארק לרגל הקמת הממשלה החדשה הוא קרא לנקיטת צעדים לעידוד השקעות חוץ. למצרים גרעונות — תקציבי ומסחרי — בסך 2,5 מיליארד דולר כל אחד ועל הכלכלה רובצים חובות חוץ עצומים.

עם הקמת הממשלה החדשה מינה מובארק לתפקיד רמטכ"ל הכוחות המזויינים המצרים את סאפי אדין אבו־תנאף במקום גנראל איברהים אל־אוראבי. גנראל אבו־תנאף, עמד בראש הועדה הצבאית המצרית שפיקחה על שלבי פינוי סיני על ידי ישראל, ומילא לאחרונה תפקיד עוזר שר ההגנה.

במסגרת שינויים בצמרת צבא מצרים נתמנה הארמידל מוחמד שריף אל־סאדק כמפקד חיל־הים והגנראל מוסטפה אל־שאולי כמפקד ההגנה האנטי־אווירית.

(רויטר־עתיים וע"צ)

"ישראל הציעה למכור לירדן הטנקים שלקחה ממנה כשלל"

מאת יוסף אלפרן כתב "על המשמר" בשווייץ

ז'נווה. — סוחר הנשק הנודע מאנגליה סמואל קמינגס, מספר ביומון "ז'ורנל דה ז'נב" שלמחרת מלחמת ששת הימים הציעה ישראל דרכו לירדן לקנות בחזרה את הטנקים מדגם "צנטוריון" שצבא ירדן השאיר אחריו תוך בריחה מן הגדה.

"אמרתי לשר ההגנה של ירדן, הגנרל עבדללה: ישראל הציעה למכור לך את הטנקים שלך במחיר מאד מגשך. אולם הוא השיב לי שהדבר בלתי אפשרי, לא נקבל אותם אפילו היתה ישראל מציעה להחזירם בלי כסף".

הוא גילה שבמחסני התחמושת שלו, במנצ'סטר נמצא מלאי של אלפי רובי "קלצ'ניקוב" מתוצרת מזרח־אירופה. הם עולים 200 דולר היחידה, והאיכות אינה נופלת מזו של רובה סער האמריקני "מ־16" העולה 600 דולר, או "פ.נ." בלגי העולה 800 — 900 דולאר, ציין.

יפני, רוצה נובל? עבור לחשוב באנגלית!

טוקיו. — המדען היפני סוסומו טונגאווה, שזכה בפרס נובל לרפואה לשנת 1987 יעץ לבני ארצו לחשוב באנגלית, כדי להשתחרר מהקונפורמיזם והאינטלקטואלי שלהם.

הוא התאונן על כך כי החברה היפנית אינה מודעת במידה מספקת לצורך לעודד את המוקר המדעי. "זו אחת הסיבות שבגללן יצירות מקוריות הן נדירות ביפן", אמר החוקר במכון למחקר של מאסאצ'וסס, העובד כבר 20 שנה מחוץ לגבולות ארצו.

יפן, הוסיפה את המקום השני בין מדינות המערב ביכולתה הכלכלית והטכנולוגית, לא זכתה אלא בשבעה פרסי נובל, מהם חמישה עבור הישגים מדעיים, ושניים לספרות ולשלום. (ע"צ)

סוף שבוע עם **הארץ**
עיתון לאנשים חושבים

האדם השלישי
החידה שמאחורי התסיסה ברצועת עזה/ דוד ארליך

לקראת ביקור שולץ/עקיבא אלדר

דרך גבר באישה
הרהורים שוביניסטיים/רומן פריסטר

לבן במזרח
הבן של משה לזינגר, איש עסקים בניו־יורק/אייל ארליך

מולס על שערי בריה"מ ● גדעון אלון ועמוס בן נריד על חוקי היסוד ● מיכאל הנדלזלץ על פסטיבל עכו ● בני לנדאו על מיסטר צ'יפס ●

מסדרונות מעלוניים/אילן שחורי ● חריקות/זאב יפה ● כסנת ●

חב' החשמל הערבית דחתה התנאים לפתרון בעיותיה

מאת פנחס ענברי, כתב "על המשמר"

מועצת המנהלים של חברת החשמל המזרח־ירושלמית החליטה לדחות את תנאיה של ישראל לפתרון בעיות החברה.

בישיבה שנערכה אתמול החליטה מועצת המנהלים כי לא תוותר על זכויותיה בזיכיון החברה וכי הדבר גם נוגד את החוק הבינלאומי.

כזכור, הציע משרד־האנרגיה לחברת החשמל הערבית לחלק את הזיכיון בין הצרכנים היהודים והערבים.

זיכיון החברה ייפקע בסוף השנה וישראל תצטרך להחליט אם תחדש את הזיכיון או שתמצא פתרון אחר.

החברה הערבית שקועה בחובות כבדים לחברת החשמל הישראלית אותם אין ביכולתה לפרוע.

הילדה האתיופית נמצאה בריאה ושלמה בבית קרוביה בחיפה

הילדה היהודית מנשה צוקל, בת העדה האתיופית שנעדרה זה 11 יום, נמצאה אתמול בריאה ושלמה אצל קרוביה בחיפה.

יהודית בת ה־11, שעלתה לפני שנתיים לארץ, למדה מתחילת שנה זו בפנימיית "תלפיות" בחדרה. ביום שישי לפני כשבועיים נסעה בפעם הראשונה מהפנימייה לכיוון חולון, לבקר את סבה אחיה ואחותה הגרים שם. אולם היא לא הגיעה לחולון, עדי ראייה מסרו שהילדה נראתה בתחנה המרכזית בתל אביב, ומאז נעלמו עקבותיה.

סבה המודאג, צחי צוקל, חדל לאכול מרוב צער. אמה וסבתה של יהודית ניספו בתלאות בדרך מאתיופיה לישראל, ואת אביה לא הכירה מעולם.

אתמול התקשרו קרוביה של יהודית בחיפה למנהל פנימיית "תלפיות" והודיעו לו שיהודית נמצאת אצלם בריאה ושלמה. העובדת הסוציאלית נסעה לחיפה והחזירה אותה לפנימייה.

קרוביה של יהודית מסרו למשטרה, כי באותו יום שישי היא נסעה מהפנימייה אליהם, וכלל לא היתה בתחנה המרכזית בתל אביב. (עתים)

חיילי צד"ל נסוגו ממוצבים החולשים על הכוח הנפאלי

חיילי צד"ל נסוגו אתמול משני מוצבים על גבעות, הנשקפות על כוחות יוניפי"ל בדרום־לבנון, מסרה משטרת לבנון.

היא ציינה כי חיילי צד"ל נסוגו מרכסים החולשים על יחידות מנפאל של כוח יוניפי"ל בכסרא וכיאחר, 17 ק"מ מעיר הנמל צור.

הנסיגה בוצעה בעקבות קריאה שהשמיע ביום שני מפקד יוניפי"ל, הגנראל וסטאב הגלונה.

הגלונר אמר "הנוכחות של צד"ל בקירבת כוחות יוניפי"ל מסכנת את ביטחון אנשינו בדרום־לבנון", בהוסיפו כי חיילי נפאל הותקפו בחודש שעבר 36 פעמים על ידי חיילי צד"ל.

לפני תשעה ימים נהרג חייל נפאלי בירויות של לוחמי צד"ל בקרבת שתי הגבעות בשולי רצועת הביטחון.

(עיר)

מפ"ם: להמשיך שיתוף הפעולה בין הסוכנות להסת' הציונות

מאת כתבת "על המשמר"

"השותפות בין הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית העולמית מהווה גורם חשוב בפעילות הציבורית, החינוכית והכספית בקרב העם היהודי" — הצהיר אתמול מזכ"ל הברית העולמית של מפ"ם, חיים הייני בורנשטיין, בתגובה על הפרסומים של יו"ר הוועד הפועל הציוני, אפרים אבן.

אבן טען כי כנס של נציגי המפלגות הציוניות והארגונים היהודיים העולמיים החליט לבטל את ההסכם המעורבות של אנשי המגביות בבחירת בעלי התפקידים וראשי המחלקות בהנהלה הציונית ובהנהלת הסוכנות היהודית.

ההסכם הקרוי "להתייעץ ולאשר" מבוסס על הסכמה הדדית. לגבי בעלי התפקידים במחלקות המשותפות להסתדרות הציונית ולסוכנות היהודית כמו יו"ר הסוכנות, הגזבר וראשי ארבע המחלקות המשותפות להסתדרות ולסוכנות. כך לא נבחרו בעבר שני מועמדי הליכוד יורם אורידור, כגזבר, ואריק שרון שהוצע כראש מחלקת העלייה.

באותה ישיבה הדגישו נציגי מפ"ם שיש לראות את ההסכם על בסיס של הדדיות. כלומר שגם הצד הציוני יוכל להשפיע על בחירת בעלי התפקידים במוסדות הסוכנות.

ראשי הרשויות הערבים קוראים לצאת להגנת המקומות הקדושים

מאת קאסם זייד, כתב "על המשמר"

מזכירות הוועד הארצי של ראשי הרשויות המקומיות הערביות יצאה בקריאה לציבור הערבי בישראל, להיחלץ להגנת המקומות הקדושים בירושלים ובחברון.

מזכירות הוועד נפגשה אתמול לישיבת חירום בשפרעם. היא שוקלת את האפשרות לקיים כינוס ארצי בנוחאה על הפגיעה במקומות הקדושים.

המזכירות יצאה בקריאה לדרשנים המוסלמים ולאנשי הכמורה הנוצרים להקדיש את דרשות יום ו' והתפילות יום א' לגינוי מדיניות היד הקשה בשטחים הכבושים. כן הוחלט לסגור את משרדי הרשויות המקומיות הערביות מחר למשך שעתיים (בין שעות 9־11 לפנה"צ) ולקיים ישיבות חירום.

חוגים רבים הזהירו שמדיניות היד הקשה היא מצעת זמן וחומר נפץ שטומנים בחובם הבערת אש השנאה וטרפוד כל סיכוי לפתרון בעיית הסכסוך הישראלי — פלסטיני בדרכי שלום.

זוהי הפעם הראשונה מאז מלחמת ששת־הימים שראשי הציבור הערבי בישראל מקבלים החלטות כה מרחיקות לכת בהזדהות עם מאבקם של תושבי השטחים.

נוצרים מהודו החתימו ב"ים עצומה לשחרור אסירי ציון

מאת כתב "על המשמר"

נוצרים מהודו עמדו אתמול בכיכר המשביר המרכזי בלב ירושלים והחתימו עוברים ושבים על קריאה לשלטונות ברית המועצות לשחרר את כל אסירי ציון ולאפשר להם לעלות לישראל.

היו אלה כמה מ־6,000 הנוצרים שעלו לירושלים ביוזמת השגרירות הנוצרית הבינלאומית, לציין מלאת ארבעים שנה לישראל. בין הבאים תיירים מאוגנדה, זימבבואה, מלזיה, סינגפור וממדינות קומוניסטיות כמו ברית־המועצות ופולין.

טלוויזיה

[illegible — daily television listings in very small print]

יום חמישי

[illegible]

רדיו

קול המוסיקה · **רשת א'** · **רשת ב'** · **גלי צה"ל** · **רשת ג'**

[illegible — daily radio listings in very small print]

תיאטרון

צוותא לתרבות מתקדמת
יום ד' 14.10 בשעה 21.30
הזמן הצהוב
מחר, יום ה' 15.10 בשעה 20.30
פולת

הבימה התיאטרון הלאומי
מחר יום ה', 15.10
מירלה אפרת: 21.30, 18.45
בית־ספר לנשים: 21.30, 18.45

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

יום רביעי — 14.10

בת־ים וחולון: גני בת־ים, הנביאים 3.
ירושלים: הר הזיתים — הר הזיתים.
נתניה: מקסים — סלומון 2.
פתח־תקווה: עידגנים — רח' חזון איש.
סינת גורדון.
רמת־גן: חן — ז'בוטינסקי 99.
תל־אביב: מונטיפיורי — שד' יהודית 9.
שדה דב — האוגר 3.
חיפה: חניתה — חניתה 22.

יום חמישי — 15.10

בת־ים וחולון: מוור — חביבה רייך 20.
קופ"ח — עין־יהב.
ירושלים: קופ"ח — מרפאת רוממה וחוג, רח' המ"ג, קריית־משה 1 (מוצ"ח).
נתניה: מקסים — סלומון 2.
פתח־תקווה: רסל — רוטשילד 89.
רמת־גן: רשיי — רח' רש"י 13.
תל־אביב: הבימה — דיזנגוף 17 (חג), צפון — יהודה המכבי 53 (חג, שור — המלך ג'ורג' 54 (מוצ"ח), יהודה המכבי — צפון.
חיפה: חניתה — חניתה 22.

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז

● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר — כל המחלקות — כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה — כל המחלקות — כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב — בימים ב', ד', ו' — כירורגיה ופנימית. ילדים — כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב — בימים א', ג', ה' שבת — כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון — כל המחלקות — כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא — כל המחלקות — כל השבוע.

נתניה

● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים — כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים

יום רביע — 14.10

ביקור חולים — ילדים. הדסה ע"כ — פנימית, נשים, כירורגית, עיניים, א.א.ג. הדסה ה"צ — אורטופדית.

יום חמישי — 15.10

בהדסה ע"כ — ילדים, עיניים. ביקור חולים — פנימית, א.א.ג. שערי צדק — נשים, כירורגית, אורטופדית.

יד ביד — ארון קשבת בטלפון לילד ולנוער — קו לנוער במצוקה
ירושלים — 02-243358
ת"א — 226027 (24 שעות)
חיפה — 04-229488 (11.00-20.00)
גליל מערבי — 04-922222
קו פתוח להורים במצוקה בימי ב' ו־ד' — טל. 222732.
"קו פתוח" — ארון קשבת לילדים ובני נוער 03-222725 (24 שעות)

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים של ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל
תל־אביב — בימים א'—ה' בין השעות 21.00—23.00, בלילות שבת וערבי חג בין השעות 18.00—24.00, בשבתות ובחגים בין השעות 15.00—21.00.

מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
[illegible]

מרכז מידע לקורבנות אונס
[illegible]

עזרה ראשונה נפשית
ער"ן ירושלים — טל' 02-227171
ער"ן תל־אביב — טל' 03-5461111
ער"ן ילדים ונוער — טל' 261113
ער"ן חיפה — טל' 04-672222
ער"ן באר־שבע — טל' 057-418111
ער"ן נתניה — טל' 053-35316

סילוק מזיקים
[illegible]

מד"א

[illegible]

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקווה — טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — 100. אילת — 244, חדרה — 22444.

רכבות

מירושלים לבני־ברק וחיפה: בימים א'—ה': 16.00
בימי ו' וערבי חג: 11.30
מחיפה לבני־ברק וירושלים
א'—ו': 7.00
מתל־אביב לחיפה:
בימים א'—ה': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.10, 20.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00.
מתל־אביב לנהריה:
בימים א'—ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00.
מחיפה, בת־גלים, לתל־אביב:
בימים א'—ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.05, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30.
מנהריה לחיפה ותל־אביב:
בימים א'—ה': 6.30, 9.05, 10.40, 14.35, 16.35, 18.38.
בימי ו' וערבי חג: 9.05, 10.35.
הרכבת תופעל בימי א' בשבוע ועם אחרי חג בלבד.

טלקס

● שוב נתגלו חביות רעל בת"א

8 חביות, המכילות חומצה חנקנית רעילה, התגלו אתמול, ע"י אורח במזבלה שברחוב אלנקווה בכפר שלם בת"א.

לפני כחודשיים התגלתה, כזכור, חבית ציאניד במרכז ת"א שגרמה בהלה גדולה. כוחות משטרה גדולים חסמו את האיזור ופינו את כל התושבים מבתיהם. מאז אותו מקרה התגלו באיזור ת"א עוד כמה חביות המכילות חומרים רעילים שונים.

המשטרה חוקרת את נסיבות המצאותן של 8 חביות במקום ואת הקשר בין מקרה זה לבין קודמיו. (עתי"ם)

● בכירים ברצועה פוטרו בשל חשד למעשי שחיתות

שלושה אנשי ציבור בולטים במינהל המקומי ברצועת עזה פוטרו בתקופה האחרונה לאחר שהתעורר חשד כי הם אינם נקיי כפיים ובחלקם מסובכים במעשי שחיתות.

מנכ"ל של משרד מקומי פוטר לאחר שנחשד בקבלת טובות הנאה. איש חוק העוסק בבעיות משפטיות נחשד כי דרש כסף מאנשים במצוקה. ואילו ראש ועד תושבים במחנה פליטים פוטר בשל חשד למעשי שחיתות והאזנות. במקומם מונו על-ידי הממשל הישראלי בעלי תפקידים חדשים. (שע"ח)

● 2 מפעלים עלו באש בגלבוע

שני מפעלי תעשיה קטנים בקיבוץ מירב שעל הרי הגלבוע (קיבוץ מלכישוע לשעבר) נשרפו כליל אתמול אחה"צ.

השומר של הקיבוץ הבחין בדליקה שפרצה בביתן להרתחת שעוות. המבנים שנשרפו הם מבנים טרומיים.

המשטרה שהוזעקה למקום פתחה בחקירה, בסיוע מומחה לשריפות. שלמה גלזר

● הסיכומים במשפט בלאס — בסוף החודש

שמיעת הסיכומים במשפטו של דוד בלאס, הנאשם בהונאות התקי"ם בסכומי עתק, תתקיים במועדה, במחצית השנייה של חודש אוקטובר, למרות שטרם נשמעה עדותו של עד ההגנה לוי עינבל, כך החליטה אתמול השופטת המחוזית בת"א, שושנה ברמן.

השופטת ברמן קבעה, עם זאת, בהחלטתה, כי תרשה לכל אחד מהצדדים להשלים את סיכומיו, אם ירצו בכך, ואם אכן יתקיים תיקור הדין, לאחר תום סיכומיהם. (עתי"ם)

● צלבי קרס נוספים בת"א

משטרת ת"א מנסה לגלות את זהותו של האלמוני המצייר צלבי קרס על קירות בניינים ברחבי העיר בשבוע האחרון.

אתמול התגלו שוב צלבי קרס על בניין מועצת פועלי ת"א ועל בניין הסוכנות היהודית ברחוב קפלן. על שני בניינים אלו כבר צוירו השבוע צלבי קרס והוסרו. (עתי"ם)

„צו הסגרה חזק מצו עיכוב היציאה מהארץ"

תטען המדינה בעתירתה לבג"ץ בעניין נק"ש שתוגש בשבוע הבא

עתירת המדינה לבג"ץ בעניינו של ויליאם נקש תכלול בקשה לפסק-דין הצהרתי הקובע, שצו ההסגרה המוצא על-ידי שר-המשפטים, גובר בכוחו על צו-עיכוב יציאה שמוציא בית-דין רבני בענייני אישות.

העתירה לבג"ץ של המדינה נגד בית-הדין הרבני תוגש כנראה בשבוע הבא. בנוסף לכך, תבקש המדינה בעתירה שבג"ץ יורה לבית-הדין הרבני בירושלים לבטל את צו-עיכוב היציאה מן הארץ שהוצא נגד ויליאם נקש.

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש אמר אתמול, כי הוא מתנגד לטענות, לפיהן הוויכוח בעניין נקש הוא מאבק בין ערכאות משפטיות או מאבק בין דתיים לחילוניים. „אפילו אם היתה מערכת המשפט כולה מערכת דתית", אמר היועץ המשפטי חריש, „היה בית הדין הרבני צריך לקבוע, כי צו ההסגרה חזק מצו עיכוב היציאה מהארץ המוצא בעניין אישות" (עתי"ם)

בג"ץ אוסר קיום הבחירות לרב הראשי האשכנזי בת"א

בג"ץ הוציא אתמול צו-ביניים האוסר לקיים את הבחירות למשרת הרב הראשי האשכנזי של תל-אביב, שנועדו להיערך ב-27 באוקטובר.

כמו כן הוציא בג"ץ צו על-תנאי נגד שר-הדתות זבולון המר, המורה לו לנמק תוך 30 יום מדוע לא יאשר מינוי נשים לחברות בגוף הבוחר את הרב הראשי.

השר המר גם נדרש לנמק מדוע לא יבטל את מינוי נציגי העיריה לגוף הבוחר.

שר-הדתות מינה את הנציגים בעצמו, משום שמועצת עיריית ת"א לא הצליחה להגיע לרשימה של מועמדים מוסכמים.

צווי בג"ץ הוצאו בעקבות עתירה שהגישה סיעת המערך במועצת עיריית ת"א, הרוצה למנות שתי נשים לחברות הגוף הבוחר את הרב הראשי.

השופט העליון גבריאל בך העלה במהלך הדיון הצעת פשרה, לפיה יבטל שר-הדתות את מינוי הנציגים מטעם העיריה בגוף הבוחר ויאפשר למועצת עיריית ת"א לנסות להגיע שוב לרשימת מועמדים מוסכמת. נציג הפרקליטות יעביר לשר-הדתות המר את הצעת הפשרה של השופט בך. (עתי"ם)

הוארך מעצרו של הנהג החשוד בגרימת מותם של קציני צה"ל

ישיש בן 82 נהרג בתאונת „פגע וברח" בעכו

מאת קובי מנדל ויהודה צור, כתבי „על המשמר"

בית-משפט השלום בחיפה האריך אתמול ב-10 ימים את מעצרו של מאג'די מאלח סמודי (31) מהכפר אל-ימין שליד ג'נין, החשוד בגרימת מותם של שני קציני צה"ל בהתנגשות חזיתית בין משאיתו לבין רכבם הצבאי ליד יגור.

בא-כוח המשטרה אמר, כי החקירה טרם הסתיימה וקיים חשש שהנהג יעזוב את הארץ דרך הגשרים לירדן, באם ישוחרר. המשטרה ממקדת את חקירתה בכיוונים שונים, אמר נציג המשטרה והוסיף, כי „החוקרים מבקשים לבדוק מידע שהגיע לידיעתם בימים האחרונים". הוא ציין, כי התאונה אירעה בשוליים השמאליים בכיוון נסיעתו של החשוד והסברו של החשוד בעניין גרימת התאונה, אינו מתקבל על הדעת.

השופט ראובן בן-חורין ציין, כי על המשטרה לחקור ראיות, אשר אולי אינן קשורות במישרין לתאונה, אך עשויות לשפוך עליה אור.

נהרג בתאונת „פגע וברח"

סלאח מחמוד חסאן בן 82 מעכו נהרג בתאונת „פגע וברח" שהיתה שלשום בלילה ביציאה מהעיר.

עוברים ושבים מצאו את הישיש כשהוא מוטל פצוע קשה על הכביש ליד בית-חרושת „מקט". הוא הועבר לבית-החולים רמב"ם בחיפה ואתמול בבוקר מת מפצעיו.

המשטרה פתחה בחקירה ומנסה לאתר את הנהג הדורסן.

ילדה בת 12 נדקרה בבני-ברק

מאת זהבה מוזס, כתבת „על המשמר"

שני ערבים נעצרו אתמול אחר-הצהריים כחשודים בדקירת ילדה בת 12 מבני-ברק ושוחררו לאחר החקירה.

המשטרה בודקת בכל הכיוונים האפשריים.

הילדה, שלא נזקקה לטיפול, שוחררה לאחר בדיקה בבית-החולים לביתה.

הילדה סיפרה, כי אתמול סמוך לשעה 1 בצהרים ירדה לשפוך את הזבל בחדר האשפה של בית הוריה. בצאתה מחדר האשפה הגיח אלמוני, תפס בחולצתה וסרט אותה בירכה ובכתפיה במכשיר חד. הילדה פתחה בצעקות והאלמוני נמלט מהמקום.

המשטרה פתחה מיד בסריקות ובכיווני חקירה שונים ועצרה שני בני מיעוטים ששוחררו לאחר חקירה ראשונית.

הילדה נלקחה לבדיקה לבית-החולים „בילינסון" שם הוברר ש: נסרטה סריטות קלות והיא שוחררה ללא טיפול לביתה.

המשטרה מדגישה כי הרקע לדקירה טרם ידוע וכן אינה ידועה זהות התוקף.

מצוד נרחב אחר שני שודדי בנק באום-אל-פחם

מצוד נרחב נערך אחר שני צעירים שביצעו אתמול בשעה 5 אחה"צ שוד בסניף בנק הפועלים באום אל פאחם.

השניים פרצו לבנק זמן קצר לפני סגירתו כשהם רעולי פנים ומזויינים בנשק. הם איימו על הקופאי שנתן להם 15 אלף שקל שהיו ברשותו באותה עת והסתלקו ברכב פרטי מסוג סובארו.

שתי ניידות משטרה שהוזעקו למקום החלו לדלוק אחריהם כשתוך כדי כך ירו השודדים לעבר הניידות אולם בדרך נס לא נפגע איש.

השניים דהרו בכביש חדרה לכיוון עפולה ותוך כדי נסיעתם פנו לכביש צדדי, השאירו את הרכב ונמלטו לשדות. כוחות גדולים של משטרה הגיעו למקום יחד עם אנשי משמר הגבול, גששים וכלבי גישוש. הכוח בפיקודו של סגן מפקד מרחב העמקים סגן ניצב רני טביב נערך בשטח החל בחיפושים אחר השניים.

במקביל נסגרו כל כבישי האיזור ונערכות עתה בדיקות בכלי רכב הנוסעים צפונה ודרומה, שמא הצליחו השניים בדרך כלשהי לתפוס רכב אחר ולהסתלק מהשטח. (עתי"ם)

שערי מטבע-חוץ בנק הפועלים — 13.10.87

	היחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1	—	—	1.6696	1.6904	1.6819
דולר אמריקני	1	1.56	1.63	1.5916	1.6114	1.6035
מרק גרמני	1	0.86	0.90	0.8743	0.8853	0.8799
לירה שטרלינג	1	2.57	2.69	2.6158	2.6484	2.6380
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2619	0.2652	0.2643
ין יפאני	100	1.09	1.14	1.1074	1.1212	1.1144
גילדן הולנדי	1	0.76	0.80	0.7749	0.7845	0.7823
פרנק שווייצרי	1	1.04	1.09	1.0551	1.0682	1.0619
כתר שבדי	1	0.24	0.26	0.2489	0.2520	0.2510
כתר נורווגי	1	0.23	0.25	0.2392	0.2422	0.2410
כתר דני	1	0.22	0.23	0.2279	0.2308	0.2298
מרק פיני	1	0.35	0.37	0.3629	0.3674	0.3655
דולר קנדי	1	1.20	1.25	1.2184	1.2336	1.2287
דולר אוסטרלי	1	1.11	1.19	1.1513	1.1656	1.1602
ראנד דרום אפריקני	1	0.46	0.78	0.7709	0.7805	0.7763
פרנק בלגי	10	0.41	0.43	0.4201	0.4254	0.4232
שילינג אוסטרי	10	1.22	1.28	1.2402	1.2557	1.2500
לירה איטלקית	1,000	1.19	1.26	1.2116	1.2268	1.2197

לאמציה, למשפחת ריין ולקיבוץ עין-המפרץ
אתכם באבלכם
במות
צבי ריין ז"ל
חברים בקיבוץ געתון

בפלילים

המלצה להעמיד לדין את ראש עיריית קריית-אתא

מאת כתב „על המשמר"

משטרת מרחב חיפה ממליצה לפרקליטות להגיש כתב-אישום נגד ראש עיריית קרית-אתא, יעקב בן דניאל, בגין תקיפת חבר מועצת העיר מטעם מפ"ם, שלמה אייזנברג.

בידי המשטרה ראיות לכאורה כי במהלך ישיבת מועצת העיר זרק ראש העיר כיסא לעברו של שלמה אייזנברג, וירק על פניו, לאחר שאייזנברג כינה אותו שקרן.

ההמלצה להעמיד לדין את ראש העיר בגין תקיפת עובר ציבור חתומה בידי ראש לשכת החקירות במשטרת חיפה, רב-פקד יוסף חמו.

נסיון להצית דירה בה מתגוררים ערבים בנתניה

נסיון להצית דירת מגורים ברחוב בלפור 1 בנתניה, בה מתגוררים 4 ערבים תושבי נצרת. היה אתמול לפנות בוקר.

האלמונים שפכו חומר דליק על דלת אחת הדירות הסמוכות לדירה שבה מתגוררים הערבים סמוך לשעה 3 לפנות בוקר. הם הודיעו אחר-כך בטלפון, כי ידם ביצעה את המעשה „וכהנא לשלטון".

נגרם נזק לדלת הכניסה והמשטרה פתחה בחקירה.

פרשת ההתנכלות לארבעת הערבים, המתגוררים בדירה זו, נמשכת כבר שלושה שבועות.

לפני כשבועיים, בעת ביקורו של ח"כ מאיר כהנא בעיר נתניה, היכו נמרצות 20 אנשי כ"ך את הערבים והזהירו אותם לבל יחזרו להתגורר בנתניה. שבוע לאחר מכן, חזרו כדי לבדוק אם אכן פינו הערבים את הדירה, אך ארבעת הערבים הזעיקו את המשטרה ולאחר שאחד מהם זיהה את תוקפו עצרה המשטרה את הצעיר, תלמיד בית ספר בנתניה, בן 17. בחקירתו במשטרה הוא הצביע על חברו לכיתה כעל שותפו למעשה ואף הלה נעצר, נמסר מהמשטרה.

שופט נוער האריך מעצרם של שני התלמידים, אך הם שוחררו כעבור יומיים, ביום ששי האחרון. (עתי"ם)

שמונה שנות מאסר לנוכל רב מעללים

עבריין מועד שהורשע במשיכת צ'קים ללא כיסוי ובעבירות שונות של מירמה וגניבה נידון אתמול ל-8 שנות מאסר בבית-המשפט המחוזי בת"א.

הנאשם, בנימין פיינגולד (35) מירושלים, הוא בעל הרשעות קודמות רבות שרובן מתייחסות לעבירות מירמה וזיוף, בהכרעת הדין, כתב השופט אליהו מצא, כי הוא החל בעבריינות בגיל 17 והמשיך בכך גם בעת שירותו בצה"ל. הוא שוחרר מבית-סוהר בינואר 1986, לאחר ריצוי שלוש שנות מאסר, כשלחובתו עמדו עוד שלוש שנות מאסר על תנאי.

השופט מצא ציין בגזר הדין, כי קצרה היריעה מלפרט את כל מעלליו של הנאשם. הוא הוכיח הוצאת סכומים במרמה בסך 24,000 ש"ח מבנק „טפחות" בירושלים, 22,000 ש"ח מחברת „עמירית" העוסקת במתן אשראי לרכישת רכב, 27,000 ש"ח מאשה בצפת ועוד. בכל המקרים הוציא את הסכומים לאחר שזייף מסמכים, תעודות, ערבויות, חתימות וחותמות של ערבים, עורכי דין ועוד. (עתי"ם)

מאסר לנאשם בנסיון להצית את אשתו וילדיו

9 חודשי מאסר בפועל ו-15 חודשים מאסר על תנאי הטילה אתמול השופטת המחוזית בתל-אביב שושנה ברמן על שמעון גלר (37) מלוד, לאחר שהורשע בנסיון להצית את ביתו על אשתו וילדיהם.

בכתב האישום נאמר, כי ב-8.7.87, בשעות הערב, הגיע גלר לבית אשתו ברחוב השמשונאים בלוד. הוא ביקש להיכנס לדירה, אולם אישתו, הנמצאת בהליכי גירושין ממנו, סירבה לפתוח את הדלת. גלר שפך נפט ליד דלת הדירה והצית אש, בכוונה לשרוף את הדירה, שבאותו זמן היו בה אשתו וילדיהם. האשה והילדים נמלטו לרחוב, שם היכה גלר את אשתו בנוכחות הילדים. אחת מהשכנות בבניין הצליחה לכבות את האש בטרם התפשטה. (עתי"ם)

לחברתנו רוז'ה פדרמן ומשפחתה
אתך באבלך במות אחיך
מוטק
קיבוץ ניר-דוד (תל-עמל)

לפנחס לאורן ולכל המשפחה
אתכם באבלכם במות
האח
בית עין-השופט

לאלזה, רותי ולכל המשפחה
אתכם באבלכם הכבד במות
משה גרוצה ז"ל
ידידים בקיבוץ מסילות

נהגי התברואה בת"א מבטיחים לפנות הרי האשפה תוך שבוע

חזרו אתמול בבוקר לעבודה בעקבות הסכם לפיו יקבלו תוספת של 30 אחוז

נהגי התברואה בתל אביב שבו אתמול בבוקר לעבודה סדירה. לאחר כמעט שבוע של עיצומים.

אתמול ב-3.00 לפנות בוקר גובש ההסכם העקרוני בין הנהגים לבין העיריה, וכבר בשעות הבוקר המוקדמות יצאו כל משאיות האשפה לרחובות.

ההסכם שנחתם, לתקופה של שנתיים, מה-1.4.87 עד 1.4.89 כולל בתוכו למעשה את כל דרישות העיריה. בהתאם לדרישותיה, ייערך רה-ארגון של מערכת התברואה בעיר, יצומצמו אזורי האשפה ויפוזרו עוד 500 מיכלי אשפה („צפרדעים") ברחבי העיר. לנהגים תשולם תוספת כספית של 30 אחוז, והם יקבלו החזרים על תוספת זו, מאפריל 87. כמה הטבות נוספות לנהגים, שהיו כלולות כבר בהסכם העבודה הקודם איתם, יקבלו בהסכם החדש תיווק מה, ביניהן עזרה משפטית, תוספת ביגוד ותשלום עבור שירות מילואים שיכלול את ממוצע הפרמיות שעשה הנהג ב-3 חודשים אחרונים.

אריה ניצן, יו"ר ארגון העובדים בעיריית תל-אביב, שגיבש את ההסכם עם ראש העיריה, שלמה להט, מחד גיסא, ועם ועד הנהגים מאידך גיסא, הרגיש, שבהסכם מתחייבת העיריה לא לפטר אף נהג ולא להעסיק קבלנים פרטיים בעבודות פינוי אשפה. „אין מנצחים ואין מנוצחים, העיריה לא היתה מעוניינת לשבור את הנהגים וארגון העובדים גם לא היה מאפשר זאת", אמר ניצן.

אייזיק אוסטריך, גזבר ועד הנהגים, הבטיח אתמול, בבוקר שהוא וחבריו יעשו את כל המאמצים כדי לנקות את העיר במהירות האפשרית. הוא מאמין שתוך שבוע יפונו כל הררי האשפה. (עתי"ם)

פרס העמק הוענק ליעקב חזן — „יוצר תבנית תנועתו"

מאת שלמה גלזר, כתב „על המשמר"

בערב מרגש ונוגע בנוכחות חברי-כנסת, ראשי מועצות, ראשי התנועה הקיבוצית וכ-500 מוזמנים הוענק אמש „פרס העמק" ע"ש גדעון צומבל, סגן יו"ר המועצה האזורית עמק יזרעאל שנהרג במלחמת יום-הכיפורים, ליעקב חזן איש משמר-העמק, ממנהיגי ומייסדי הקיבוץ הארצי השומר-הצעיר.

הפרס הוענק לחזן על-ידי אלמנתו של גדעון, אורה.

מולה כהן, ראש המועצה האזורית יזרעאל, שבירך את חזן בשם המועצה, אמר: „אומרים על אדם שהוא תבנית נוף מולדתו, ואילו על חזן אפשר להוסיף שהוא יוצר תבנית תנועתו הקיבוץ הארצי השומר הצעיר. ארבע מלים אלו מאפיינות את חזן בכל דרכו ופעלו". הוא קרא מברק ששלח שר-הביטחון יצחק רבין, בו הוא מביע את צערו כי נבצר ממנו לקחת חלק בטקס ומביע את הוקרתו לחזן, „שהיה עמוד האש שלפני המחנה".

בשם התנועה הקיבוצית בירך שמוליק אייל, מזכיר ברית התנועה הקיבוצית.

יוסי עמיר מקיבוץ מזרע, שקרא את נימוקי הוועדה שהמליצה על קבלת הפרס, אמר, כי הוועדה מצאה את חזן ראוי לפרס בשל תרומתו הייחודית לתקומת תנועת ההתיישבות של הקיבוץ הארצי ותנועת השומר הצעיר.

בדברי תשובתו למברכים אמר יעקב חזן, כי אילו ניתן לו היה בוחר בלא היסוס בפרס העמק על פני פרסים חשובים אחרים, וזאת משום שיישוב העמק והקשר עם האדמה היו מהיסודות החשובים ביותר בהצלחת המהפכה הציונית. שלושה דברים קבעו את הצלחת המהפכה הציונית, אמר חזן, והם תחיית השפה העברית, תחיית החקלאות העברית והתמזגות המהפכה הלאומית עם המהפכה החברתית שביטויה המירבי הוא הציונות הסוציאליסטית על כל צורותיה.

הוא הודה מקרב לב לוועדה שמצאה אותו ראוי לפרס.

עם סיום הפסטיבל לתיאטרון אחר אמש בעכו, פירקו חברי נוער מפ"ם את סוכת השלום בה העלו במשך חמשת ימי הפסטיבל את ההצגה „פיקניק בשדות הקרב". ההצגה, המעלה את פנית האבזורים של המלחמה ואת כמיהתו של האדם הפשוט לחיות בשלום, ריתקה מאות צופים. (צילום: ויקי כהן)

תחרות וידיאו-קליפס חתמה פסטיבל הסרטים בחיפה

מאת יעל ישראל, כתבת „על המשמר"

אמש הסתיים פסטיבל הסרטים הבינלאומי הרביעי של חיפה, לאחר שלושה ימי הקרנות רצופות, 50 סרטים ו-150 הקרנות, בהן צפו 40 אלף איש.

בתחרות הווידיאו-קליפס שנערכה לראשונה בארץ זכו הסרטים לשירו של אריק איינשטיין, „אוהב להיות בבית", בבימויו של מוטי קירשנבאום, ולשירו של דני סנדרסון, „אצל הדודה והדוד", שביים גיל חובן.

האורחים האחרונים של הפסטיבל היו שני בימאים שוויצרים צעירים, רנה נאומן ומארק בישוף, שהביאו את סרטם הדוקומנטרי „ברדוכים", העוסק בחייו של צלם ה„לייף מאגזין" הנודע וורנר בישוף, שהוא אביו של הבימאי. בישוף הוא זה שהביא לעולם בשנות ה-50 צילומים מזעזעים מהרעב בהודו ומהמלחמות בקוריאה ובהודו-סין. הסרט מנסה לעסוק בצדדים האנושיים של התמונות, הרודפת אחר סנסציות במקום כו יש לגלות רחמים אנושיים.

הסרט, שמקומו המתאים הוא בטלוויזיה, אמנם לא נרכש להקרנה בטלוויזיה הישראלית, אך מפיצי הסרטים מנהלים מגעים לרכישת כמה מהסרטים היפאניים והטאייוואניים להפצה מסחרית בבתי-הקולנוע במהלך השנה. ובשורה טובה לכל מי שהחמיץ את סרטיו של פרסטון סטרג'ס: שישה מסרטים יישארו בארץ עד סוף החודש להקרנות ספורות בסינמטקים של תל-אביב וירושלים.

עקב הביקוש החליטה הנהלת הפסטיבל להוסיף יום הקרנות נוסף, כך שגם היום, יום ד' יוקרנו מספר סרטים שהקהל גילה בהם עניין. הזדמנות אחרונה כמהלך לראות את הסרט הטייוואני הנפלא „קיץ אצל סבא", הסרט הפיוטי ההונגרי „סיפורי אגדה הונגרי", „מינהגי לווייה" היפאני, וכמובן שניים מסרטיו המצויינים של כוכב הפסטיבל פרסטון סטרג'ס: „סיפור פאלם ביץ'" ו„חג מולד ביולי".

רמי שוחטוביץ — אלוף מירוץ המכוניות באשקלון

מאת כתב „על המשמר"

רמי שוחטוביץ, שזכה במקום הראשון בקבוצת מכוניות של 1300 סמ"ק וצבר 45 נקודות, הוכרז אמש גם כ„אלוף האלופים" בתחרות המסיימת את עונת מירוצי המכוניות 1987 באשקלון.

מישל גרוז, שהגיע הראשון במקצה 1600 סמ"ק וצבר אף הוא 45 נקודות בכל העונה, הגיע שני במירוץ אלוף האלופים.

ב-1000 סמ"ק הגיע הראשון ניר ירון, אך אלון קידר צבר בכל העונה 36 נקודות, ואחריו דוד פריים — 24 נקודות ונציגת המין היפה היחידה בתחרויות אלו, שרון אבר בת 36, נשואה ואם ל-4, הגיעה שלישית עם 20 נקודות.

מירוץ המכוניות אתמול באשקלון משך אליו 20 אלף צופים שבאו גם לצפות בשלושה להטוטנים אנגליים וכן ברגמי ג'יפים ומכוניות מיוחדות.

שר התיירות וראש עיריית אשקלון פתחו את התחרות אתמול בנסיעה במכונית ננסית מסוג „קרטינג".

זכו בפיס

בהגרלת ד"פיס של מפעל הפיס מס. 42/87 שהתקיימה ביום 13/10/87 זכו הכרטיסים הבאים:

ב„וילה+וולוו" זכה המספר 654486.

בסך — 10,000.00 ש"ח זכו המספרים: 110151; 156414; 208299; 372598; 402261; 482979; 614071; 641364.

בסך — 1,000.00 ש"ח זכו המספרים: 081059; 087139; 119553; 121410; 127336; 183533; 209708; 211020; 212883; 216793; 226828; 239252; 249427; 250594; 250923; 252771; 264565; 267837; 284298; 285468; 287077; 294340; 307228; 358914; 364705; 366172; 371911; 381871; 387211; 407100; 410735; 419544; 428371; 472175; 477215; 477376; 482818; 482943; 508863; 516676; 519948; 526876; 537453; 551550; 575526; 593544; 607972; 629517; 651426; 681380; 710044; 712197; 731264; 744117; 783267; 790930; 802886; 813847; 824941; 829745; 862310; 870428; 881039; 888838.

בסך — 200.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב-: 0402; 3494; 8865; 9216.

בסך — 100.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב-: 639; 834.

בסך — 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב-: 1129; 298; 612; 711.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 9;8;3 זכו בסך של 2.50 ש"ח.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

הקיבוצים וקבוצת אייזנברג חתמו עיסקה למכירת חלקם בבנק הספנות

מאת אודי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

התנועות הקיבוציות וקבוצת אייזנברג חתמו אתמול על עיסקת אופציה למכירת חלקם בבנק הספנות לקבוצת משקיעים ישראלים וזרים תמורת 8.25 מיליון דולר.

במסגרת ההסכם שנחתם בין הצדדים ניתנה לרוכשים אופציית קנייה למשך חודשיים, שבהם תימשך בחינת פעילות הבנק. העיסקה גם כפופה לאישור של בנק ישראל.

התנועות הקיבוציות וקבוצת אייזנברג מוכרות 48 אחוז מהמניות בבנק הספנות, ושווי הבנק לצורך העיסקה הוא 17 מיליון דולר. מתוך תמורת המכירה, 8.25 מיליון דולר, חלקה של „אשת" (חברה המשותפת לתק"ם ולקיבוץ הארצי) מסתכם ב-6.25 מיליון דולר וחלקה של קבוצת אייזנברג — 2 מיליון דולר.

התנועות הקיבוציות קיבלו לידיהן את המניות בבנק הספנות לפני כשנתיים, במסגרת ההסדרים שנעשו עם איש העסקים דוד בלאס, ומזה זמן רב הוחלט בתנועות הקיבוציות למכור את הבנק.

בראש קבוצת המשקיעים שרוכשים את חלקם של הקיבוצים וקבוצת אייזנברג עומדים שלום שניידמן, יצחק תשובה והמשקיע האמריקני לואי רוט.

ההצגה „אלמנות" בבימוי גדי ענבר זכתה בפרס ראשון בפסטיבל עכו

מאת ציפי שוחט, כתבת „על המשמר"

בפרס ראשון בפסטיבל עכו שננעל אמש זכתה ההצגה „אלמנות" מאת המחבר הצ'יליאני הגולה אריאל דורפמן, בעיבודו ובבימויו של גדי ענבר.

ההצגה מתארת עימות בין נשים אלמנות לבין קציני צבא. זהו מחזה אקטואלי שלשם הרחקת הערות מוקם ביוון בשלהי מלחמת-העולם השנייה.

ציון לשבח הוענק להצגה „או כמוות" מאת אבישי מילשטיין ובבימויה של שוש רייזמן. צוות השופטים ציין את הקשר ההדוק בין הבימוי והמוסיקה בהצגה זו.

בפרס השחקנים זכו ג'ולי גולדשטיין עבור משחקה ב„זונה ציונית" ויונתן צ'רצ'י עבור משחקו „בביקורת חצות", שיחד עם קבלת הפרס נודע לו גם על הולדת בנו.

פרס התאורה התחלק בין ג'ורג' קופפרמן, על ההצגות „יש כטיה" ו„עותים", ותמרה מוסל, על ביצוע התאורה להצגה „רק הכוכבים היו קרובים כל-כך".

בפרס התנועה זכתה רינה שחם על עבודתה „רק הכוכבים".

צוות השופטים, שמנה את פרופ' אליס שלווי, ד"ר יצחק רועה וסלווה נאקארה, אמר, שבפסטיבל עכו השמיני „בלטו הצורך והרצון להתמודד עם בעיות אקטואליות ובמיוחד יחסי יהודים-ערבים".

המופע „לחיי הספינות שבדרך" פתח חגיגות ה-40 למדינה

מאת קובי מנדל, כתב „על המשמר" בחיפה

במעמד נשיא המדינה, יו"ר הכנסת, שרים, מפקד חיל-הים, חברי כנסת ומוזמנים נפתחו אמש בנמל חיפה חגיגות ה-40 להקמת המדינה במופע „לחיי הספינות שבדרך", שציין את פתיחת שערי הארץ, פרי עטו של חיים חפר ובבימויו של שי לביא.

על פתיחת האירוע הכריזו סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות יצחק נבון שהביא את דבר ממשלת ישראל. השר נבון ציין, כי מקום האירוע נבחר כדי לסמל אמת בסיסית, שהמדינה לא הוקמה למען היהודים היושבים בה בלבד, אלא למען העם היהודי כולו.

„הרצל ביסס את כל תורתו הציונית על תכונת הדוחק של רדיפות היהודים. כוח דוחף זה נותר היום במקומות בודדים בלבד. רוב היהודים, חיים כיום בארצות החופש והרווחה, ובהעדר כוח דוחף חייב לפעול כוח מושך של ארצנו", אמר נשיא המדינה וציין, כי העלייה החופשית מסמלת יותר מכל את המעבר בין גולה לגאולה.

בתום דברי הברכות הוצג חזיון בפני קהל של כ-5000 צופים שהעלה את מסכת המאבק באנגלים למען עליה בהשתתפות 400 שחקנים, רקדנים וניצבים כשבראשם מבכירי האמנים והשחקנים של הבמה העברית.

שיחזור מפעל ההעפלה במופע בחיפה. (צילום: פולמלינג, „ישראל סאו"ר)